

Pedagogika Miloše Zapletala

Bc. Lukáš Juda

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš JUDA**
Osobní číslo: **H118653**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Pedagogika Miloše Zapletala**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude vypracováno podle pokynů obsažených v materiálu **IMS Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách (IMS 2009)**. Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na zjištění pedagogických cílů Miloše Zapletala a na rekonstrukci jeho celého pedagogického systému,
- v čem pedagog Miloš Zapletal navazuje na skauting, voodcraft, díla Jaroslava Foglara a v čem je originální,
- k jakým pedagogickým cílům Zapletal hru používá, jak chápe fenomén hry.

Součástí práce bude sociologický průzkum (event. drobný sociologický výzkum) zaměřený na zjištění jak, nakolik a v čem dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Foglar, J., Chour, J., Zapletal, M., *Etapové hry*. Liberec: Skauting, 1997.

Jirásek, I., Miloš Zapletal – *Pět životů*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

Zapletal, M., *Encyklopedie her : 1000 her v tělocvičně, na hřišti, na louce, ve městě, v terénu, v místnosti*. Praha: Olympia, 1975.

Zapletal, M., *Jak vést letní tábor*. Praha: Mladá fronta, 1969.

Zapletal, M., *Ostrov přátelství*. Praha: Leprez, 1994.

Zapletal, M., *Sedmička : klukovská dobrodružství na řece*. Praha: Leprez, 1993.

Zapletal, M., *Soví jeskyně*. Praha: Leprez, 1997.

Zapletal, M., *Výpravy za dobrodružstvím*. Praha: Leprez, 1998.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Mgr. Antonín Dolák, Ph.D.**

Katedra společenských věd

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2013**

V Brně dne 30. listopadu 2011

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. Eduard Radvan, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Lukáš Janda

Jméno, příjmení studenta

V Brně 19. 3. 2013

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na osobu spisovatele Miloše Zapletala, jenž je jednou z nejvýraznějších postav českého skautingu, autorem dlouhé řady knih o oddílové praxi a největším světovým sběratelem a teoretikem her pro různá prostředí. Hlavní obsah teoretické části je zaměřen na zjištění pedagogických cílů Miloše Zapletala, na rekonstrukci jeho celého pedagogického systému, jak chápe Zapletal fenomén hry, k jakým pedagogickým cílům hru používá a v čem navazuje na skauting, woodcraft, díla Jaroslava Foglara a v čem je originální. Praktická část následně zjišťuje jak, nakolik a v čem dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje. Dotazníkové šetření je součástí praktické včetně její následné interpretace a analýzy získaných výsledků. Práce poukazuje na možné širší využití her Miloše Zapletala.

Klíčová slova: skauting, woodcraft, Miloš Zapletal, hra

ABSTRACT

This thesis focuses on the person writer Miloš Zapletal, which is one of the most outstanding figures of Czech scouting, author of a long series of books about the Clubs experience and the world's largest collector and theorist of games for different environments. The main content of the theoretical part is focused on the investigation of pedagogical goals Milos Zapletal, the reconstruction of the entire educational system, as understood phenomenon Zapletal games, educational objectives for which it is used and what the game follows the scouting, woodcraft, Jaroslav Foglara works and what is genuine. Practical part determines how, how much and what today's scouts Zapletal concept influences. Questionnaire survey is part practical, including its subsequent interpretation and analysis of results. Study points to the possible wider use of games Miloš Zapletal.

Keywords: Scouting, woodcraft, Miloš Zapletal, game

Děkuji především PhDr. Mgr. Antonínu Dolákovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování mé diplomové práce. Dále děkuji své rodině za pomoc, trpělivost a podporu při zpracování mé diplomové práce.

OBSAH

Úvod	10
1. Historie skautingu	12
1.1 Woodcraft.....	13
1.1.1 Ernest Thompson Seton	13
1.1.2 Symbolika woodcrafterského hnutí	14
1.1.3 Vývoj Woodcraftského hnutí v USA	16
1.1.4 Konflikt woodcraft versus skauting	16
1.2 Skauting ve světě	17
1.2.1 Zakladatel Roberte Baden-Powelle	18
1.2.2 Vývoj skautingu ve světě	19
1.2.3 Mezinárodní organizace skautingu	20
1.2.4 Jamboree	21
1.2.5 Charakteristické prvky skautingu	21
1.3 Skauting v České republice – Junák	24
1.3.1 Histotrie Českého skautingu	24
1.3.2 Antonín Benjamin Svojsík	25
1.3.3 Woodcrafterské hnutí v Československu	27
1.3.4 Miloš Seifert	27
1.3.5 Junák – svaz skautů a skautek ČR	29
1.3.6 Historie Junáka	30
1.3.7 Činnost Junáka.....	31
1.4 Výchovný program.....	33
1.4.1 Výchova	33
1.4.2 Výchova ve volném čase	34
1.4.3 Zážitková a skautská pedagogika.....	35
1.4.4 Výchovný program – Junák.....	36

2. Pedagogika Miloše Zapletala..	38
2.1 Miloš Zapletal	38
2.1.1 Skauting v životě Miloše Zapletala.....	39
2.2 Díla Miloše Zapletala.....	41
2.2.1 Beletrie pro mládež.....	41
2.2.2 Časopisy pro mládež.....	42
2.2.3 Sbírkky her, příručky a knihy návodné.....	44
2.2.3.1 Výpravy za dobrodružstvím.....	45
2.2.3.2 Skautské prameny.....	47
2.2.4 Editorická a překladatelská činnost.....	48
2.3 Pedagogický systém a jeho cíle.....	50
2.4 Literatura Miloše Zapletala a Jaroslava Foglara.....	51
2.5 Fenomén hry.....	53
2.5.1 Hry v přírodě.....	55
2.5.2 Hry v klubovně.....	56
2.5.3 Hry ve městě a na vsi	56
2.5.4 Velká kniha deskových her	57
2.6 Výchova a hra.....	57
3. Metodika.....	60
3.1 Charakteristika výzkumné metody	60
3.2 Struktura dotazníku	60
3.3 Realizace průzkumu.....	61
4. Výsledky a jejich analýza	62
4.1 Rozbor jednotlivých položek	62

5. Diskuse	83
6. Návrh možného širšieho využítí her Miloše Zapletala	92
7. Vliv výsledků na sociální pedagogiku	93
Závěr	95
Seznam použité literatury	98
Seznam zkratk	102
Seznam tabulek	103
Seznam grafů	104
Seznam příloh	105

ÚVOD

Poprvé jsem sáhnul po knize Miloše Zapletala ve svých jedenácti letech. Ne, že bych snad předtím knihy nečetl, ale se spisovatelem Milošem Zapletalem jsem se seznámil, když jsem objevil dobrodružné knihy pro mládež od různých autorů v kolekci Knihy táborového ohně. Do té doby jsem četl a doplňoval svou sbírku knih od Jaroslava Foglara, kdy jsem následně zjistil, že veškeré jeho knihy dostupné na prodejních pultech již mám. V tu dobu se mi dostaly do rukou dva romány od Miloše Zapletala Sedmička a Ostrov přátelství. Dnes mohu říci, že jen díky těmto dvou knihám, jsem začal vyhledávat a číst i jiné knihy různých autorů než jen Jaroslav Foglar. Knihy Miloše Zapletala mne velice upoutaly, především díky jejich dobrodružnému napínavému ději v kombinaci s trefným humorem a vtipem. Ústřední dějové postavy byly tak skutečné, jako bych je znal odjakživa, vždy jsem si pod nimi mohl představit některého ze svých spolužáků.

Když jsem se následně dozvěděl, že spisovatel Miloš Zapletal, stejně jako Jaroslav Foglar, vedl skautský oddíl a jeho knihy jsou z velké části inspirovány skutečně prožitými dobrodružstvími, začal jsem jevit zájem o členství v některém takovém oddílu. Bohužel se v mé blízkosti nenacházel žádný junácký či skautský oddíl, ale všechny ty přečtené knihy a touha po nových prožitcích a dobrodružstvích mne inspirovala k tomu, abych s několika kamarády a spolužáky založil vlastní klub. Knihy od těchto dvou spisovatelů a skautských vedoucích nám byly pomocníky a rádci

Ačkoliv náš klub neměl nijak dlouhého trvání, touha po dobrodružství ve mně zůstala silně zakořeněna, stejně tak jako patřit do kolektivu skautů, junáků, či se nějak podílet na vedení klubu nebo oddílu. To se mi splnilo až po několika letech. Začal jsem se účastnit letních táborů turistického klubu Kamarádi z Brna, kdy jsem nejprve na tábory jezdil jako dítě, následně po složení zkoušek České tábornické unie jako instruktor a vedoucí. V současnosti mi bohužel čas nedovolí se tomuto plně věnovat, ale pokud ano, rád vídám své kamarády a vypomůžu s vedením a chodem tábora.

Dnes mohu sám za sebe říci, že knihy, a to zvláště od těchto dvou spisovatelů, mne velice ovlivnily.

Z těchto důvodů jsem se rozhodl zvolit téma své diplomové práce Pedagogika Miloše Zapletala.

Miloš Zapletal je v současnosti jednou z nejvýraznějších postav českého skautingu. Široké veřejnosti je znám jako spisovatel dobrodružných knih pro mládež, skautský

vedoucí a sběratel a teoretik her ve světovém měřítku. Pro skautské vedoucí vydal několik příruček s radami o vedení oddílů a táborů. Některými je považován za pokračovatele Jaroslava Foglara.

Práce se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část je směřována ke zjištění pedagogických cílů Miloše Zapletala a na rekonstrukci jeho celého pedagogického systému, chápání Zapletalova fenoménu hry, k jakým pedagogickým cílům hru používá, v čem navazuje na skauting, woodcraft, díla Jaroslava Foglara a v čem je originální.

Prvním cílem praktické části mé diplomové práce je zjistit jak a nakolik dnešní skauty pojetí Zapletala ovlivňuje, čímž je myšleno, v jaké míře je osobnost Miloše Zapletala pro výzkumný vzorek známá a jakým způsobem se pro dotázané známou osobností stal. Druhým cílem je zjistit, v čem – jakým způsobem Miloš Zapletal dotazované ovlivnil, zda jako zkušený vedoucí skautského oddílu a táborů, nebo jako vynikající spisovatel či sběratel a teoretik her.

V praktické části uvádím výzkumné šetření, interpretaci a analýzu výsledků.

1. Historie skautingu

Skauting

Skauting je název odvozený od anglického slova „scout“, což v překladu znamená průzkumník či pozorovatel. Jedná se o mezinárodní hnutí s cílem výchovy a sebevýchovy všech lidí různých věkových kategorií. Stanovy Junáka charakterizují skauting jako „*dobrovolné, nezávislé a nepolitické hnutí, sdružující své členy a členky bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení, rasy nebo jiných rozdílů.*“¹

V první řadě jde o podporu a rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí, jejich schopností ať už intelektuálních, mravních tělesných, sociálních a duchovních. Každý jednotlivec by měl cítit a ctít vztah k svým bližním, sobě samým, ke svobodě, důstojnosti, přírodě, vlasti, individuální odpovědnosti, mravnímu řádu a celému lidskému společenství. To vše naznačuje vliv křesťanských hodnot. Neodmyslitelný je však i vliv na utváření jedince a společnosti v pojetí tradiční mravní a sociální výchovy. Úkolem skautingu je napomáhat výchově dětí a mladých lidí, aby se následně plně uplatnili ve společnosti a podíleli se na tvoření lepší budoucnosti. Skauting má učit sebevýchově, seberozvoji, orientaci ve společnosti či nastavení si svého hodnotového systému postavených na sociálních, osobních a duchovních principech.²

Historie skautingu se datuje od roku 1907, kdy byl zorganizován první tábor na ostrově Brownsea (Brownsea Island - největší z osmi ostrovů v zálivu u města Poole v anglickém hrabství Dorset) významným britským generálem a hrdinou druhé búrské války Robertem Baden-Powellem. Tohoto tábora, považovaného dodnes za počátek skautského hnutí, se účastnilo pouze dvacet chlapců z Londýna pocházejících z různých společenských vrstev, kteří se i přes společenské rozdíly k sobě dokázali chovat jako bratři.³

---

¹ Stanovy Junáka, [online], 2001, s. 1, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>,

² ZAJÍC, Jiří. *Myšlenkové základy skautingu*. 1. vydání. Praha : TDC Junáka, 2000. 79 s. ISBN 80-86109-40-2.

³ Wikipedie: *Skauting*, [online], 2013, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Skauting>

1.1 Woodcraft

Tento výraz obecně označuje činnost „opracování dřeva“. Je však také úzce spojen s pojmem zálesácké dovednosti a osidlování východního pobřeží Ameriky. Poprvé byl tento výraz použit v titulu knihy spisovatele George Washingtona Searse, kdy podstata slova měla vyjadřovat význam „přežití ve volné přírodě“. Jednoznačně však tento termín označuje výchovné hnutí postavené na ideálu života amerických Indiánů, jehož zakladatelem je malíř, spisovatel a přírodovědec Ernest Thompson Seton.⁴

1.1.1 Ernest Thompson Seton

Ernest Thompson Seton je ústřední postavou a zakladatelem woodcrafterského hnutí. Narodil se roku 14. srpna 1860 v South Shields, Durhamské hrabství, Anglie. Již od dětství se zajímal o přírodu a později i o malířství. Z tohoto důvodu se stal ilustrátorem přírodovědných publikací. Od poloviny 80. let 19. stol. začal vydávat své povídky o zvířatech, kdy inspirací mu byly jeho zkušenosti zálesáka a lovce. Zvrat v jeho životě nastal roku 1902, kdy přiměl skupinu rebelujících chlapců, aby založili první woodcrafterský kmen, Woodcraft Indians.⁵ Za své poslání si zvolil „*učinit mládež lepší, odolnější, připravenější a duševně čistší, zejména prostřednictvím zálesáckého způsobu života.*“⁶

Seton stanovil 9 hlavních zásad woodcrafterské činnosti, kdy za woodcrafterskou se může považovat pouze ta organizace, která dodržuje zásady činnosti jako:

- **Rekreace** – woodcrafterská činnost má sloužit především k osvěžení těla a ducha. Cílem není honba za rekordy.
- **Táborový život** – Společné táboření uzavřené skupiny osob, spojené s pobytem ve volné přírodě je podle Setona ideálním prostředím pro výchovu v duchu Lesní moudrosti, socializaci jedince a rozvoj jeho znalostí a zkušeností.

---

⁴Wikipedie: *Historie woodcraftu*, [online], 2013, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Woodcraft>

⁵Mikulka, L. *Causa: Jaroslav Foglar*. 1. vyd. Ostrava: Amosium servis, 1991. 143 stran.

⁶Mrva, J. *Jaroslav Foglar*. Kroměříž: Okresní knihovna, 1990. 66 stran.

- **Samospráva** – woodcrafterské organizace jsou určeny především pro ty, co teprve nastupují k onomu pomyslnému stoupaní na horu (Seton měl na mysli především mládež). Dospělí, resp. zkušení woodcrafteri mají v podstatě být k dispozici pouze jako rádci a průvodci výchovným procesem. O svých záležitostech si mají příslušníci kmene či rodu rozhodovat sami.
- **Kouzlo táborového ohně** – zvyšuje pocit sounáležitosti a pospolitosti.
- **Pocty podle stanovených měřítek** – podle této zásady je oceněn udělením Orlího pera každý, kdo splní předem jasně definovanou metu.
- **Osobní vyznamenání za osobní výkony** – ocenění píle formou udílení čestných titulů, odrážejících počet dosažených Orlich per.
- **Ideální vzor** – Seton vyšel z toho, že každý potřebuje mít před sebou nějaký konkrétní cíl. Na základě svých osobních zkušeností postavil jako základní vzor konglomerát neexistujícího Severoamerického Indiána.
- **Malebnost ve všem** – podle této zásady by měl každý woodcrafter pěstovat svůj cit pro estetiku.
- **Použití výchovných prostředků v duchu Lesní moudrosti** – Za základní výchovné prostředky považoval Seton táborový život, získávání poct podle stanovených měřítek a samosprávu.⁷

Woodcraft poukazuje oproti skautingu na důležitost blízkosti k přírodě, vlastní ideové základy, symbolika, vzdělávací, výchovné a sebevýchovné metody jsou odvozené z indiánských tradic v duchu lesní moudrosti.

1.1.2 Symbolika woodcrafterského hnutí

Woodcrafterské hnutí má velmi silnou symboliku. Symbolické vyjádření duchovní, fyzické, emoční a psychické roviny lidské osobnosti, *Velkého zákona*, jsou vyjádřeny světlem Ducha, Těla, Lásky a Mysli, kdy každé toto světlo je znázorňován symbolem ohně se třemi plameny. Tři plameny pak značí tři kroky k dosažení jednoho světla a společně tvoří obrazec čtyřnásobného ohně.

---

⁷ Wikipedie: *Symboly woodcrafterského hnutí*, [online], 2011, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Symboly_woodcraftersk%C3%A9ho_hnut%C3%AD

„Paprsky jsou sdruženy po třech do čtyř světél, k nimž vedou čtyři cesty a dávají toto spojení: cesta Těla vede ke světlu Krávy, cesta Mysli ke světlu Pravdy, cesta Ducha ke světlu Síly, cesta Služby ke světlu Lásky. Po těchto cestách kráčí adept lesní moudrosti, aby dosáhl pravého lidství“⁸

Takto graficky znázorněný symbol *Velkého zákona* vyjadřuje, že k dokonalosti se můžeme přiblížit pouze všestranným rozvojem. Symbolika dokonalosti je proto také vyjadřována kruhem.

Oficiálním znakem, symbolem woodcraftu je bílý štít s modrými bizoními rohy, což vyjadřuje kombinaci symboliky dokonalosti – kruhu a Setonova citátu „Woodcraft je o životě s modrou oblohou nad hlavou“ (modrá barva rohů symbolizuje blankytné nebe).

Znění zákona woodcraftu:

„Bud' čistý, silný a vždy ochraňuj přírodu.

Mluv pravdu, bud' pokorný, hraj čistě podle pravidel.

Bud' odvážný, mlčenlivý a poslouchej.

Bud' laskavý, ochotně pomáhej, žij radostně.“⁹

Setonův systém odměňování za dosažené vytyčené cíle formou získání Orlich per, je jedním z nejznámějších. Tento způsob umožňuje ohodnotit všechny, kteří daného cíle dosáhli, ne jen ty nejlepší. Každé symbolicky získané Orlí pero, je splnění vytyčeného cíle a krokem k získání světla. Takto ocenění jedinci mohou získat i příslušný titul, který se nosí na Woodcrafterské šerpě, jenž je součástí slavnostního oděvu, kroje zvaného Woodcrafterské roucho.

Systém Orlich per byl Setonem popsán v knize *Dva divoši*, kdy v příběhu figurují dva chlapci, jenž se setkávají se zálesákem Clarkem Cabelem, který jim vypráví, za jaký provedený výkon jsou indiáni odměněni orlími pery. Oba chlapci se pak následně pokoušejí složit nejrůznější zkoušky a za splnění těchto úkolů mají právo pera na svých čelenkách nosit.¹⁰

---

⁸ Libor Pecha: Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc 1999, ISBN 80-7198-353-5, str. 56

⁹ SETON, E. T.: Kniha lesní moudrosti. 2. vyd. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-084-8

¹⁰ Zapletal, M. *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. 288 stran. ISBN 978-80-242-1902-8, str. 46

1.1.3 Vývoj Woodcraftského hnutí v USA

Od léta roku 1902, kdy Seton usměrnil skupinu chlapců využívajících jeho pozemky jako své, za pomoci motivačního programu systému Orlich per, začal se naplno věnovat Woodcraftskému hnutí. Vzhledem k tomu, že tato zkušenost se setkala s úspěchem, začal psát články do časopisu pro ženy v domácnosti, kam získané zkušenosti zpracovával. To vedlo ke vzniku dalších woodcrafterských kmenů, jejichž členové se označovali jako "Woodcraft Indians" a Setona uznávali jako svého čestného náčelníka. Každý kmen byl však samostatný a členové si sami volili své zástupce. Společným prvkem byl woodcrafterský program - systém orlich per. Seton vydával přehled uznaných činů v podobě ročenky "*Svitku březové kůry*".

V roce 1910 vznikla organizace Boys Scouts of America, kdy byl Ernest Thompson Seton zvolen jejím prvním náčelníkem, a spousta woodcrafterských kmenů se transformovala v první skautské družiny. Seton pokládal woodcraftery za skautskou elitu. Následně však zjistil, že hierarchický model Baden-Powella je progresivnější než jeho výchovný model založený na demokratických principech a sebevýchově. Na základě tohoto zjištění, a v důsledku intrik jeho pozdějšího nástupce Jamese E. Westa, Seton v roce 1915 z Boys Scouts of America odešel a založil vlastní organizaci The Woodcraft League of America.

Seton sám však nebyl tvůrce woodcrafterské myšlenky. První, koho napadlo využít woodcraft při práci s mládeží a předčil tak Setona, byl Dan Beard - druhý z amerických "otců" Boys Scouts of America. Setonova zásluha tkví v uvedení systému orlich per.¹¹

1.1.4 Konflikt woodcraft versus skauting

V roce 1905 byl Ernest Thompson Seton kontaktován ze strany Roberta Baden-Powella. V této době si byly hnutí skauting a woodcraft velice podobná a Seton souhlasil s představou Baden – Powella, pozměnit myšlenku woodcraftu pro evropské podmínky skautingu. Z tohoto důvodu souhlasil i s aplikací jeho podkladů z ročenky *Svitků březové*

---

¹¹ Liga lesní moudrosti: *Historie woodcraftu*, [online], 1994, [cit. 2013-01-15]. Dostupné na http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs

kůry v Baden – Powellově knize *Scouting for Boys*. Powell však ve své knize použil pouze některé prvky bez uvedení Setonovy myšlenky, a dále své vize, které Seton neuznával. Baden – Powellovský skauting byl totiž silně ovlivněn křesťanstvím, kombinoval myšlenky a pravidla, které si Baden - Powell osvojil jako vojenský důstojník při výchově zvěďů a mladých vojáků. Baden - Powell preferoval vůdcovskou autoritu a militaristický způsob výchovy.¹²

Seton začal svoji vizi woodcraftu uplatňovat především v Americe, kdy se stal náčelníkem Boy Scouts of America a své *Svitky březové kůry* vydal pod názvem *The American Boy Scout*. Z amerického skautského hnutí byl však v roce 1915 vyloučen z důvodu dodatku, kdy člen tohoto hnutí mohl být pouze Američan. Ernest Thompson Seton však neměl americké státní občanství. K vyloučení také přispěli časté konflikty s jeho pozdějším nástupcem Jamesem E. Westem a ideové rozdíly, kdy nesouhlasil se směřováním k baden – powellovskému skautingu. V roce 1916 tak vzniká nová The Woodcraft League of America, která však po smrti Setona přechází pod Boy Scouts of America. Přestože se mezi woodcraftem a skautingem objevovali značné rozpory a vládl mezi nimi nesoulad, američtí skauti přijali myšlenku, že E. T. Seton byl přinejmenším vzorem a příkladem pro Roberta Baden-Powella.¹³

1.2 Skauting ve světě

Mezinárodní hnutí skautingu dnes existuje téměř po celém světě, vyjma několika totalitních států, a má asi 40 miliónů členů, mezi kterými jsou význační lidé, politici, vědci, sportovci a jiní. Postupem času se hnutí šířilo a bylo více či méně ovlivňováno různými význačnými osobnostmi jakožto již například zmíněnými Robertem Baden – Powell, Ernestem Thompsonem Setonem či Frederickem Russell Burnhamem. Postupem času skautské oddíly v různých zemích světa zakládaly organizace na národní úrovni. Důvodem toho byla lepší komunikace a spolupráce mezi nimi. Následně začali vznikat i mezinárodní organizace skautingu. Ne však všechny skautské oddíly a organizace jsou jejich členy.

---

¹² Počátky skautingu - srovnání ideových rozdílů mezi Setonem a Baden-Powellem, , [online], 1999, [cit. 2013-01-15]. Dostupné na <http://www.netpages.free-online.co.uk/sha/origins.htm>

¹³ PECHA, L.: *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc 1999, ISBN 80-7198-353-5

1.2.1 Zakladatel Roberte Baden-Powelle

Celým jménem Robert Stephenson Smyth Baden-Powell, nositel několika řádů, vyznamenání a šlechtického titulu se narodil 22. února 1857 v Londýně v Anglii jako šestý ze sedmi synů profesora geometrie na Oxfordské univerzitě Harryho Baden-Powella. Vystudoval střední školu Charterhouse school v Godalmingu, hrabství Surrey, kde v okolních lesích prvně získával své zkušenosti s lovem, stopováním a přípravou jídla svých ulovených trofejí. Zde se také setkal s prvními zkušenostmi zvěda, přestože šlo o činnost přísně zakázanou a trestanou vychovateli. Hrál na hudební nástroje a věnoval se kreslení, což se projevuje v některých pozdějších ilustracích z knihy *Scouting for Boys*, které se často srovnávají s kresbami Setonovými.

V roce 1876 vstoupil do armády, kdy působil v Indii a v Africe. Zejména pak v jižní Africe dosáhl velkých úspěchů při Búrských válkách, kdy jako nejmladší plukovník Britské armády s nevyzvočenými muži bránil regionální centrum Mafeking proti mnohonásobné přesile a jako spojky využíval dvanáctileté až patnáctileté chlapce organizované v jednotkách kadetů. Proslulé byly jeho vlastní neznámé a úspěšné taktiky užívané při obraně, kdy nepřítele mátl svou početností a připraveností před útoky. Těmto úspěchům se v Anglii dostalo velké pozornosti a Robert Baden-Powell se stal hrdinou a nejmladším brigádním generálem.

Po uvolnění z vojenské služby začal organizovat skautskou činnost spolu s prvním táborem na ostrově Brownsea. V oddílu pro chlapce „The Wolf Cubs“ (vlčata) velice často Baden – Powell používal námětů z románů *The Jungle Book* a *Kim* od Rudyarda Kiplinga.

Po skončení tábora Robert Baden-Powell shrnul veškeré své poznatky a začal vydávat časopis „*The Scout*“. Následně pak roku 1908 vydal knihu „*Scouting for Boys*“, která se stala světovým bestsellerem. Ve své knize popsal systém zkoušek, jejichž obtížnost je dělena dle věku. Dále pak v této publikaci prosazoval myšlenku, že jeden z nejdůležitějších výchovných prostředků je pobyt v přírodě a příroda sama.¹⁴

Za velmi důležité považoval kamarádství a porozumění v úzkém kolektivu. „*Proto za základ svého výchovného systému prohlásil skautskou družinu. Poznal totiž, že nejlépe*

---

¹⁴ Mikulka, L. *Causa: Jaroslav Foglar*. 1. vyd. Ostrava: Amosium servis, 1991. 143 stran., str. 41

*a nejefektivněji pracují a fungují malé, nejvýše desetičlenné skupinky. Oddíl pro něj byl jen sdružením několika spolupracujících družin.*¹⁵

Skauting se začal rozšiřovat do celého světa a nakonec byla založena Světová skautská organizace (WOSM - *World Organisation of the Scouting Movement*). Jeho sestra Agnes Baden – Powell převzala dívčí členky skautského hnutí a založila organizaci pro skautky (WAGGGS - *World Association of Girl Guides and Girl Scout*).

V roce 1920 uspořádal První Skautské Světové *Jamboree* (Olympia Hall v Londýně, Anglie), kde byl Robert Baden - Powell spontánně zvolen Náčelníkem (*The Chief Scout of The World*). *Jamboree* je velké setkání skautské organizace na národní či mezinárodní úrovni konané každé čtyři roky.

30. října 1912 si vzal za ženu Olave St. Clair Soames, která se ihned zapojila do skautského hnutí a stala se v roce 1918 Náčelnicí skautek (Chief Guide) a později roku 1930 Světovou Náčelnicí skautek (Chief Guide of the World).

Ke konci svého života žil Robert Baden - Powell v Keni, kde zemřel dne 8. ledna 1941.

1.2.2 Vývoj skautingu ve světě

Skauting se však nešířil jen v Anglii a Americe. Již roku 1908 vznikly první skautské oddíly na Maltě, v Kanadě, Austrálii, Chile, Jižní Africe a na Novém Zélandu. Pokračujícími roky počet států, kde se začal skauting objevovat, narůstal.

První právní uznání skautské organizace nastalo dne 4. 12. 1912, kdy byla skautingu udělena *Královská Charta skautingu*. V roce 1920, krátce před zahájením prvního *Jamboree*, byla svolána první mezinárodní skautská konference, kde došlo ke vzniku mezinárodního skautského ústředí. V roce 1922 v Paříži proběhla druhá mezinárodní skautská konference spojená se schválením *Skautské ústavy*. Roku 1973 dostalo sdružení svůj oficiální název *Světová organizace skautského hnutí*, zkráceně

---

¹⁵ Zapletal, M. *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. 288 stran. ISBN 978-80-242-1902-8., str.52

WOSM (*World Organization of the Scout Movement*) s ústředím v Londýně, posléze v Ottawě a Ženevě. Od roku 1973 již nepředstavuje ryze chlapeckou skautskou organizaci, spíše se považuje za představitele Baden – Powellovského skautingu.

Olave Baden-Powell se již v roce 1919 zásadně zasloužila o vznik *Mezinárodní rady skautek*, jejímž prostřednictvím spolu komunikovaly národní organizace skautek, a v roce 1920 byla uspořádána jejich první mezinárodní konference. V roce 1928 byla založena *Světová asociace skautek - WAGGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts)*. Tato organizace je jednoznačně dívčí, sídlo má v Londýně a úzce spolupracují s WOSM.¹⁶

1.2.3 Mezinárodní organizace skautingu

Vedle mezinárodních skautských organizací WOSM a WAGGGS existuje mnoho dalších. Organizace soustřeďující katolicky zaměřené skautské organizace, které působí jako členové a spolupracující s WOSM a WAGGGS jsou *Mezinárodní konference katolických skautů (ICCS - International Catholic Conference of Scouting)* a *Mezinárodní konference katolických skautek (ICCG - International Catholic Conference of Guiding)*. K WAGGGS a WOSM se řadí i *Mezinárodní společenství skautů a skautek (ISGF - International Scout and Guide Fellowship*, do roku 1996 *IFOFSAG - International Fellowship of Former Scouts and Guides*), se sídlem v Bruselu. Tato organizace vznikla roku 1953 a soustřeďuje dospělé skauty za účelem dalšího setrvání ve spojení se skautingem, jeho podpory, propagace a rozšiřování jeho členské základny. Tyto organizace se pokládají za oprávněné a výhradní představitele Baden-Powellovského skautingu a uznávají pouze členství jedné organizace z každého státu. Ostatní mezinárodní organizace kritizují, že se odchyľují od prvotního záměru zakladatele.

Mezi organizace, které s předešlými zmíněnými neudrží žádné styky, patří například *Mezinárodní unie evropských skautek a skautů - Federace evropského skautingu (L'Union Internationale des Guides et Scouts d'Europe - Fédération du Scoutisme Européen; zkratka UIGSE-FSE)*. Tato organizace byla založena roku 1963 na základě signace „Federální smlouvy“ několika evropských křesťanských skautských

---

¹⁶ Doména Skaut org.: *Co je skauting?* [online], 2003, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://www.skaut.org/skauting.links.php>

organizací. I tato organizace vyznává Baden-Powellův skauting a hlásá myšlenku jednotné Evropy.

V mnoha zemích existují skautské organizace, které však nespadají pod žádnou mezinárodní organizaci, jsou nezávislé. Aby tyto organizace mohli společně pořádat kursy, tábory či jamboree, roku 1996 vzniká *Světová federace nezávislých skautů (WFIS, World Federation of Independent Scouts)*, která tyto samostatné organizace sdružuje.¹⁷

1.2.4 Jamboree

Jamboree jsou skautské setkání velkého rozsahu konaná na národní či mezinárodní úrovni. Hlavním důvodem, proč jsou Jamboree pořádána, je poznání různých lidí, odlišných kultur, národností, jazyků a někdy i náboženství. Tímto také skauti světa dále předávají myšlenku zakladatele Baden Powella o přátelství všech lidí na celém světě bez ohledu na rozdílnost národností, jazyka, náboženství či pohlaví.

Od prvního světového Jamboree roku 1920 jich bylo již pořádáno celkem 21. Jamboree jsou konána každé 4 roky, poslední ve Švédsku roku 2011.¹⁸

Náplní Jamboree je reprezentovat svoji zemi, seznamovat se a především diskutovat o současných globálních problémech. Všechny tyto činnosti jsou však prováděny zábavnou a vtipnou formou či pomocí hry.¹⁹

1.2.5 Charakteristické prvky skautingu

Každý skautský oddíl na světě je odlišný svou činností, uspořádáním a organizací, místem působení a kulturou, dle toho, ve které zemi se nachází. Některé prvky jsou však pro všechny skautské oddíly stejné, ač třeba s lehkými obměnami, stále se nesou v duchu myšlenek a tradic předchůdce a zakladatele Roberta Baden-Powella.

---

¹⁷ Doména Skaut org.: *Světový skauting*, [online], 2003, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://www.skaut.org/skauting.svet.php>

¹⁸ Wikipedia: *Jamboree*. [online], 2013, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jamboree>

¹⁹ Skautská křížovatka: *Zahraniční akce Jamboree*, [online], 1999, [cit. 2013-01-20]. Dostupné na <http://krizovatka.skaut.cz/mezinarodni-skauting/zahranicni-akce/jamboree/>

Složení skautského slibu v sobě skrývá zavázání se k dodržování základních hodnot skautingu jako povinnost k Bohu, sobě samému a bližnímu. Skautský slib se v každé organizaci liší, ale stále vychází z původního znění Baden Powella:

Slibuji na svoji čest jak dovedu nejlépe:

Plnit své povinnosti k Bohu a ke králi.

Pomáhat druhým v každé době.

Zachovávat skautský zákon.²⁰

Vedle skautského slibu je neméně důležité postavení skautského zákona. Avšak i skautský zákon se objevuje v různých variantách a obměnách. Vzhledem k tomu, že skautský zákon je spíše brán jako výchovný nástroj, každá skautská organizace si jej přizpůsobuje době a současným okolnostem. Nejbližší znění skautského zákona Baden – Powella je podoba skautského zákona organizace *UIGSE-FSE*:

1. Ctí skauta je, že je mu možné věřit.
2. Skaut je oddaný své královně, své zemi, skautským vůdcům, rodičům, zaměstnavatelům, a svým podřízeným.
3. Povinností skauta je být prospěšný a pomáhat jiným.
4. Skaut je přítelem všech, a bratrem každého jiného skauta, bez ohledu na jeho zemi, společenskou třídu či víru.
5. Skaut je zdvořilý.
6. Skaut je přítelem zvířat a všech ostatních stvořených bytostí.
7. Skaut poslouchá příkazy svých rodičů, rádce družiny či vůdce oddílu bez odmluvy.
8. Skaut si píská a usmívá se v jakýchkoliv nesnázích.

---

²⁰ Skaut.cz: *Co je skauting?* [online], 2011, [cit. 2013-01-20]. Dostupné na <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/co-je-vlastne-skauting>

9. Skaut je hospodárný.
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech a skutcích.²¹

Principy skautingu:

Povinnost k Bohu (k duchovním hodnotám života).

Povinnost k ostatním (zodpovědnost ve společnosti, rodině, obci, zemi i celém světě).

Povinnost k sobě (zodpovědnost za vlastní rozvoj).²²

Skautské heslo

"Buď připraven!"²³

Mezi další charakteristické prvky skautingu neodmyslitelně patří znak skautské třílísté lilie. Tento znak především vyjadřuje symbol čistoty a správného směru. Tři listy pak znamenají tři body původního skautského slibu a prostřední list má symbolizovat „*magnetické střelky kompasu, která ukazuje směr cesty.*“²⁴ Znak lilie je nejrozšířenějším znakem skautských organizací a oddílů s nejrůznějšími obměnami či barevnými provedeními. Někdy bývá trojlístá lilie nahrazena jetelovým trojlístkem.

Dalším prvkem skautingu je skautský kroj, kterým každý člen vyjadřuje svoji příslušnost ke své organizaci, také však napomáhá stíráním sociálních rozdílů a posiluje pocit rovnosti všech.

I skautský pozdrav a podání ruky je pro tuto organizaci typickým znakem. Při pozdravu zvednutí ruky znamená vyjádření úcty jeden k druhému, překrytí malíčku palcem vyznačuje zásadu, silnější chrání slabšího.

---

²¹ Doména Skaut org.: *Světový skauting*, [online], 2003, [cit. 2013-01-20]. srov. Dostupné na <http://www.skaut.org/skauting.svet.php>

²² Skaut.cz: *Co je skauting?* [online], 2011, [cit. 2013-01-20]. Dostupné na <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/co-je-vlastne-skauting>

²³ BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou*. Praha: Tiskové a distribuční centrum Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1998. 393 s. ISBN 80-86109-07-0.

²⁴ BOZDĚCH, Z., et al. *Skautský oddíl III.*. Liberec: Skauting, 1996. 208 s. ISBN 80-85421-19-4., str. 122.

1.3 Skauting v České republice – Junák

V roce 2012 uplynulo 100 let od doby, kdy vznikl první skautský tábor v českých zemích založený středoškolským profesorem a zakladatelem českého skautingu Antonínem Benjaminem Svojsíkem. A. B. Svojsík se poprvé setkal se skautingem v Anglii roku 1911, kdy jej natolik nadchl a ovlivnil, že po návratu do tehdejšího Československa se pokouší se svými žáky realizovat jeho myšlenky. V současné době je skauting v České republice velmi rozšířený. Počet členů skautu se nyní pohybuje okolo 46 tisíc a jsou organizováni v 2 131 oddílech. Skautské klubovny najdeme po celé České republice.

Na český skauting má a vždy mělo velký vliv Setonovo hnutí woodcraft. Zásahu na tom bezesporu má středoškolský profesor Miloš Seifert, který v době, kdy se formoval skauting v tehdejší Československu, woodcraft poznal, přinesl, rozšiřoval a zasvětil mu celý život. Dodnes je patrný velký vliv woodcraftu na český skauting v podobě výchovy spojené s pobytem v přírodě a konání letních táborů v přírodě v podsadových stanech, což dělá z českých skautů naprostou raritu a specifiku světového skautingu.

Můžeme říci, že český skauting je jakousi dohodou, kompromisem mezi systémem Baden-Powellovým a Setonovým.

„Je těžko posouditi, kdo má o které odvětví skautingu větší zásluhy, zda E. T. Seton, či Baden-Powell. Jisto jest, že ona romantičnost, poetičnost a láska k přírodě jsou zásluhou Setonovou, kdežto pořádek, kázeň, organizace zase dílem Baden-Powellovým – obou výborných psychologů a pedagogů.“²⁵

1.3.1 Historie Českého skautingu

Za zakladatele českého skautingu je považován středoškolský profesor Antonín Benjamin Svojsík, kdy vzorem mu byla práce Roberta Baden – Powella. Na formování českého skautingu však silně působil i vliv přírodovědce, malíře a spisovatele Ernesta Thompsona Setona. Již v prvorepublikové době byl skauting vyzdvihován a předkládán jako všeobecně prospěšná činnost samotným Tomášem Garriquem Masarykem.

---

²⁵ Němec, J. *Od prožívání k požitkářství*. Brno: Paido, 2002. 111 stran. ISBN 80-7315-006-9., str. 92

Specifikou českého skautingu bylo zaměření na pobyt v přírodě a na národní cítění. To však bylo dáno dobou vzniku Československé republiky. Na český skauting nemělo, na rozdíl od jiných světových skautských organizací, vliv křesťanství.

Historie českého skautingu byla silně ovlivněna politickou situací, kdy byl skauting třikrát zakázán totalitními režimy (nacisti a komunisti), proti kterým vždy skauting silně vystupoval, vyjadřoval svůj nesouhlas a velký počet činovníků se aktivně účastnil odbojových činností. Bohužel však velká řada skautských členů byla za tuto činnost postavena před soud, zavírání do vězení, pracovních či koncentračních táborů a popravování. Avšak vždy, kdy totalitní režim oslabil svůj tlak, skautská organizace svoji činnost obnovila. Skautská činnost nebyla nikdy zrušena či ukončena, v období jejího zákazu probíhala ilegálně. V důsledku těchto zákazů, kdy se skauting vyvíjel v ilegalitě a pomaleji, je znatelný rozdíl mezi českým a světovým skautingem. Výchovné prvky českého skautingu, na rozdíl od světového, přetrvaly (např. klasické táboření).

V období po revoluci v devadesátých letech 20. století upadá zájem českých dětí o skauting. Valný sněm největší skautské organizace v České republice – *Junák* v roce 2005 přijal dokument *Charta českého skautingu*, který vyjadřuje nový směr působení a obnovení skautského výchovného programu. Dále jsou vydávány nové publikace „*Skautské a vlčácké stezky*“, jejichž cílem je vést dítě skautským rokem a pozorovat jeho osobnostní růst. Snaha o kontakt nové generace, zaujmout ji a přesvědčit ji o smysluplnějším způsobu trávení volného času, než je současný trend, se daří. V roce 2009 již činil počet nových členů kolem 1500.²⁶

1.3.2 Antonín Benjamin Svojsík

Pedagog, zakladatel, organizátor a propagátor českého skautingu se narodil 5. září 1876. Po smrti svého otce se s matkou přestěhoval do Prahy a díky jeho pohybovému nadání se stal učitelem tělocviku. Jako nejmladší člen Českého pěveckého kvarteta dostal přezdívku Benjamin. Díky pěveckému kvartetu procestoval celý svět.

Se skautingem se poprvé setkal v roce 1909 prostřednictvím svého přítele Josefa Meilbecka a v roce 1911 navštívil v Anglii skautský tábor, kde byl obeznámen s novými

---

²⁶ Rošťákova skautská stezka [online], 2006, [cit. 2013-02-02]. Dostupné na <<http://rostakovastezka.webgarden.cz/historie-svetoveho-skautingu>>.

výchovnými metodami pro mládeže. Při překladu knihy *Scouting for boys* od R. B. Powella však pochopil, že nelze aplikovat anglický skauting v českém prostředí. Z tohoto důvodu knihu nevydal, byla mu pouze inspirací.²⁷

V roce 1911 založil svůj první skautský oddíl, kdy členy oddílu byli jeho žáci z reálného gymnázia v Praze na Žižkově. V roce 1912 vydal knihu „*Základy junáctví*“, na které se podílela řada známých autorů a osobností jako například M. Aleš, A. Jirásek, K. V. Rais, dr. J. Guth-Jarkovský a o prázdninách roku 1912 uspořádal první skautský tábor.

První myšlenkou Svojsíka bylo, pokusit se první založené skautské družiny sjednotit se Sokolem. To se mu však nepodařilo a reakcí na tento neúspěch bylo založení samostatného skautského spolku *Junák – český skaut*. V roce 1915 začal publikovat časopis *Junák*, který byl vydáván i během válečné doby. Skauti se podíleli na nejrůznějších činnostech, například pracovali pro Červený kříž, angažovali se v Národním výboru, či dali za vznik skautské poště, jenž v revoluční době obstarávala doručování zásilek.

Po válce 7. června 1919 založil Svojsík *Svaz junáků - skautů RČS*, kdy zastával funkci náčelníka a v období první republiky skauting nabíral jak na počtu svých členů, tak na dobrém jménu. Zakládali se další skautské organizace a Sokol začal v *Junáku* vidět velkou konkurenci. 17. září 1938 Antonín Benjamin Svojsík umírá na streptokokovou nákazu po návratu z Ruska, kde se chtěl seznámit s nově užívanými tělovýchovnými metodami. V roce 1939, pod stále sílící hrozbou fašismu, se spojují skautské organizace a 22. ledna 1939 je počátkem organizace „*Junák – svaz skautů a skautek RČS*“.²⁸

---

²⁷ © JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR. *Skautská křižovatka* [online]. [2005] [cit. 2013-02-02]. Dostupný z [www: <http://krizovatka.skaut.cz/databaze/obrazky-a-symboly/osobnosti/>](http://krizovatka.skaut.cz/databaze/obrazky-a-symboly/osobnosti/).

²⁸ srov. SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Český skaut : Úvodem k nové národní naší instituci*. 3. vyd. Praha : Junák - Svaz skautů a skautek České republiky, 2002. Dostupné online

1.3.3 WOODCRAFTERSKÉ HNUTÍ V ČESKOSLOVENSKU

Výraznou postavou českého woodcraftu je přírodovědec a pedagog Miloš Seifert, který sdílel Setonův nesouhlas s Baden - Powellovským modelem skautingu postaveným na vojenské hierarchii. Miloš Seifert byl pacifista a tuto myšlenku naprosto odmítal.

Seifert šířil Setonův woodcraft s vírou, že Setonova filozofická a etická koncepce je původní, a že sám Seton stojí za zrozením woodcraftu. Miloš Seifert byl spíše filozofem než praktikem a v době, kdy podporoval vznik woodcrafterského hnutí u nás, do něj zapracovává vlastní ideje a myšlenky a představuje si, že toto hnutí bude spásou pro současný zkažený svět. Když však následně vzniká celá řada woodcrafterských hnutí, začíná se Seifert nad tímto hnutím více filozoficky zamýšlet a hledá zdůvodnění pro svůj pedagogický úspěch či neúspěch. Seifert byl sice nadšeným zastáncem woodcraftu, miloval přírodu, ale v praxi nebyl moc úspěšný, nedokázal upoutat své okolí. Konečná podoba woodcrafterského hnutí je výsledkem velké skupiny osob, i když se Miloš Seifert prezentuje jako jediný autor myšlenky tohoto hnutí.

V době od roku 1902 do roku 1917 se ve *Svitku* kromě systému orlích per objevuje woodcrafterský zákon a 9 hlavních zásad woodcrafterské činnosti. Rozdíl mezi českým woodcraftem a woodcraftem v USA byl tehdy obrovský. Ve Spojených státech Amerických se toto hnutí stalo pouze rekreační aktivitou, v české podobě šlo o ideologické hnutí, kdy se v jeho rámci vedly silné spory.²⁹

1.3.4 Miloš Seifert

Pedagog, překladatel, přírodovědec, propagátor ochrany přírody a jedna z ústředních postav zakladatelů woodcrafterského hnutí v tehdejším Československu. Narodil se 8. ledna 1887 v Sušicích v rodině pedagogů, kdy matka byla učitelkou a otec ředitel měšťanské školy. V roce 1911, v době, kdy sílí zájem o anglická skautská hnutí i u nás, zejména pak v pedagogických kruzích, se poprvé, avšak bezvýsledně, snaží o založení "*Kroužku přátel přírody*" na berounském gymnáziu, kde působí jako profesor

---

²⁹ Liga lesní moudrosti: *Historie Československého woodcraftu*, [online], 1994, [cit. 2013-02-02]. Dostupné na http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs

přírodovědy. Na různých školách v republice vznikají samostatná, nezávislá skautská sdružení, jako například v Praze, kde zakladatelem byl Bořivoj Müller či v Příbrami, kde za vznikem skupiny stál Jan Hořejší, jenž byl Seifertův známý.

Na Miloše Seiferta velice zapůsobil přírodovědec, malíř a spisovatel E. T. Seton (jeho vzor indiána se snaží přetvořit k obrazu slovanské tradice). Osobnost Setona i jeho práce byla pacifisticky zaměřenému Seifertovi mnohem bližší, než Baden – Powellovský skauting. Z tohoto důvodu Seifert Setona písemně kontaktoval a po té roku 1913 dostal Seifert jako odpověď poslední vydání "*Svitku březové kůry*", na základě kterého začal fungovat berounský kmen "*Děti Živěny*". V roce 1913 publikuje *Kapesní knížku českých junáků*. Seifert odolává zášti ze strany jeho kolegů, profesorů, kteří neuznávají jeho představy o bratrství či lásce k přírodě, kdy však na druhou stranu získává přízeň svých žáků. Přesto je jeho mimoškolní činnost zakázána, dále pokračuje neoficiálně.

„A což teprve, když začal své starší kolegy na konferencích kritizovat, že studentům dávají špatný příklad, protože před nimi kouří a pijí alkohol. Později na to ve svých knihách vzpomíná a ve kritice tehdejšího, již prvorepublikového školského systému ještě přitvrzuje.“³⁰

První pokus o sloučení jednotlivých junáckých skupin ve společnou organizaci byl učiněn roku 1915, kdy byla založena „*Obec Psohlavců*“, avšak stanoviska a hlediska jednotlivých skupin byla velice rozdílná a v zásadě se rozcházela. I přes to se do obce hlásil čím dál vyšší počet jednotlivých skupin. V červnu roku 1919 byl učiněn záměr sloučení „*Obce Psohlavců*“ se svojsíkovským „*Svazem Skautů*“. Tato myšlenka však úspěšná nebyla a to i naproti tomu, že v té době Seifert i Hořejší působí jako učitelé na Slovensku a jejich vliv byl tak výrazně limitován. Woodcraftersky směřované jádro se postupně stává nezávislé.³¹

V době, kdy Seifert působí na Slovensku jako učitel na školách, především na reálném gymnáziu Dolného Kubína, i zde získává následovníky pro svoji myšlenku a zakládá zde skupiny woodcrafterského hnutí. Seifert si je však vědom, i na základě

³⁰ Gymnasion: *Nejsnilkovatější snilek Miloš Seifert*, [online], 2010-2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.gymnasion.org/archive/article/nejsnilkovatejsi-snilek-0?page=2>

³¹ Wikipedie: *Miloš Seifert*, [online], 2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Seifert

informací z Ameriky, kde byl E. T. Seton vyloučen roku 1915 z „Boys Scouts of America“ a založil „Woodcraft League of America“, že Baden – Powellovské skautské hnutí je silnější a postupně pohlcuje woodcrafterské skupiny. Tomu chtěl v každém případě zabránit a snažil se vytvořit příručku „Přírodou a životem k čistému lidství“, opírající se a navazující na Setonovu „The Book of Woodcraft“, která by tak dala woodcrafterům vlastní program.

V listopadu roku 1921 se k „Obci Psohlavců“ připojuje skupina „Horní chlapci z Dolného Kubína“ a název se mění na Československá obec junácká Psohlavci - Horní chlapci. Roku 1922 zakládá a vede organizaci „Ligu lesní moudrosti (LLM)“, avšak na jaře roku 1931 ukončil náčelnictví z příčin, kdy dospěl k přesvědčení, že Liga lesní moudrosti se čím dál tím více odchyluje od původních myšlenek, vytyčených představ a cílů. Na to založil její obdobu „Ligu pro výchovu přírodou“. V pozdější době se obě organizace opět spojily, ale Seifert se již nacházel jen v pozadí. Miloš Seifert zemřel sám a všemi opuštěn 3. prosince 1941 v Bechyni.

Pedagogické dílo, kde Seifert poukazuje na pozitiva mimoškolní výchovy provozované na základě neformálních vztahů, prostředí výchovy a samosprávy, se nazývá *Radostná škola*.³²

„...pamětníci ho popisují úplně jinak: „Tichý hlas; vrásčité čelo – mírné oči pod výrazným obočím. Gestikulace omezena na nejmenší míru (obě ruce zpravidla v kapsách u kabátu), krok zcela nevojenský, koutky úst neustále staženy ve zvláštní trpný výraz. Plachost až skličující. Mistr pera – směšně nervózní, měl-li promluvit k většímu počtu lidí. Citlivý snílek, samotář...“³³

1.3.5 Junák – svaz skautů a skautek ČR

Junák – svaz skautů a skautek ČR je největší českou skautskou organizací a také součástí mezinárodního skautského hnutí. V roce 2012 český skauting oslavil významné jubileum 100 let od svého vzniku. České skautské organizace se od velké části světových

---

³² PECHA, L.: Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc 1999, ISBN 80-7198-353-5

³³ Gymnasion: *Nejsnilkovatější snílek Miloš Seifert*, [online], 2010-2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.gymnasion.org/archive/article/nejsnilkovatejsi-snilek-0?page=1>

liší tím, že chybí provázanost a úzká souvislost s křesťanstvím. V roce 2012 bylo v České republice evidováno 2131 oddílů se 46 000 členy, které jsou celoročně činné a organizují letní dětské tábory, kterých se v roce 2010 účastnilo 23 000 dětí. Organizaci Junák podporuje 7 000 dobrovolníků.³⁴

Organizace Junák se stará o stálý rozvoj své činnosti, kterou nabízí dětem všech věkových kategorií i jejich rodičům. Vytváří nové výchovné a vzdělávací programy v takové podobě, aby aktuálně odpovídali potřebám lidí, žijících v dnešní moderní uspěchané době. Hodnoty uvedené ve skautském slibu a skautských zákonech jsou však neměnné. Každým rokem je registrován navyšující se počet členů skautských organizací v České republice.³⁵

1.3.6 Historie Junáka

Vznik Junáka je bezesporu těsně spjat s význačným jménem otce českého skautingu Antonínem Benjaminem Svojsíkem, který roku 1911 vydal první brožuru s názvem *Český skaut* a následně uspořádal první český skautský tábor poblíž města Lipnice nad Sázavou. V roce 1913 byl zorganizován první kurz pro skautské vůdce a rádce a 15. června 1914 bylo vytvořeno společenství nesoucí jméno *Junák - český skaut*. Slovo „Junák“ má významově vyjadřovat „statného mládence“. V roce 1915 vzniká první dívčí skautská organizace *Odbor pro dívčí výchovu skautskou*. Ve spojitosti se vznikem Československé republiky 18. října 1918 je založena skautská pošta a poprvé na světě uveřejněny první poštovní známky se skautskou tematikou. 7. června 1919 byl zřízen *Svaz junáků - skautů a skautek RČS*, kdy náčelníkem byl jmenován Antonín Benjamin Svojsík, náčelnicí Emilie Milčicová a starostou se byl zvolen Josef Rössler. Znakem junáka se stala lilie se štítkem a psí hlavou. Mezi další důležitá data, významná pro historii svazu skautských organizací Junák, patří rok 1931, jenž se v Praze pořádalo první slovanské *Jamboree* a dále pak leden roku 1939, kdy se sloučily jednotlivé samostatné skautské

---

³⁴ Skaut.cz: *O skautingu – Zajímavá fakta a čísla*, [online], 2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skautingu/o-skautingu/fakta-cisla>

³⁵ Wikipedie: *Junák.svaz skautů a skautek ČR*, [online], 2013, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jun%C3%A1k>

organizace na zakládajícím sněmu Junáka a náčelníkem byl ustanoven B. Řehák, velitelem V. Vlček.

Následné období několika desetiletí bylo pro český skauting velmi těžké z důvodu totalitních režimů v Československu. 28. října 1940 byl skauting nacisty zakázán, obnoven byl po skončení II. Světové války v květnu roku 1945. Roku 1946 byl v Praze započat první ročník *Svojsíkova závodu*. V roce 1948 byl Junák integrován do *Svazu československé mládeže*, jenž byl řízen Komunistickou stranou Československou a v důsledku toho dne 1. ledna 1950 bylo vyhlášeno ukončení činnosti a existence Junáka.

Ke znovuzavedení Junáka došlo ve spojitosti s Pražským jarem v roce 1968, avšak pouze na dva roky, kdy byl skauting opětovně zakázán a povolena byla pouze jednotná dětská organizace *Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže*. Obnovení činnosti Junáka nastalo v roce 1989 po sametové revoluci a 28. prosince 1989 byly přijaty stanovy organizace *Český Junák - svaz skautů a skautek*.

Roku 1990 byly československé skautky a skauti opětovně přijati do světové organizace *WAGGGS* a *WOSM*, což se nezměnilo ani po rozdělení republik v roce 1993. Junák je také součástí *České rady dětí a mládeže* již od jejího vzniku v roce 1998.³⁶

1.3.7 Činnost Junáka

V tomto svazu skautů jsou organizováni lidé všech věkových kategorií. Ačkoliv činnost Junáka se soustřeďuje především na děti předškolního a školního věku, vedoucí a rádce najdeme především mezi dospělými. Většina dospělých lidí, kteří již nejsou plně aktivní v činnosti skautingu, se stále cítí skauty až do svého stáří a rádi se účastní různých porad, setkání či jiných aktivit, kde se mohou podělit a předat své zkušenosti a zážitky mladším generacím.

Skautský oddíl, jakožto základní výchovná jednotka Junáka, je rozdělena do menších skupinek, družin, dětí stejné či podobné věkové kategorie, kde jsou mezi nimi navázány velmi úzké vztahy, učí se předcházet konfliktům a samostatně spolupracují pod dozorem rádce, dospělého. Z organizačního hlediska nad oddílem stojí středisko, kdy jej

---

³⁶ Skaut.cz: *O skautingu – Projděte se 100letou historií skautingu*, [online], 2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/historie>

tvoří minimálně dva oddíly a má vlastní radu. Následně jsou střediska slučována pod okresy či kraje a nejvyššími orgány jsou *Valný sněm* Junáka (nejvyšší orgán), *Náčelnictvo* Junáka (vrcholný orgán), *Ústřední revizní komise* Junáka (reviduje hospodaření), *Rozhodčí a smírčí rada* Junáka (řeší závažné spory uvnitř organizace, dohlíží na dodržování předpisů a rozhodnutí), *Výkonná rada* Junáka (řídí činnost).³⁷

Oddíly bývají obvykle děleny na chlapecké i dívčí, avšak jsou i smíšené, nebo dle zaměření na křesťanské či vodácké. Dále se pak dělí dle věku členů. Rozdělení dle věkových skupin:

- vlčata (chlapci) a světlušky/žabičky (dívky), (obvykle 8-10 let),
- skauti a skautky (přibližně 11-14 let),
- roveři (chlapci) a rangers (dívky), (přibližně 15 - 21 let),
- oldskauti (dospělí).³⁸

Takovéto rozdělení však není striktní, oddíl mohou tvořit členové různých věkových skupin. Výhodou družinového systému je úzká spolupráce, utváření kamarádského kolektivu a přátelského prostředí, kde je hlavním cílem zaměřit se na charakterové kvality a samostatnost. Sjednocujícím prvkem v oddílech Junáku bývá motivující příběh, udávající směr a cíl činnosti.

Roverské a rangers kmeny jsou uskupení dospívajících skautů, kde se z výchovy stává sebevýchova a kolektivní výchova. Program si většinou vytváří sami, kdy jejich činnost směřuje k překonávání překážek, které si činí čím dál tím těžší, vlastní seberealizaci a hledání své další cesty. Také se však soustředují na pomoc ostatním, především mladším členům jiných družin či oddílů.

Cílem skautingu je spojovat všechny lidi, různých věkových kategorií, vyznání či rasy, proto český skauting, především Junák, jakožto člen mezinárodní skautské organizace WAGGGS a WOSM, vyvíjí aktivní činnost při různých akcích na národní i mezinárodní úrovni. Takovými akcemi jsou například *Jamboree*, charitativní akce sbírky *Pomozte*

---

³⁷ Rada Junáka. *Organizační řád a systemizace Junáka*. [s.l.] : Junák, 2005. 30 s. Dostupný z WWW: <[http://junak.cervenepecky.cz/stredisko/soubory/dokumenty/junak_rad_organizacni_systemizace\[2\].pdf](http://junak.cervenepecky.cz/stredisko/soubory/dokumenty/junak_rad_organizacni_systemizace[2].pdf)>

³⁸ NOVÁK, Matyáš. *Skaut.org - informační doména* [online]. [2000] , 01. 01. 2003 [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.skaut.org/skauting.svet.php>>.

dětem, Kapka (humanitární akce Nadace pro transplantace kostní dřeně a Junáka - svazu skautů a skautek ČR). Ve spolupráci se společností *Člověk v tísni* podporuje a účastní se akce *Postavme školu v Africe*. V poslední době se o vánocích stalo tradicí, kdy brněnští skauti se podílí na *putování Betlémského světla* po celé České republice, které je jim předáno ve Vídni od rakouských skautů.

Mezi další činnosti Junáka také například patří publikování vlastních časopisů pro různé věkové skupiny Tiskovým a distribučním centrem Junáka, například *Světýlko* (vlčata a světlušky 5–10 let), *Skaut* (skauti a skautky 11–15 let), *Roverský Kmen* (roveři a rangers 16–24 let), *Skauting* (metodická podpora dobrovolníkům 18+ let), *Skautský svět* (vedoucí, příznivci skautingu, dospělí, rodiče,).

1.4 Výchovní program

Členství či činnost ve skautingu je pro většinu bezesporu volno časovou aktivitou. Skauting kromě učení a rozvíjení jednotlivce také své členy vychovává, minimálně se na výchově podílí. Proto je na tuto oblast skautskými organizacemi vynakládáno velké úsilí, aby výchova byla smysluplná a účelově připravovala jedince k zapojení a uplatnění ve společnosti.

1.4.1 Výchova

Výchova je:

„Proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji... Z moderního hlediska je proto výchova především procesem záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimulačích jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností.“³⁹

---

³⁹ Průcha, J., Walterová E., Mareš, J: Pedagogický slovník, Praha: Portál 2003, Vydání 4., 322 s, ISBN 80-7178-772-8, str. 277-278

Z pohledu sociální pedagogiky se výchova „jeví jako regulování, záměrné a cílené vystupování do celoživotního procesu zespolečnění jedince, probíhající v jistém konkrétním kulturně společenském systému.“⁴⁰

Bezesporu je jisté, že jedinec je ve velké míře ovlivňován prostředím, což se samozřejmě týká i vzdělávání a procesů výchovy. V dnešní moderní, uspěchané době je velice důležité najít si čas pro relaxaci nebo svůj volný čas kvalitně využít takovým způsobem, abychom neztráceli či se nestranili kontaktům a vztahům s lidmi v okolí a nepodlehli trendu současné konzumní spotřeby, založené pouze na reklamě a nových technologiích. Výchova se musí soustředit na utváření jedince ve všestranně vyspělého člověka, který se bude moci uplatnit ve společnosti po všech stránkách, ať už se jedná o práci, vztahy, umění žít svůj vlastní život, sám za sebe se rozhodovat, sebevzdělávat a sebe utvářet se. Dnešní člověk by měl být demokraticky smýšlející, tolerantní ke svému okolí a měl by především myslet na budoucnost, ne však pouze svoji, ale i příštích generací. Proto je velmi důležité, kde výchova probíhá, v jakém prostředí se odehrává a v jaké době. Formy výchovy jsou rozděleny do čtyř skupin na rodinnou, sebevýchovu, školní a mimoškolní výchovu (výchova ve volném čase).⁴¹

Výchova ve volném čase má proto v životě jedince, především mladého člověka, velmi důležité místo.

1.4.2 Výchova ve volném čase

Volný čas můžeme definovat jako část dne, ve které máme místo pouze pro svou vlastní zájmovou činnost, která nám přináší radost, zábavu, relaxaci, rekreaci, či jiné druhy odpočinku a uvolnění nebo naopak sebevzdělávání a seberealizaci přinášející nám uspokojení.

„Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další

---

⁴⁰ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V.: Člověk – prostředí – výchova. Brno: Paido 2001. ISBN 80-7315-004-2, str. 41

⁴¹ Svobodová, J. Šmahelová, B. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Brno: MSD, 2007. 140 stran. ISBN 978-80-86633-81-7., str. 126,

*nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející“.*⁴²

Výchova ve volném čase se začala rozvíjet ve městech, kde byly zakládány první organizace, spolky a kluby, zaměřené na sebevzdělávání či relaxaci. Zprvu se jednalo pouze o spolky pro dospělé, na děti se soustředili spíše organizace církevní. Výchova ve volném čase může mít formu činnosti *pravidelné* (zájmové kroužky), *nepravidelné* (turnaje, diskotéky) či *nahodilé* (besedy, autogramiády).⁴³

Velkou změnou v tomto ohledu byl nástup skautských organizací a hnutí založených Setonem a Baden - Powellem.

Vzhledem k tomu, že rozvoj moderní společnosti a čím dál rychlejší vývoj nových technologií mají postupně velký vliv na volný čas, jako reakce na tyto faktory vzniká odvětví pedagogiky volného času, což je:

*„disciplína pedagogiky zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využití volného času dětí, dospívajících i dospělých.“*⁴⁴

Obsahem výchovy volného času je zejména rekreace, odpočinek, zájmová a veřejně prospěšná činnost.

1.4.3 Zážitková a skautská pedagogika

*„Zážitková pedagogika je přístup ke vzdělání založený na vyšší schopnosti lidské paměti vstřebávat informace, jejichž vnímání je provázeno intenzivní emocí.“*⁴⁵

Z této definice je patrné, že vše se odehrává na základě zážitku, prožitého okamžiku, který nás velmi silně emocionálně ovlivnil. Jedná se vždy o nevšední situaci. Jedinec na základě prožité situace nabývá zkušeností, které si následně vyhodnotí a učí se

---

⁴² Hájek B., Hofbauer B., Pávková J.: Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy, 1. vyd. Praha: Portál 2008, 240 s., ISBN 978-7367-473-1

⁴³ Janiš, K. Kraus, B. Vacek, P. *Kapitoly ze základů pedagogiky*. 4. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. 163 stran. ISBN 978-80-7041-371-5., str. 77-78.

⁴⁴ Průcha, J., Walterová E., Mareš, J: Pedagogický slovník, Praha: Portál 2003, Vydání 4., 322 s, ISBN 80-7178-772-8, str. 161

⁴⁵ Wikipedie: *Zážitková pedagogika*, [online]. 09. 09. 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1%C5%B5itkov%C3%A1_pedagogika

na ni připravit a reagovat. Úspěšnou metodou zážitkové pedagogiky je spolupráce ve skupině, kde dochází k přípravě a nácvičku situací či zkvalitnění dovedností.

Speciálním oborem pedagogiky je tak zvaná skautská pedagogika, jenž se zabývá výchovou mládeže a má v sobě prvky skautské výchovy. Cílem a posláním skautské pedagogiky, kromě výchovy sebe i druhých je:

„Naším cílem je výchova dětí, které se uplatní ve světě jako čestní lidé, žijící v pevných rodinách, příslušející k domovu i ke světu, v němž bude možno jednou pobývat s důvěrou a bez obav z nejrůznějších sociálních, ekologických či morálních katastrof.“⁴⁶

1.4.4 Výchovný program – Junák

Každý člen skautské organizace Junák, který chce zlepšovat své znalosti a dovednosti, chce se sebevzdělávat a rozvíjet své schopnosti, tak může učinit ve formě tak zvané „*Stezky zdatnosti*“.⁴⁷ Zde jsou na každého jednotlivce kladeny požadavky splnění znalostí a dovedností, či prokázání určitých schopností. Konkrétní splněné body jsou evidovány v záznamovém sešitu. *Stezka zdatnosti* je rozložena do tří částí jako nováčkovská zkouška, první a druhý stupeň zdatnosti. V každé části jsou zvyšovány obtížnosti úkolů, kde skaut musí prokázat své zdokonalování, osobnostní růst, musí zvládat kladené požadavky čím dál vyšší náročnosti. Další formou sebevzdělávání jsou odborné zkoušky.⁴⁸

V posledních několika letech prochází výchovný program v organizaci Junáka velkými změnami. Jedná se především o změny programu v oddílech, kde probíhá činnost s dětmi rozdělených ve více skupinách dle jejich věku, a nebo se jedná o práci v oddílech se společnou výchovou a výukou chlapců a děvčat. Dále jsou vydávány nové publikace *skautské a vlčácké stezky*, kterými je dítě vedeno po celý rok a je tak postupně zjišťován osobnostní růst dítěte. Forma stezek zdatnosti se několikrát upravovala až do finální

---

⁴⁶ BŘICHÁČEK, Václav ; RŮŽIČKA, Vít. *Pedagogika*. 1. vydání - dotisk. Praha : TDC Junáka, 2003.

39 s. ISBN 80-86109-36-4., str. 8,

⁴⁷ BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou*. Praha : Tiskové a distribuční centrum Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1998. 393 s. ISBN 80-86109-07-0., str 42 – 59,

⁴⁸ ČESÁK, Pavel. *Odborné zkoušky skautek a skautů*. 1. vyd. Praha : Tiskové a distribuční centrum Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1998. 166 s. ISBN 80-86109-16-X.

podoby vydané v dubnu roku 2008.⁴⁹ Nový výchovný program má za úkol zdokonalit výchovné prostředky takovým způsobem, aby braly v úvahu dění dnešní moderní doby a zájmy dětí a mládeže. Úkolem je, aby se skauti a skautky při vykonávání stezky zdatnosti bavili a měli ze své činnosti dobrý pocit a radost, aby nepřemýšleli nad špatnostmi a zda dobře vedou skautský život. Hlavním cílem je získání nových a motivování stávajících členů. Nový výchovný program je uveden v dokumentu přijatém valným sněmem Junáka *Charta českého skautingu* (viz. příloha č. 2).

„Pod nový výchovný program Junáka patří:

- *skautská metoda, která představuje metodický rámec, jenž vede mladého člověka na jeho stezce osobního růstu (zahrnuje prvky: zákon a slib; učím se tím, že to dělám; družinový systém; symbolický rámec; program osobního růstu; příroda; podpora dospělými),*
- *výchovné cíle (tzv. kompetence), které konkrétně rozpracovávají poslání skautingu a vychází z naší představy lidí, kteří projdou skautskou výchovou (viz Charta českého skautingu),*
- *věkové kategorie, které určují pro jaký věk a v jakých věkových rozmezech organizovat výchovu,*
- *výchovná nabídka, která vychází z konkrétních zájmů dětí a mladých lidí a odpovídá na to, co právě jim může skauting nabídnout),*
- *výchovné nástroje, které zahrnují širokou škálu konkrétních prostředků pro oddílovou činnost – stezky, odborky, zkoušky, závody, celostátní projekty a akce apod.,*
- *metodická podpora, která napomáhá vedení oddílů při práci s výchovných programem – semináře, kursy, časopisy, příručky.“⁵⁰*

---

⁴⁹ © JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR. *Skautská křižovatka* [online]. [2005] [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program>>

⁵⁰ Skautská křižovatka: *Charta skautingu*, [online]. [2005] [cit. 2013-02-15]. Dostupné na <http://krizovatka.skaut.cz/organizace/dokumenty/e-knihovna/detail-946/>

2. Pedagogika Miloše Zapletala

2.1 Miloš Zapletal

Miloš Zapletal, český spisovatel literatury pro mládež, skautský redaktor a činovník se narodil 13. ledna 1930 v Prostějově. Vystudoval obor tělesné výchovy na pedagogické fakultě Karlovy univerzity v Praze. V Pardubicích roku 1945 se stal členem oddílu vodních skautů, kde získal přezdívku Zet. Roku 1948 se stal vůdcem oddílu vodních skautů pardubické Jedničky. Jeho zážitky a zkušenosti získané z vedení vodáckého oddílu mu byly zdrojem a inspirací k sepsání knih *Sedmička*, *Ostrov přátelství* a *Cvoci*. Při obnově skautingu roku 1968 založil a vedl skautský oddíl v Liberci, tak zvanou libereckou Dvanáctku. Na základě doporučení jedné z vůdčích osobností roverského kmene Kruh „Markýze“, aby sbíral hry po celém světě, vzniká kniha *Encyklopedie her* a následně *Velká encyklopedie her*, která byla publikována kromě češtiny také v němčině, japonštině, rumunštině a estonštině. Je také překladatelem z angličtiny i jiných jazyků, kdy přeložil některá díla E. T. Setona.⁵¹ Jako editor se podílí na některých knihách Jaroslava Foglara, někdy pak bývá označován za jeho pokračovatele. Miloš Zapletal se stal členem redakční rady časopisu *Junák*, který byl obnoven a do kterého přispíval svými články a od podzimu roku 1969 do jara roku 1970 se stal zástupcem šéfredaktora. V roce 1970 po zákazu činnosti *Junáka*, odchází se svým oddílem k *TOM – Turistická oddíl mládeže* (dnes A- TOM, Asociace Turistických oddílů mládeže).

Po roce 1989 začíná vydávat časopisy *Skaut – Junák* a *Skauting*. Následně vypracoval sérii skautských příruček *Skautské prameny*, kde u většiny svazků je autorem či spoluautorem. Aby tak mohl realizovat svůj záměr, je nucen v roce 1991 zřídit v Liberci skautské nakladatelství *Skauting*. Následně se naplno věnuje literární činnosti, překladům a publikování děl.⁵²

---

⁵¹ Knihovna Karla Dvořáčka: *Bibliografie M. Zapletala*, [online], 2009, [cit. 2013-02-15]. Dostupné na <http://kkdvyskov.pcnet.cz/region-a-odkazy/bibliografie-m-zapletala/>

⁵² ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 35 – 42,

2.1.1 Skauting v životě Miloše Zapletala

Zájem o skauting byl v Miloši Zapletalovi probuzen již těsně před okupací Československa roku 1939, kdy prvním impulsem byla četba knih Jaroslava Foglara *Pod junáckou vlajkou*, *Boj o první místo* a *Tábor smůly*. Následný zákaz skauting zamezil tehdy desetiletému Miloši Zapletalovi vstup do některých ze skautských organizací. I přes to Miloš Zapletal jevil o skauting velký zájem a snažil se zjistit co nejvíce o skautské činnosti z dostupné literatury nebo přímo od tehdejších skautských činovníků. Po konci druhé světové války roku 1945 stál patnáctiletý Miloš Zapletal před rozhodnutím, do kterého skautského oddílu by měl vstoupit, zda do *4. oddílu* k učiteli Jaroslavu Nobilisovi, nebo k Probusovi, synovi souseda pana Holečka, který byl před válkou také skautským činovníkem. S oběma se již v době okupace Zapletal stýkal. Následně se rozhodl pro *4. oddíl*. V červenci roku 1945 se v Praze osobně setkal s Jaroslavem Foglarem. Téhož roku putoval Zapletal na letní tábor s *oddílem Jednička*, kdy však srovnání ideální představy skautských táborů z foglarovek a reálný prožitek, byl pro Zapletala zklamáním. Zjistil, že mezi realitou a představou je velký rozdíl. *4. oddíl*, jehož byl Zapletal členem, ten rok skautský tábor nekonal, což mělo na jeho další chod negativní dopad. Následně Zapletal poznává na akci táborový oheň v Čivčicích *7. oddíl vodních skautů* a přechází k nim. Je okouzlen životem vodních skautů, romantikou a dobrodružstvím vodáků, jejich spoluprací a pevnými vazbami. Po nějaké době dochází ke generačním neshodám ve *vodáckém oddíle sedmička*, Zapletal odchází a vstupuje roku 1948 do skautského *oddílu „suchozemské“ Jedničky*, kde se následně stává vedoucím. V srpnu roku 1948 je účastníkem spolku *Moravské lesní školy* nedaleko Náměšti nad Oslavou, kde se zúčastní kurzů a přednášek s teoretickými výklady a praktickými cvičeními na téma vedení skautského oddílu, příprava programu, první pomoc, skautská tělesná výchova v přírodě a jiné. Po návratu zpět se poprvé dostává do konfliktu s komunistickým režimem za propagaci Baden- Powellovského skautingu, kdy článek o tomto hnutí vyvěsí na veřejnou nástěnku. Proto přechází s oddílem pod organizaci Sokola jako *„sokolští táborníci“* a v září roku 1949 vedení oddílu předává svému zástupci. Za jeden z výrazných mezníků ve skautském životě považuje Miloš Zapletal setkání pražského roverského vysokoškolského kmene *Kruh* o velikonočních prázdninách roku 1949, kdy celá činnost tohoto podniku založená na spolupráci jednotlivců ve skupinkách směřovala k sebepoznání, sebevzdělání a sebevýchově. Zde se Zapletal poprvé setkává s charismatickou osobností, ústřední osobou organizace Junák – výchovný odbor,

doktorem filozofie Pavlem Křivským, který ve svých přednáškách prosazuje a rozvíjí ideály skautingu. Toto setkání se opakuje ještě několikrát do konce roku 1950. Následně se Miloš Zapletal stěhuje do Prahy a je v těsném kontaktu s Pavlem Křivským, který má na něj nemalý vliv, rozšiřuje mu obzory a dodává obrovské množství poznatků a impulsů k zamyšlení. Následně byl však Pavel Křivský zatčen a odsouzen komunistickým režimem k vězení na doživotí. Činnost *Kruhu* nadále v menší míře pokračovala, spíše již jako setkání o prázdninách.

Následně se Miloš Zapletal pokusil o založení nového oddílu, avšak neúspěšně. Při druhém pokusu roku 1963 v Liberci založil turistický kroužek pod záštitou občanského výboru, ale i tato činnost byla přerušena roku 1964 narozením dcery a dočasným přestěhováním rodiny do Prahy. Pokus o obnovení tohoto oddílu v roce 1968 zastavuje okupace Československa.

Následného roku se Miloš Zapletal podílí na vydávání skautských časopisů a spolupracuje se zoologem Miloslavem Nevrlým, který mu pomáhá i s překladem Setonových knih, přesněji řečeno, odborným určováním a pojmenováním rostlinných a živočišných druhů. Dále pak spolu zakládají *skautský liberecký 12. oddíl*.

Po roce 1991 obnovuje Miloš Zapletal spolu s Václavem Břicháčkem a sourozenci Pfeifferovými roverské kurzy pod oficiálním názvem „*roverská lesní škola*“, aby obnovili předchozí dva směry roverského kmene *Kruh* a to:

- klasický program směřující k sebepoznání, sebevýchově a sebevzdělání,
- nový program odrážející se ve zvláštním druhu her, náročné fyzické aktivitě i kulturních pořadech.

Roverské kurzy jsou pořádány do současnosti, ale Miloš Zapletal již stojí v pozadí, kdy vedení přenechává mladším generacím a věnuje se psaní literatury.⁵³

---

⁵³ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 43 – 74,

2.2 Díla Miloše Zapletala

Literární tvorba Miloše Zapletala je velice rozsáhlá. Mezi jeho literární díla patří především dobrodružné knihy pro mládež. Podstatnou kapitolu jeho tvorby tvoří sbírky her, příručky pro vedoucí oddílů a kroužků. Na dílech jako *Stezka zdatnosti* či skautské hry a programy se podíleli i jiní spoluautoři, kdy mezi nejznámější patří například Jaroslav Foglar, V. Břicháček, K. Kotyza, V. Cvrček a jiní.⁵⁴ Nezanedbatelná je i jeho překladatelská činnost, kdy se věnuje překladům knih především od spisovatele E. T. Setona, nebo Rabíndranátha Thákura (v anglickém přepisu Rabindranath Tagore), což byl bengálský básník, prozaik, dramatik, pedagog a filozof a nositel Nobelovy ceny za literaturu z roku 1913, který šířil myšlenku nezávislosti indického kulturního dědictví a Indie, přičemž hlásal sblížení Východu a Západu.⁵⁵ Také Zapletalova editorská činnost byla velmi obsáhlá, kdy ve velké míře spolupracovala právě s Jaroslavem Foglarem, nesmíme však zapomenout i na jeho práci v souvislosti s psaním článků a vydávání časopisů.

2.2.1 Beletrie pro mládež

Mezi dobrodružné knihy pro mládež můžeme zařadit prvotinu *Světlušky*, kterou vydalo v roce 1964 Státní nakladatelství dětské knihy a v roce 1970 nakladatelství Albatros vydává knihu *Lovec hvězd*. Jeho vodácký oddíl mu byl předlohou ke knihám *Sedmička*, kterou vydalo v roce 1976 nakladatelství Olympia a *Ostrov přátelství*, který vyšel v roce 1983 v Severočeském nakladatelství. Obě tyto knihy v letech 1993 a 1994 vydalo ve 2. vydání nakladatelství Leprez. Mezi další literární tvorbu pak patří ještě *Stezka odvahy* (1982 a 1995) a *Soví jeskyně* (1989 a 1997) a v roce 2008 vydává volné třetí pokračování *Sedmičky a Ostrova přátelství s názvem Cvoci*.

Knihy pro mládež autora Miloše Zapletala si velmi lehce získávají svého čtenáře a to dvěma způsoby, buď jej upoutá svými návody a hrami, kdy s tímto čtenář přijímá autorovu myšlenku estetického prožitku, nebo čtenář cítí potřebu poznat a zažít

---

⁵⁴ Magazín Ekamarád.cz: *Miloš Zapletal slaví 73 let*, [online], 2003, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <http://www.ekamarad.cz/ezin/clanek/2208/>

⁵⁵ Wikipedie: *Rabíndranáth Thákur*, [online], 2013, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%ADndran%C3%A1th_Th%C3%A1kur

dobrodružství, které prožívají postavy hrdinů knih. V téměř všech jeho prózách, snad až na první dvě díla *Světlušky* a *Lovec hvězd*, je patrné, jak Zapletal předkládá čtenáři důležitost chování vycházející ze skautské činnosti a to pobyt a souznění s přírodou a život a spolupráce s přátelskou skupinou svých vrstevníků.⁵⁶ V prvotině *Světlušky* autor klade důraz na důležitost hry a umění ve světě, který se odehrává ve společenství neorganizovaných venkovských dětí. Naproti tomu *Lovec hvězd* je jakýmsi pohledem do duše dospívajícího muže, středoškolského studenta, který poznává první lásku. Tímto dílem se Zapletal vymyká klasické tvorbě pro chlapce. Naproti tomu knihy jako *Sedmička*, *Ostrov přátelství*, *Stežka odvahy* a *Soví jeskyně* jsou typickou prózou pro české chlapce, kde je vyzdvihována potřeba přátelské soudržnosti, dobrodružství, získávání dovedností a vědomostí k odstranění a překonání překážek.

Ve své trilogii *Sedmička*, *Ostrov přátelství* a *Cvoci* Zapletal do klíčové postavy, hlavního hrdiny zasazuje handicapovaného chlapce. Tento počin je v české literatuře prvotinou, kdy se autor snaží čtenářům sdělit, že jedinec s fyzickým postižením se může stát rovnocenným partnerem svých vrstevníků, kdy překonává překážky bez jakýchkoliv úlev a v budoucnu může být platným členem společnosti. Tento prvek Zapletal rozvíjí i ve svých dalších dílech a nejen prózách ale i knihách o hrách a sportovních programech jako například *Pět olympijských kruhů* (1964).

V knize *Stežka odvahy* se vrací zpět k tradičnímu tématu skautingu z pohledu staršího chlapce, vztahu k přírodě a využití skautských dovedností. V duchu spojení s přírodou, spolupráce mezi přáteli a kontaktu s charakteristickými postavami je psána kniha *Soví jeskyně*.⁵⁷

2.2.2 Časopisy pro mládež

Miloš Zapletal napsal několik stovek článků, kterými přispíval do řady časopisů, v dnešní době je jich již velké množství nedohledatelných. Ať už se jedná o přímou redaktorskou činnost, nebo pouze spolupráci s časopisy, tato tvorba Miloše Zapletala

---

⁵⁶ Brožová, V.: *Heslo M. Z.* in: P. Janoušek a kol.: *Slovník českých spisovatelů*. Díl 2 Praha, Brána 1998, s. 695-696., doplněno 2009 v el. verzi: www.slovníkceskeliteratury.cz

⁵⁷ Brožová, V., *Persvazivní strategie návodné literatury Jaroslava Foglara a Miloše Zapletala* In Hamanová, R., Lábusová, D. (eds.): *K fenoménu Jaroslav Foglar : Sborník příspěvků z konference Fenomén Jaroslav Foglar. Praha, Památník národního písemnictví 17. září 2007*, 1. vyd. - Praha : Památník národního písemnictví, 2008. - 230 s.

zůstává spíše v pozadí jeho literární tvorby, i když množství jeho povídek, překladů a dalších článků publikovaných v nejrůznějších časopisech a tiskovinách je obrovské. V časopisech zpravidla zapracovává programy a systémy her vedoucí ke zvyšování zdatnosti čtenářů, stejně jako uvádí poznatky z táborové praxe, dělí se o rady a zkušenosti, uvádí motivační příběhy, povídky a texty s dobrodružnou a přírodní tematikou, včetně Setonových překladů.

Již ve svých patnácti letech se stal redaktorem oddílového časopisu *Hrožramrovo* vodácké Sedmičky, ale skutečný počín nastal v roce 1968, kdy začal pracovat v redakci časopisu *Skaut-Junák*, v roce 1969 se stal členem redakční rady a následně do roku 1970 zástupcem šéfredaktora, kdy však časopis zaniká z dobových politických důvodů. Zapletal se pomocí časopisu pokouší v dětech a mládeži rozvíjet čtenářství a aktivní program volného času, která by měl směřovat k všestrannému (fyzickému i duševnímu) vývoji člověka.

Od roku 1971 do roku 1978 pracuje v redakci časopisu *Pionýrská stezka*, který nahrazuje předešlý *Skaut – Junák* v téměř nezměněné podobě, včetně redaktorů a spolupracovníků. Avšak Zapletalovu činnost v redakci časopisu *Pionýrská stezka* zastavuje Státní bezpečnost jako reakce na vydání knihy *Sedmička*.

Svoji redaktorskou činnost Miloš Zapletal obnovuje v roce 1990, kdy připravuje první čísla časopisů *Junák* i *Skauting* jako šéfredaktor i člen redakčního týmu. Od roku 1991 připravuje publikaci třicetisvazkové edice, zcela unikátní projekt *Skautské prameny*. Od roku 1997 do roku 1999 začíná vydávat jako redaktor *Roverský kmen*, kde se opět snaží současné mládeži přiblížit potřebu četby, přiblížit jim dosud neznámé a rozšířit rozhled například v oblasti poezie v článcích *Výpravy do neznámých světů* nebo *Roverský časopis a básničky?*⁵⁸

Mimo jiné Miloš Zapletal spolupracoval a publikoval své články, povídky a překlady v časopisech jako *Oddílová abeceda*, *Vychovatel a Vychovávateľ*, *ABC*, *Pionýr*,

---

⁵⁸ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 117 – 128,

*Sedmička pionýrů, Nový Orient, Turista, Estetická výchova, Ohníček, Vedoucí pionýrů, Tramp, Bobří stopou, Gymnasion a jiné.*⁵⁹

2.2.3 Sbírkky her, příručky a knihy návodné

Miloš Zapletal se během svého života stal největším teoretikem a sběratelem her na světě. Sesbíral, nashromáždil a uspořádal většinu dostupných her z celého světa, historie i současnosti. Je nutné dodat, že některé z jeho her jsou vlastní tvorby. Tyto hry vydává ve velkém množství sbírek, kdy je třídí dle herního zaměření na hry s náplní fyzickou či duševní, nebo dle prostředí, ve kterém se hry odehrávají. Hra prostupuje všemi literárními díly Miloše Zapletala a provází jej celou jeho literární tvorbou. Miloš Zapletal věří, že jen dobrá a kvalitní hra, dokáže smysluplně naplnit volný čas dítěte a udělat z něj tak fyzicky a duševně schopného člověka. Svě hry publikuje prostřednictvím dobrodružných knih, časopisů, ale především ve svých sbírkách o hrách a návodných knihách.

Mezi nejznámější sbírky her patří:

*Hry v terénu, Hry a závody v zimě, Hry v přírodě, Drobné hry, závody a soutěže při výcviku mladých turistů, Pokladnice her, Junácké hry v přírodě, Encyklopedie her, Organizátor her, Kniha hlavolamů, Velká encyklopedie her I. - Hry v přírodě, Velká encyklopedie her II. - Hry v klubovně, Velká encyklopedie her III. - Hry na hřišti a v tělocvičně, Velká encyklopedie her IV. - Hry ve městě a na vsi, Špalíček her, Velká kniha deskových her, Skautské hry v přírodě, Skautské hry v klubovně, Skautské hry ve městě, Etapové hry, Hry do kapsy X. Sociálně psychologické, motorické a kreativní hry.*⁶⁰

Miloš Zapletal se ve své literární tvorbě pokouší pomoci i začínajícím skautským vedoucím, kdy se s nimi chce podělit o získané zkušenosti a vědomosti. Dále si uvědomuje, že hra není jediný prostředek k vyplnění volnočasové aktivity pro mládež. Proto se snaží nalézt jiné aktivity, které by mohli děti zabavit, zároveň však

---

⁵⁹ tamtéž, str. 309 - 310,

⁶⁰ Knihovna Karla Dvořáčka: *Bibliografie M. Zapletala*, [online], 2009, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <http://kkdvyskov.pcnet.cz/region-a-odkazy/bibliografie-m-zapletala/>

učit a vychovávat. Například v knize *Prázdniny pod stanem* uvádí návrhy a impulsy k táboření, také však zajímavé způsoby využití volného času v letních dnech. V knize *Kouzelné brýle* přibližuje mládeži svět výtvarného umění a to tím způsobem, že za malým poutavým příběhem, povídkou, je návod k výrobě vlastního výtvarného díla doplněn fotografiemi uměleckých děl od známých autorů pro představu čtenáře. Obdobně je napsána kniha *Pět Olympijských kruhů*, kde je čtenář vtažen do poutavého příběhu z oblasti sportu a následně v druhé části příběhu je uvedena zkouška tělesné zdatnosti, kterou by měl plnit.

Knihy *Objevy bez konce* opět směřuje k umělecké aktivitě. Zde se jedná o ukázkou a návod, jak výtvarně využít přírodního materiálu a jaké dílo je z něj možno vyrobit, kdy čtenář rozvíjí svoji zručnost a představivost.

Knihy *Hlavolamy* je velmi důmyslným propojením dvou studijních předmětů základní školy, matematiky a tělovýchovy, kdy autor čtenáře zaujme postavou hlavního hrdiny penzionovaného učitele, který matematické hlavolamy vkládá do předmětu tělovýchovy ve stylu přespolního běhu s luštěním šifry.

Také publikace, příručka *Jak vést letní tábor* patří k jednomu z nejvyhledávanějších návodů, jak se připravit a co vše udělat pro to, aby skautský, turistický či jiný tábor mohl být uskutečněn a plně funkčně probíhal.⁶¹

Mezi další obdobné publikace patří například *Cvičení v přírodě, Tábornická praxe, Prázdniny pod stanem, Skautský tábor, Sachemův odkaz, Stezka zdatnosti, Skauting, Skautský oddíl III, Bud' připraven, Rukodělné práce a výtvarné hry, Dramatická výchova- Táborové ohně-Skautské divadlo, Rovering*.⁶²

2.2.3.1 Výpravy za dobrodružstvím

Asi největším pedagogickým počinem Miloše Zapletala je publikace knih, která se věnuje programu činnosti pro děti a dospívající mládež. Již ve svých počátcích Zapletal

---

⁶¹ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 129 - 142,

⁶² tamtéž, str. 287 - 291,

píše knihu *Tisíc malých dobrodružství* (1961). Tato kniha měla děti učit vést aktivní život a dodat jim impuls k zajímavé činnosti. Jedná se o soupis aktivit rozvíjející fyzickou i psychickou stránku osobnosti v různých prostředích, podaných dobrodružným motivačním způsobem, jenž tento program pro volný čas je rozdělen do ročního cyklu. Tento obsáhlý rukopis je doplněn velkým množstvím ilustrací, proto byl rozdělen do dvou svazků s podtituly Jaro-léto, Podzim – zima.

V pozdější době byl Miloš Zapletal ovlivněn četbou a překladem knih spisovatelů Ernest Thompson Setona a Jean-Henri Fabre. Tito dva spisovatelé a přírodovědci v Zapletalovi vzbudili velký zájem o přírodovědu. Seton napsal velký počet kreativních knih o zvířatech a ptácích, Fabre se naproti tomu spíše zaměřoval ve své práci na hmyz a drobné živočichy, které obyčejný člověk většinou přehlíží. Proto se následně Zapletal soustředil na toulky ve svém okolí, kdy pozoroval veškerý děj kolem sebe v různém prostředí a časových obdobích. A tak vzniká kniha *Výpravy za dobrodružstvím*, publikována roku 1986, kniha plná ilustrací, zálesáckých rad, vědomostí a poznatků z oblasti přírody i dobrodružného života, zkoušek zdatnosti, doplněna povídkami a hrami. Kniha je rozdělena do šesti částí dle časových období (+ babí léto a předjaří) a třiceti kapitol – výprav.⁶³

*„A přece je dobrodružství blízko, skoro na dosah. Jen o něm vědět! Čeká tě za posledním domem na konci poslední ulice. Na loukách, v polích, uprostřed lesů. Ve skalnatých roklích i na pasekách. U potoků a říček, přitékajících z neznáma.“*⁶⁴

V roce 2008 byla vydána kniha *Rok malých dobrodružství*. Jedná se o přepracovanou a doplněnou knihu *Tisíc malých dobrodružství*. Svým obsahem předkládá čtenáři celoroční program, který je zaměřen na prostředí ve městě oproti *Výpravám za dobrodružstvím*, které směřují na činnost v přírodě. Tyto dvě knihy by měli utvářet souhrnný program pro volný čas, přičemž by se měl čtenář zdokonalovat své schopnosti, sílu, vytrvalost, rychlost, obratnost, učit se spoustě dovedností, rozšiřovat si svůj obzor. Dále v těchto knihách nechybí spousty her a dobrodružných povídek,

---

⁶³ srov. ZAPLETAL, Miloš; *Výpravy za dobrodružstvím*. 1. vydání, Praha : Albatros, 1986, 360 s., ISBN 13-752-86-14/53,

⁶⁴ ZAPLETAL, Miloš; *Výpravy za dobrodružstvím*. 1. vydání, Praha : Albatros, 1986, 360 s., ISBN 13-752-86-14/53, str.5,

kdy Miloš Zapletal čtenáři přibližuje i zajímavé knihy od jiných autorů, zejména Jacka Londona, Ernesta Thompsona Setona, Jaroslava Foglara a dalších. V knihách se však Zapletal zamýšlí nad vlastnostmi člověka a přibližuje čtenáři i mravní výchovu.

„Právě pro ty, kteří hledají program pro svůj volný čas, uložil jsem si své celoživotní poznatky a zkušenosti do této knihy. Najdeš tu stovku podnětů k zajímavé činnosti, výzkumům a objevům, neznámé hry, drobné zkoušky tělesné i duševní znalosti, inspiraci k tvůrčím pokusům, zábavy pro chvíle samoty i pro celou rodinu nebo skautskou družinu.“⁶⁵

2.2.3.2 Skautské prameny

Skautské prameny – knihovnička pro vůdce, rádce i řadové členy. Tato edice vytvořená Milošem Zapletalem je tvořena 32 knihami a počtu kolem 6.000 stran. Miloš Zapletal (editor všech svazků, často i autor či spoluautor) tuto edici tvořil deset let a spolu s ním na ni spolupracovalo na čtyřicet dalších autorů. Jedná se o edici skautské literatury vycházející ze současných podmínek a velké řady zkušeností a poznatků minulých generací skautských vůdců. Od roku 1990 se zakládá velké množství nových skautských oddílů.

„Stáli jsme před nesnadným úkolem – jak dát mladým i starším vůdcům dobrou odbornou literaturu, která by jim usnadnila hledání programu pro dnešní mládež.“⁶⁶

V roce 1991 byla vydána první ze svazků *Skautských pramenů* příručka *Rádce skautské družiny*. K sepsání druhého svazku *Skautské hry v přírodě* použil Miloš Zapletal několik zdrojů z knih A. B. Svojsíka, Baden – Powella, či Jaroslav Foglara. Na třetím svazku *Poselství skautské výchovy* spolupracoval s Václavem Břicháčkem a na čtvrtém *Skautské hry v klubovně* s Jaroslavem Foglarem.⁶⁷

Mezi další svazky edice *Skautské prameny* patří:

---

⁶⁵ ZAPLETAL, Miloš; *Rok malých dobrodružství*. 1. vydání, Praha : knižní klub, 2008, 248 s., ISBN 978-80-242-2112-0, str. 9,

⁶⁶ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 176,

⁶⁷ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 176-182,

Skautský oddíl I, Skautský oddíl II; Program 1, Skautský oddíl II; Program 2, Vlče, skaut, rover, Skautské toulky přírodou, Skautský tábor, Sachemův odkaz, Zpěvník, Skautské hry ve městě, Skautská praxe I, Skautská praxe II; Odkaz přírodních národů, Stezka zdatnosti, Zálesácká praxe, Skauting, Skautský oddíl III, S vlčaty krok za krokem, rok za rokem, Etapové hry, Program skautských táborů, Skautská družina, Vycházky, výlety, výpravy, Náš poklad, Buď připraven, Rukodělné práce a výtvarné hry, Skautské stavby, Dramatická výchova; Táborové ohně; Skautské divadlo, Rovering.⁶⁸

2.2.4 Editorská a překladatelská činnost

Miloš Zapletal svou editorskou činnost, až na pár výjimek, zaměřil především ke spisovateli a svému velkému vzoru a příteli Jaroslavu Foglarovi, který ho již v mládí inspiroval k činnosti a podal mu jasný obraz o mravních zásadách. První osobní setkání Jaroslava Foglara a tehdy patnáctiletého Miloše Zapletala v Praze roku 1945 mu bylo velkou inspirací do budoucna. Celá literární práce Miloše Zapletala byla silně ovlivněna knihami a samotným autorem Jaroslavem Foglarem. Miloš Zapletal si byl vědom, že v oddílových kronikách skautské Dvojky, kterou po dlouhá léta vedl právě Jaroslav Foglar, jsou zápisy, které by měli být veřejnosti sděleny. Při jednom ze setkání s Jaroslavem Foglarem roku 1979 ho požádal o zapůjčení jedné z kronik a zjistil, že obsahuje velké pedagogické zkušenosti, kladné i negativní, které nebyly nikdy zveřejněny.

„Když jsem viděl u něho doma desítky tlustých kronikových svazků velkého formátu, došlo mi také, že je to neocenitelná dokumentace skautské historie a mimoškolní výchovy v šesti desetiletích dvacátého století. Foglar totiž nikdy nepřestal pracovat s mládeží, jeho oddíl nepřerušil činnost ani v těch nejtěžších dobách, kdy byla skautská organizace zakázána – za nacistické okupace v době druhé světové války a v letech komunistické okupace.“⁶⁹

---

⁶⁸ Knihovna Karla Dvořáčka: *Bibliografie M. Zapletala*, [online], 2009, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <http://kkdvyskov.pcnet.cz/region-a-odkazy/bibliografie-m-zapletala/>

⁶⁹ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 184,

I přes to, že v době komunistické vlády, nesměly být knihy Jaroslava Foglara publikovány, Miloš Zapletal zpracovával rukopisy, kroniky a časopisy Jaroslava Foglara. Některé jeho texty využil i později v několika svazcích *Skautských pramenů* či v knihách návodných i o hrách. Po listopadu roku 1989 začaly dosud nepublikované texty a Foglarovy sebrané spisy vycházet v knihách *Výprava na Yucatan*, *Kronika Hochů od Bobří řeky I. a II. díl*, návodné články z časopisů psaných Jaroslavem Foglarem byly publikovány v knize *Z bobří hráze roku 1999*, roku 2000 vyšla kniha *Hry Jaroslava Foglara* a roku 2007 *Tábor zelené příšery*.

Miloš Zapletal cítil vůči Jaroslavu Foglarovi velký dluh za jeho celoživotní vliv, práci a přátelství. Proto píše a roku 2007 publikuje monografii *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*, která však nemá být pouhou oslavou tohoto spisovatele, ale pravdivým popisem života Jaroslava Foglara se všemi pozitivními i negativními stránkami jeho života.⁷⁰

Miloš Zapletal považoval za zakladatele světového skautského hnutí E. T. Setona. Ne snad, že by u zrodu tohoto hnutí stál pouze on, ale velice si u něj cenil jeho programu „život v přírodě a jeho poznání“. V Setonových dílech bylo patrné, že jeho vliv silně působil i na Jaroslava Foglara (zkoušky všestranné zdatnosti, systém Orlich per – lovení bobříků).⁷¹ Knihy E. T. Setona Miloše Zapletala okouzly, proto začal s jejich překlady i pro českého čtenáře. Je patrné, že ve vztahu k přírodě, byla i autorská tvorba Zapletalova Setonem značně ovlivněna. Při překladu u nás nejznámějších Setonových děl *Knihy lesní moudrosti (The Book of Woodcraft and Indian Lore)* a *Svitků březové kůry (The Birch Bark Roll of Woodcraft)*, které považuje Zapletal za základní zálesácké a tábornické příručky výrazně ovlivňující český skauting, se setkává i s řadou her, které jsou mu v jeho tvorbě vzorem a příkladem.⁷²

Miloš Zapletal přeložil téměř dvě desítky Setonových knih, povídek a spisů, kdy mezi ty nejznámější patří *Rolf zálesák*, *Stopy v divočině*, *Z lesního království*, *Král vlků* a jiné.

---

⁷⁰ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 183 - 189,

⁷¹ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 175-194,

⁷² ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 167-174,

2.3 Pedagogický systém a jeho cíle

„Všechno, co jsem kdy napsal, se dá převést na společného jmenovatele – skautský program pro výchovu a volný čas mládeže.“⁷³ (Miloš Zapletal)

Pedagogickým cílem Miloše Zapletala je smysluplné aktivní využití volného času dětí a dospívající mládeže. Pedagogický systém Miloše Zapletala je zřetelný v jeho celoživotní literární tvorbě, kde se snaží pomáhat a radit mladším a začínajícím v jejich činnosti. Těmto lidem v literárních dílech podává ucelené obrazy jak kvalitně učit, vychovávat a rozvíjet sebe i druhé. Nejprve se zaměřuje na skauting, kterým byl silně ovlivněn a považuje jej jako nejlepší východisko smysluplného využití volného času, avšak postupně se časem ve své tvorbě obrací k široké veřejnosti, mladé generaci, na kterou chce působit. Uvědomuje si, že hra je nejlepším výchovným prostředkem, ale je nutné ji lidem přiblížit, z hlediska doby i prostředí a zaujmout je.

Zapletal v knize *Pět životů* uvádí dvě osoby ze svého blízkého okolí, které ho nejvíce ovlivnily, byli mu inspirací a podporou a to doktor filozofie Pavel Křivský, člen výchovného odboru organizace Junáka a zoolog dr. Miroslav Nevrlý, který s ním spolupracoval na překladech několika Setonových knih a vedli spolu skautský oddíl.⁷⁴

Již jeho studium pedagogiky se zaměřením na tělesnou výchovu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, mělo jasný cíl, pedagogická práce s mládeží.

V jeho literárních prvopočátcích roku 1958 rukopis *Hry v přírodě*, roku 1960 *Cvičení v přírodě* a roku 1964 *Pět olympijských kruhů*, bylo patrné propojení volnočasové aktivity s velkým vlivem skautingu a sportem, který propagoval, a ke kterému měl jako profesionální tělocvikář velmi blízko.⁷⁵ Miloš Zapletal byl však také ovlivněn spisovatele E. T. Setonem ve smyslu jeho vztahu k přírodě a životu v přírodě, také však dobrodružnou literaturou Jaroslava Foglara, které na něj působila již od dětství, a přátelstvím s tímto

---

⁷³ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 127,

⁷⁴ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 57-74,

⁷⁵ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 67,

autorem. Následně si však uvědomil, že nejlepším prostředkem k upoutání pozornosti dítěte či dospívajícího je hra a všestranný rozvoj osobnosti člověka nelze dosáhnout pouze fyzickou aktivitou. V roce 1973 tak vychází jeho první *Encyklopedie her*, sbírka tisíce her celého světa pro všechny prostředí i roční období, kde hra rozvíjí tělo i ducha. Roku 1985 Miloš Zapletal publikuje čtyřsvazkové dílo *Velká encyklopedie her* s počtem 2.275 stran, kdy toto dílo nemá v herní literatuře obdoby.

„Už v jeho cíleně zaměřeném vysokoškolském studiu pedagogiky a později ve výchovně vzdělávací publikační činnosti není těžké najít stopy foglarovského kréda: věnovat se celou svou bytostí mládeži.“⁷⁶ *Vladimír Dobrovodský*

Ve svých knihách, kde se snaží mladším generacím předat své vědomosti, jsou tyto znalosti podloženy osobní zkušeností a prožitkem. Veškeré své získané vědomosti a znalosti sepisuje v ucelené edice, mající za úkol řešit problém ze všech stran. A co je tím problémem? Mimoškolní výchova a volný čas dítěte. Publikuje velké množství knih nejen o hrách, ale i jiných aktivizujících činnostech pro volný čas. Snaží se děti inspirovat. Jeho motivačním prostředkem je propojení s dobrodružným příběhem či povídkou, aby čitatele strhnul k plnění úkolů a získávání vědomostí, které jsou prospěšné pro jeho všestranný rozvoj. Snaha upozornit na i ty nejmenší a drobné věci dějící se kolem nás s přesvědčením, že se jedná o malý zázrak, je pro spisovatele Miloše Zapletala typická. Vždyť kniha *Výpravy za dobrodružstvím* je těchto příkladů plná. Snažit se oslovit co nejširší řady mládeže, ať je to dobrodružnou knihou, skautingem, odbornou publikací, nebo jen časopisem pro mládež.

2.4 Literatura Miloše Zapletala a Jaroslava Foglara

Pokud srovnáváme literaturu Miloše Zapletala a Jaroslava Foglara, musíme brát v úvahu, že Jaroslav Foglar je velkým inspirátorem pro Miloše Zapletala, Zapletal byl od mládí obdivovatelem jeho knih a práce s mládeží a jejich vztah následně přerostl v přátelství a spolupráci. Srovnání můžeme hledat spíše v jejich beletriích pro mládež, protože literární tvorba Miloše Zapletala se postupem času odklání spíše k naučné,

---

⁷⁶ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 165,

odborné, návodné literatuře, či k vydávání sbírek o hrách, časopisů nebo editorské činnosti, ve které s Jaroslavem Foglarem spolupracují.

U obou spisovatelů je zřejmý vliv skautingu a woodcraftingu. I když oba píší dobrodružné knihy pro mládež, již v tomto je patrný rozdíl v jejich obsahu. Zapletal například v některých svých příbězích užívá postav dívčí hrdinky s náznakem milostného přátelství. Takovéto postavy se v knihách Jaroslava Foglara nevyskytují. V příbězích Jaroslava Foglara jsou výrazné typizované postavy. Je zdůrazněna vzorová postava, ke které se snaží Foglar přitáhnout dovednostně i mravně ostatní hrdiny, apeluje na čest, povinnost pomáhat a chránit, soudržnost a touhu setřást nevšednost.

„U Foglarových próz je patrné, že velkou inspirací pro formální výstavbu textu byla rovněž zřejmě tradice setonovská (ne-li thoreauovská), spjatá s prožívání přírody jako očistného elementu civilizačních nánosů a konvencí, které hrdiny svazují a tísní.“⁷⁷

Jeho prvek společného místa, prostředí (stálá tábořiště), který slouží k tomu, aby skupina, oddíl, kamarádi drželi pospolu, je viditelný v několika jeho knihách (Hoši od Bobří řeky, Chata v jezerní kotlině, Modrá rokle a jiné).

V próze Miloše Zapletala se na rozdíl od Jaroslava Foglara objevuje postava, hlavní hrdina s postižením, handicapem. Téma začlenění takovéto postavy do společnosti se v tvorbě Jaroslava Foglara nevyskytuje, ačkoliv někdy používá obdobné postavy v roli oběti, která snáší utrpení, nepřátelství, hrubost a krutost (Když duben přichází, Tajemná Řásnovka). V díle Miloše Zapletala se tento hlavní hrdina, který má po úrazu jednu nohu kratší a napadá na ni, objevuje hned ve třech knihách (Sedmička, Ostrov přátelství, Cvoci). Zapletal zde zdůrazňuje, že i postižený člověk se může vyrovnat s fyzicky náročnou volnočasovou aktivitou jako jeho zdravý vrstevníci. Zapletalovi postavy nejsou emocionálně striktně vymezeny, jsou kombinací dobrých i špatných vlastností, každá postava je něčím jiná a originální.

Jiným rozdílem v jejich tvorbě je míra sportovní tematiky, která je u Miloše Zapletala, jako pedagoga tělovýchovy, výrazně vyšší a promítá se v celé jeho tvorbě.

---

⁷⁷ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 92,

I když pro oba spisovatele je hra důležitým výchovným prostředkem a prvkem jejich literárních děl, Zapletal k tomuto fenoménu následně obrací a zaměřuje celou svoji literární tvorbu ne jen jako vynikající spisovatel, ale i jako pedagog.

2.5 Fenomén hry

Za základní metodu skautské výchovy považuje Miloš Zapletal hru. Popisuje ji jako bránu, která vede do podivuhodného světa. Kdo do ní vstoupí, nastane kouzelná proměna ve smyslu volnosti pohybu v prostoru a čase a může na sebe vzít různé nové podoby. Je to svět fantazie měnící se v realitu a skutečnost měnící se ve fantazii.⁷⁸

Lidská hravost je jedna z charakteristických rysů osobnosti. Tento závěr je výsledkem práce odborníků vědních odvětví jako sociologové, psychologové, archeologové, antropologové, historici i národopisci. Hry se hrají po celém světě, je to proces, který rozvíjí a cvičí fyzické i psychické schopnosti člověka.⁷⁹

Miloš Zapletal je do dnes našim největším sběratelem her, jehož množství sběratelských děl o hrách možná nebude v budoucnu ani překonáno. Počet jeho sbírek o hrách se blíží číslu dvacet. Nejrozsáhlejší a nejznámější jeho dílo je publikace *Encyklopedie her. 1000 her v tělocvičně, na hřišti, na louce, ve městě, v terénu, v místnosti* (1975), která byla přeložena do několika světových jazyků. Co se do obsahu týče, překonala ji pouze encyklopedická řada *Velká encyklopedie her* o čtyřech svazcích, která na původní encyklopedii her navazuje a rozšiřuje ji. Do těchto dvou objemných literárních děl Miloš Zapletal sesbíral hry z celého světa a oblastí za pomocí přátel a spolupracovníků. Sběr her však neměl představovat pouze archeologický nález, Zapletal si uvědomoval, že hra musí mít přínos a být použitelná v našem prostředí. Uvědomil si, že vedle pochopení hry a jejího ukončení je také velmi důležitý faktor motivace a to nejen jako touha zvítězit, ale především přitažlivost hry, chtít si ji zahrát, účastnit se jí. Proto se snažil hry kombinovat s dobrodružnými příběhy a povídkami od různých světových autorů. Důležité je, aby hrou děti získali nové znalosti a dovednosti.

---

⁷⁸ ZAPLETAL, Miloš. *Organizátor her*, 1 vyd., Praha: Mladá fronta, 1982, 192 str.

⁷⁹ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v klubovně*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1986, 567 s., ISBN 27-053-86., str. 11-12,

Zapletal si byl dále vědom toho, že hry musí být variabilní, možné je přizpůsobit době a prostředí. Proto uváděl vždy hlavní „kostru“ hry, která je spíše pro vychovatele či pedagoga inspirací a je možno ji dopracovat dle vlastních požadavků, potřeb, podmínek a skupiny hráčů. Takovéto hry se většinou užívají jako celotáborové nebo celoroční. Pokud hovoříme o skupině hráčů, některé hry Miloše Zapletala s minimálními úpravami, některé i bez úprav, jsou cíleně vytvořeny pro děti se zdravotním postižením, převážně tělesným handicapem či nevidomí. Her se však mohou účastnit všichni hráči bez rozdílu handicapu, včetně fyzicky zdravých.⁸⁰

Na počátku 60. let 20. století se v USA začali hojně objevovat termíny „výchova prožitkem a zkušeností“ a „výchova pomocí dobrodružství“.

Miloš Zapletal velmi brzy zjišťuje, že prvek dobrodružství je velmi podstatný. Neznamená to však zvýšení rizika či zvyšování náročnosti her, je to změna stavu mysli, vybočení z klidového stavu a zapojení do aktivní činnosti. Mezi zakladatele české výchovy v přírodě i výchovy dobrodružstvím jsou bezesporu Eduard Štorch, Jaroslav Foglar a Miloš Zapletal, kdy podstatným prvkem jejich stylu výchovy a učení je dobrodružství, zaujetí, hledání a objevování.⁸¹

A co je vlastně hra?

„Psychologové v ní rozeznali důležitý vývojový činitel. Sociologové zjistili, že hra má významný podíl na integraci jedince do společnosti. Psychiatři objevili hru jako účinný terapeutický prostředek. Pedagogové pochopili, že mohou hry, závody a soutěže všestranně využít ve výchovném procesu.“⁸²

Ačkoliv se množství světových znalců her, psychologů, pedagogů i antropologů snažilo definovat teorii hry, nikdy formulace nebyla dosti přesná, obecná a dostatečně popisující.⁸³

---

⁸⁰ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 215 - 230,

⁸¹ ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomouc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4., str. 201-214,

⁸² ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v přírodě*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1985, 629 s., ISBN 27-017-85., str. 7,

⁸³ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v přírodě*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1985, 629 s., ISBN 27-017-85., str. 16-18,

Základním členěním sbírek her Miloše Zapletala je prostředí, kde se odehrává či je možno ji uskutečnit. Prostor či místo má však velký vliv na hru, její podmínky i výsledky ve vztahu k výchově a k utváření osobnosti člověka. V následných kapitolách je stručně rozebráno několik sbírek her z důvodu pochopení jejich výchovného vlivu na čtenáře.

2.5.1 Hry v přírodě

*„Ruce mám rozsekány, pořezány a podřeny. Černý jsem od smůly a mechu. Hlavu však mám jasnou jako lesní vzduch a myšlenky čisté jako voda v potůčku, tekoucím kolem tábora. Doma tomu bylo opačně.“*⁸⁴

(ze skautského deníku básníka Jiřího Wolkeru dne 18. července 1916)

Hry v přírodě přináší velká pozitiva pro rozvoj těla i ducha. Cvičí obratnost, rychlost, sílu, koordinaci, vytrvalost, zlepšují postřeh i smysly, osvojuje si nové znalosti i vědomosti. Je to jedna z nejlepších forem rekreace, kdy dochází k regeneraci psychických i fyzických sil. U dospívající mládeže je třeba spotřebovat svoji přebytečnou energii, stejně tak vybit svoji agresivitu, hrát ve skupinkách, spojit zájem, zálibu a sympatie, rozvíjet fantazii a prožít dobrodružství. Během hry člověk navazuje sociální kontakt, sebeuplatňuje se, protože hra má stmelující charakter. Dítě s pocitem méněcennosti tak ve hře nachází účinnou psychoterapii. Dalším přínosem hry je, že hráči své „fantazírování“ o dobrodružném životě v exotických krajích hrou částečně realizují a tak uspokojí svou potřebu a touhu.

*„Psycholog a psychiatr by nejspíš srovnali dobrodružné hry v přírodě s psychodramatem, kterého užívají jako osvědčeného léčebného prostředku.“*⁸⁵

---

⁸⁴ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v přírodě*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1985, 629 s., ISBN 27-017-85., str. 13,

⁸⁵ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v přírodě*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1985, 629 s., ISBN 27-017-85., str. 16,

2.5.2 Hry v klubovně

Nebo-li hry, v nevelké uzavřené místnosti, kam můžeme zahrnout školní třídu, oddílovou klubovnu, dětský pokoj, nebo i stan s podsadou.

„Podobně může velká encyklopedie her usnadnit práci vychovatelům v internátech a dětských domovech. Také lékaři a zdravotní sestry z ústavních zařízení tu najdou pro některé pacienty hry, jimiž odvedou pozornost nemocných od jejich trápení a pomohou jim krátit čas, který se v nemocnicích sanatoriích a domovech důchodců vleče zvláště pomalu – jsou to především hry pro osamělé chvíle a hry deskové, které lze hrát i na lůžku.“⁸⁶

Každá hra by měla být zábavná a měla by člověku poskytnout pocity uvolnění a radosti, popřípadě sebou přinášet nové dovednosti, vědomosti a znalosti. Hra však ovlivňuje i morální vlastnosti člověka jako skromnost, sebeovládání a sebekontrolu, umět přijmout prohru, nebo naopak umět umírněně vyjádřit dobrý pocit z vítězství. Hra učí čestnosti, zdravé soutěživosti, hrát fair-play, spolupracovat v kolektivu, rozvíjet význam nezištnosti a skromnosti. Vždy však záleží na působení vychovatele.⁸⁷

2.5.3 Hry ve městě a na vsi

„Znám řadu zájmových oddílů a skupin, které připravují pro své členy pravidelně hry nové, pátrací a dobrodružné. Děti při nich plní různé úkol, poznávají své okolí, seznamují se s lokálními zajímavostmi a historickými památkami. ....Z vlastní dlouholeté zkušenosti vím, že právě tyto hry, často podložené literárním nebo naučným libretem, mají velkou motivační i výchovnou účinnost.“⁸⁸

Tradiční hodnotou dětských her je uvolnění energie v pohybu, soupeření, spolupráce, komunikace, zažít nevšední chvíle, bavit se a mít z toho všeho radost a dobrý pocit. Dle psychologů je hra vynikajícím odreagováním stresu, považují ji za účinnou psychoterapii.

---

⁸⁶ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v klubovně*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1986, 567 s., ISBN 27-053-86., str. 7,

⁸⁷ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v klubovně*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1986, 567 s., ISBN 27-053-86., str. 15-17,

⁸⁸ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry ve městě a na vsi*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1988, 567 s., ISBN 27-035-88., str. 9-10,

Hra dítě socializuje, integruje jej do společnosti a pomáhá při navazování prvních vztahů a kontaktů. Proto je také důležité v jakém prostředí probíhá. V současné době hra ve městech mizí. Příčinou toho je málo volného nezastavěného místa pro hry, hustší dopravní síť, nepochopení dospělých i ekologická stránka (výfukové plyny, odpady a pod). Děti se tak stahují do postraníh uliček, volných vnitrobloků a chodníků. Z těchto důvodů postupně mizí i hry tradiční a děti si vytváří nové, umělé, utvořené tak, aby vyhovovaly jejich současnému prostředí. Ty si však již vytvářejí sami děti, bez dohledu dospělého či vychovatele. Dle Zapletala obě skupiny her, tedy tradiční a umělé, jsou vzájemně působící a přebírají od sebe prvky i podněty.⁸⁹

2.5.4 Velká kniha deskových her

„Tato kniha má zpřístupnit českému čtenáři část ohromného bohatství deskových her, nashromážděných za posledních šest tisíciletí. Na jejich vzniku a vývoji se podílely všechny národy. Je to vlastně společné dílo velkého kolektivu autorů, kteří žili v různých dobách a různých světadílech.“⁹⁰

Hry uvedené v této knize jsou vynikajícím prostředkem sloužícím ke kontaktu s jinými lidmi a rozvíjí duševní schopnosti, přemýšlení, plánování, strategické uvažování.

2.6 Výchova a hra

Pojmy jako výchova ve volném čase a zážitková pedagogika byly již v této práci definovány. Je však nutné dodat, že z výchovných důvodů je žádoucí, aby výchova ve volném čase byla pedagogicky ovlivňována, protože dítě se nedokáže samo orientovat, je bez zkušeností a potřebuje citlivé nenásilné vedení a pestrou a přitažlivou činnost.⁹¹

Kromě vyučování je nejvýznamnějším výchovným prostředkem hra, kdy patří k nejvyužívanějšímu prostředku činnosti volného času. Je to neocenitelný prostředek

---

⁸⁹ ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry ve městě a na vsi*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1988, 567 s., ISBN 27-035-88., str. 13-20,

⁹⁰ ZAPLETAL, Miloš. *Velká kniha deskových her*. 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 1991, 184 s., ISBN 80-204-0188-1., str. 5,

⁹¹ PÁVKOVÁ, Jiřina a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vydání, Praha: Portál, 2002, 231 s., ISBN 80-7178-711-6., str. 13 - 18,

výchovy v pedagogické praxi. Hru tak můžeme definovat jako nenásilné výchovné vedení sloužící k poznávání dětí, relaxaci ale i učení, kdy působí na harmonický rozvoj všech stránek osobnosti, utváří charakter a má významnou úlohu při socializaci a komunikaci.

Nezbytné pro vychovatele je hrou zaujmout, navodit situaci, příběh a určit role v ději hry. Ve hře nezískáváme poznatky pouze o druhých a okolním světě, ale především poznáváme sami sebe, své postoje, názory, hodnoty a dovednosti.⁹²

Hra probíhá v určitém časovém úseku, v daném prostoru a smyslu dle předem určeného řádu. V minulosti spočívala hnací síla sociální hry ve snaze něco předvést a v touze porazit nepřítele. Hra má však také povzbudit, nadchnout, uvolnit a rozradostnit. Hlavní protagonista by měl přijmout výzvu či úkol a překonáním překážky tak splnit zkoušku. Během hry je nutné dodržovat kodex herních pravidel, který však nabízí a umožňuje různé varianty. Jeden z nejdůležitějších prvků hry je dějovost.⁹³

*„Na význam hry poukazuje i skutečnost, že se ve světě vytvořila samostatná pedagogická profese **herní specialista** (playworker). U nás se začínají objevovat zvláště ve zdravotnictví jako pracovníci dětských lůžkových oddělení větších nemocnic, kde mají napomáhat redukci stresu a úzkosti, umožňovat zklidnění, adaptaci na nové prostředí, věku přiměřené porozumění léčbě apod. (Davy, 1995; Ondráčková a Dušková, 1999).⁹⁴*

Pro utváření hry je nejdůležitější určit její cíl, hlavní myšlenku, sdělení či obsah, zkrátka čeho chceme dosáhnout. Počínání pedagogů směřuje ke zjištění výchovných cílů. Výchovné cíle jsou zjištění, které části osobnosti se hrou rozvíjí, procvičují se a aktivizují je. Pokud definujeme cíl hry, je možné následně určit i její charakter (pravidla hry), formu (znaky a rysy hry včetně zapojení jedince či skupiny), kritéria (konkrétní informace o hře – název, autor, čas, příprava, počet hráčů, prostředí apod.) a popis (nástin, příběh, motivace).

---

⁹² HANUŠ, Radek, CHYTILOVÁ, Lenka. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. vydání, Praha: Grada, 2009, 192 s., ISBN 978-80-247-2816-2., str. 114 - 128,

⁹³ HUIZINGA, Johan. *Homo Ludens: o původu kultury ve hře*. 1. vydání, Praha: Dauphin, 2000, 297 s., ISBN 80-727-2020-1., str. 110 - 135,

⁹⁴ PÁVKOVÁ, Jiřina a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vydání, Praha: Portál, 2002, 231 s., ISBN 80-7178-711-6., str. 91

Osoba sociálního pedagoga v různých výchovných a ústavních zařízeních pracuje s formami herních aktivit, kde ji využívá jako výchovnou a terapeutickou hodnotu.⁹⁵

---

⁹⁵ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3., str. 116 - 117,

3. Metodika

Cílem praktické části diplomové práce je zjistit, jak, nakolik a v čem dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje. Zjišťoval jsem, zda je dotazovaným osoba Miloše Zapletala známá, jakým způsobem či z jakého zdroje se s touto osobou seznámili, zda znají nějakou jeho tvorbu a případně čím je ovlivnila nebo zda s ní pracují.

3.1 Charakteristika výzkumné metody

Podnětů ke zpracování praktické části diplomové práce jsem dosáhnul prostřednictvím výsledků anonymního dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření je jedním z nejvyužívanějších způsobů, které se uplatňuje při shromažďování dat sociologického výzkumu. Pomocí dotazníků zjišťujeme informace k šetřené věci, postoje a názory dotazovaných či konkrétní skutečnosti k problematice, které jsou následně vyhodnoceny. Toto šetření provádíme pomocí dotazníků, což je série předem připravených, stylizovaných a definovaných otázek. Dotazník může mít papírovou nebo elektronickou formu, většinou se jedná o formulář pouze k jednomu využití. Jeho výhodou je získání většího množství informací v krátké době od velkého množství respondentů s nízkými náklady. Naopak nevýhodou může být chybná formulace otázek, omezený prostor pro vhodné odpovědi, nízká ochota spolupráce dotazovaných či nízká relevantnost výsledků.⁹⁶

3.2. Struktura dotazníku

Dotazník (viz. příloha č. 1) jsem vytvořil na základě určených cílů a očekávaných výsledků po přečtení prostudování potřebné a nashromážděné literatury. Před samotným dotazníkovým šetřením jsem uskutečnil pilotní studii na malém vzorku 6-ti zkoumaných osob, z turistického a táborového klubu, jenž se podílejí na jeho vedení. Po získání výsledků jsem učinil drobné korekce.

---

⁹⁶ srov. Dotazník-online. [online]. [2007] [cit. 2013-02-20]. Dostupné na : <http://www.dotaznik-online.cz/>

Dotazník zahrnuje vcelku 19 položek. První část dotazníku je tvořena kontaktními položkami (otázky č. 1 – 5), jenž uvádí identifikátory jako věk, pohlaví, dosažené vzdělání a délka praxe v oddílu. V další části (otázky č. 6 – 10) je zjišťováno, zda dotázaní vůbec znají osobu Miloš Zapletala, pokud ano, kde a jakým způsobem či z jakého zdroje se s touto osobou seznámili. Následná část dotazníkových položek (otázka č. 11) se zaměřuje na skutečnost, zda respondenti, kteří znají osobu Miloše Zapletala, v něm vidí pokračovatele spisovatele Jaroslava Foglara. V poslední části šetření jsou pokládány dotazy (otázky č. 12 – 19), hledající odpověď, zda respondenti znají nějakou literární tvorbu Miloše Zapletala, zda s ní pracují a případně čím je ovlivnila.

V dotazníku jsou voleny otázky polouzavřené, jenž nabízejí i variantu vlastní odpovědi (otázka č. 1, 5, 8, 9, 13, 15, 18, 19) a otázky uzavřené (otázka č. 2 – 4, 6, 7, 10 – 12, 14, 16, 17), které nabízejí několik možností, ze kterých si dotazovaný volí tu, kterou pokládá za korektní.

3.3 Realizace průzkumu

Před začátkem dotazníkového šetření jsem zkontaktoval několik mých známých a přátel, kteří jsou aktivní v činnosti skautských družin a oddílů v městě Brně a Jihomoravském kraji. Několik z nich má přímé vazby a kontakty i na jiné skautské či turistické oddíly v České republice pod záštitou České tábornické unie. V městě Brně a jihomoravském kraji bylo dotazníkové šetření provedeno písemnou formou prostřednictvím papírového dotazníkového formuláře, oslovení vedoucí činovníci v rámci České tábornické unie byly kontaktovány emailovou zprávou s žádostí o vyplnění příloženého elektronického dotazníkového formuláře, který byl po vyplnění a následném vrácení, vytištěn v papírové formě a vyhodnocen. Sběr dat v požadovaném množství proběhl v časovém rozmezí od listopadu roku 2012 do února roku 2013.

4. Výsledky a jejich analýza

Během průzkumného šetření bylo distribuováno na 180 dotazníků, kdy z tohoto celkového množství bylo vyplněno a vráceno zpět 131 dotazníků. 7 dotazníků nebylo využito z důvodu jejich neúplnosti či nečitelnosti. K analýze výsledků tak bylo použito 124 dotazníků, jenž tento celkový počet tvoří 100 %.

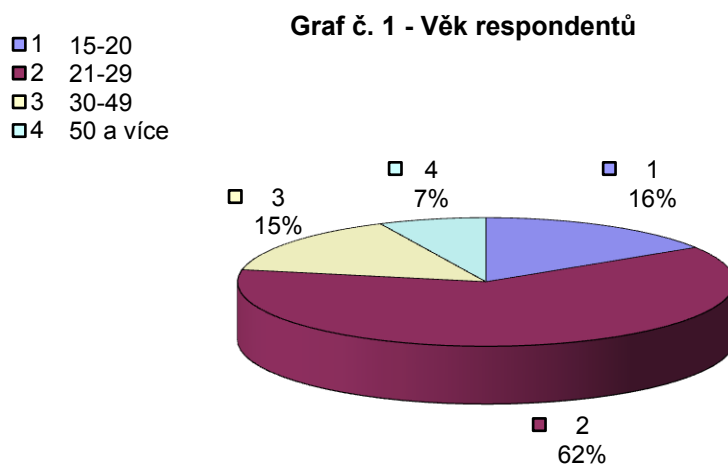
Výsledky byly zpracovány za pomoci počítačových programů Microsoft Office Word 2000, Microsoft Office Excel 2000 a ručním zpracováním dat. Jednotlivé položky v dotazníku jsou definovány v absolutní a relativní četnosti v tabulkách a grafech.

4.1 Rozbor jednotlivých položek

V **položce č. 1** jsem se zaměřil na věkovou hranici oslovených respondentů. Tato hranice se pohybovala v rozmezí od 15 let do 74 let. Respondenty jsem rozdělil do čtyř skupin, kdy v první skupině ve věkovém rozmezí 15 až 20 let bylo 20 respondentů (tj. 16 %), v druhé skupině v rozpětí 21 až 29 let bylo 78 respondentů (tj. 63 %). Třetí kategorie v počtu 18 dotazovaných (tj. 14,5 %) je stáří v rozmezí od 30 do 49 let a poslední čtvrtá skupina ve věku 50 let a více byla v počtu 8 respondentů (tj. 6,5 %). Tato zjištění jsou zřehledněna v tabulce č. 1 – Věk respondentů a graficky znázorněna v grafu č. 1 – Věk respondentů.

Tabulka č. 1 - Věk respondentů

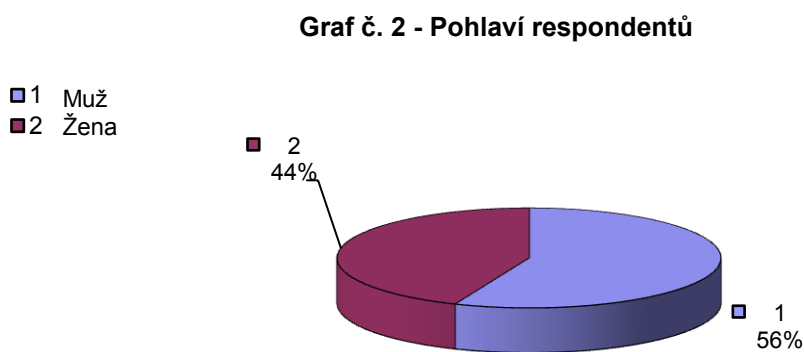
Věk	a.č.	r.č.
15 – 20	20	16 %
21 – 29	78	62 %
30 – 49	18	15,00 %
50 a více	8	7,00 %
Celkem	124	100 %

Položka č. 2 zjišťuje pohlaví respondentů. Z dotazovaných osob bylo 70 mužů (tj. 56 %) a 54 žen (tj. 44 %). Výsledky přehledně zpracovány v tabulce č. 2 – Pohlaví respondentů a vyobrazeny v grafu č. 2 – Pohlaví respondentů.

Tabulka č. 2 - Pohlaví respondentů

Pohlaví	a. č.	r. č.
Muž	70	56 %
Žena	54	44 %
Celkem	124	100 %

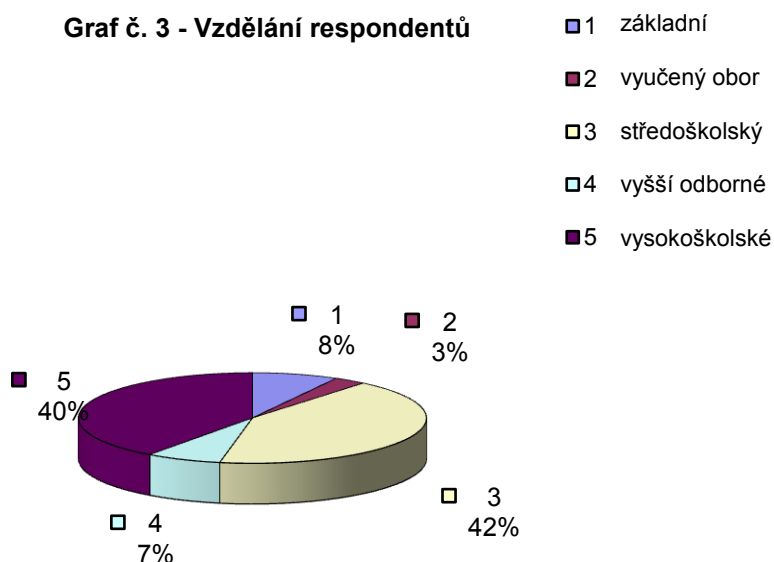

V **položce č. 3** jsem zohledňoval dosaženou výši vzdělání dotazovaných osob. Základní vzdělání mělo 10 respondentů (tj. 8 %), vyučený obor měli 4 dotázaní (tj. 3 %). Středoškolské vzdělání uvedlo 52 respondentů (tj. 42 %), vyšší odborné vzdělání 8 respondentů (tj. 7 %) a 50 respondentů (tj. 40 %) z celkových 124 dotázaných uvedlo vysokoškolské vzdělání. Zjištěné hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3 – Vzdělání respondentů a znázorněny grafem č. 3 – Vzdělání respondentů.

Tabulka č. 3 – Vzdělání respondentů

Vzdělání	a.č.	r.č.
základní	10	8%
vyučený obor	4	3%
Středoškolské	52	42%
Vyšší odborné	8	7%
Vysokoškolské	50	40%
Celkem	124	100%

Graf č. 3 - Vzdělání respondentů

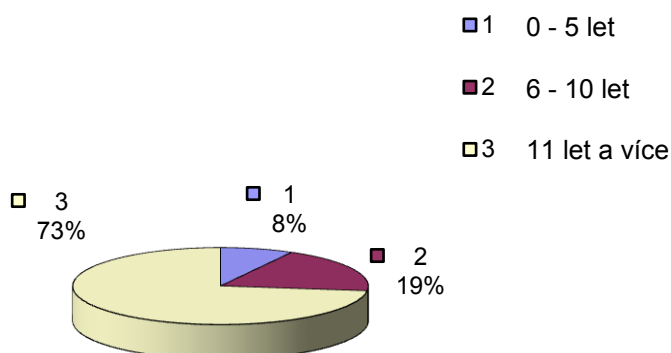

Položka č. 4 je zaměřena na zjištění doby, jaké je dotázaný členem skautské družiny či oddílu. 10 dotázaných (tj. 8 %) uvedlo, že členy oddílu jsou v rozmezí doby 0 až 5 let. Členství v oddílu v délce 6 let až 10 let označilo 24 respondentů (tj. 19 %) a 90 dotázaných (tj. 73 %) zvolilo označení pro členství v délce 11 let a více. Výsledky jsou znázorněny v tabulce č. 4 – Délka členství v oddíle a znázorněny v grafu č. 4 – Délka členství v oddíle.

Tabulka č. 4 - Délka členství v oddíle

Délka členství	a.č.	r.č.
0 - 5 let	10	8 %
6 - 10 let	24	19 %
11 let a více	90	73 %
Celkem	124	100 %

Graf č. 4 - Délka členství v oddíle

Položka č. 5 je směřována ke zjištění, jakou funkci ve vedení oddílu či družiny respondent zastává. 8 dotázaných (tj. 6 %) z celkového počtu sdělilo, že zastávají funkci instruktora. Funkci vedoucího zastává 76 dotázaných (tj. 61 %) a hlavního vedoucího 22 oslovených (tj. 18 %). 18 respondentů (tj. 15 %) zvolilo možnost funkce „jiná“, kdy k tomuto doplnili, že se podílí na vedení oddílu, táborových či turistických akcí jako hospodář - ekonom, zdravotník, výchovný poradce, činovník na úrovni okresu, oldskaut s poradní hlasem nebo vedoucí střediska (tabulka č. 6). Zjištěné celkové výsledky jsou

zpřehledněny v tabulce č. 5 – Funkce ve vedení oddílu a znázorněny v grafu č. 5 – Funkce ve vedení oddílu.

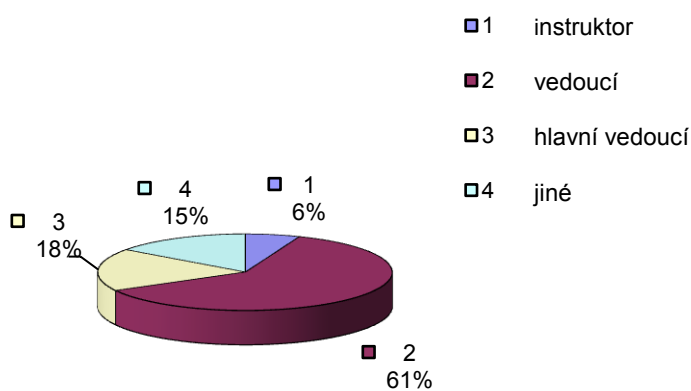
Tabulka č. 5 – Funkce ve vedení oddílu

Funkce ve vedení oddílu	a.č.	r.č.
instruktor	8	6 %
vedoucí	76	61 %
hlavní vedoucí	22	18 %
jiné	18	15 %
Celkem	124	100 %

Tabulka č. 6 – Jiné funkce

Jiné funkce ve vedení oddílu	a.č.	r.č.
ekonom/hospodář	6	33 %
zdravotník	5	28 %
výchovný poradce	4	22 %
činnovník na okrese	2	11 %
oldskaut s poradním hlasem	1	6 %
Celkem	18	100 %

Graf č. 5 - Funkce ve vedení oddílu

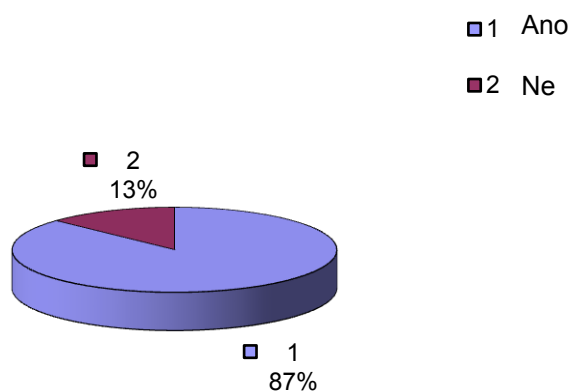

Položka č. 6 se zaměřuje na zjištění, zda dotázaní znají osobu Miloše Zapletala, jestli jim je tato osoba známá z jakéhokoliv pramene či jakýmkoliv způsobem. Z celkového počtu 124 respondentů jich 108 (tj. 87 %) odpovědělo, že osobu Miloše Zapletala znají a 16 dotázaných (tj. 13 %) sdělilo, že neví o koho se má jednat. Tyto odpovědi byly pro přehlednost zpracovány v tabulce č. 7 – Znáte Miloše Zapletala a znázorněny grafem č. 6 – Znáte Miloše Zapletala.

Tabulka č. 7 – Znáte Miloše Zapletala

Znáte Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
Ano	108	87 %
Ne	16	13 %
Celkem	124	100 %

Graf č. 6 - Znáte Miloše Zapletala

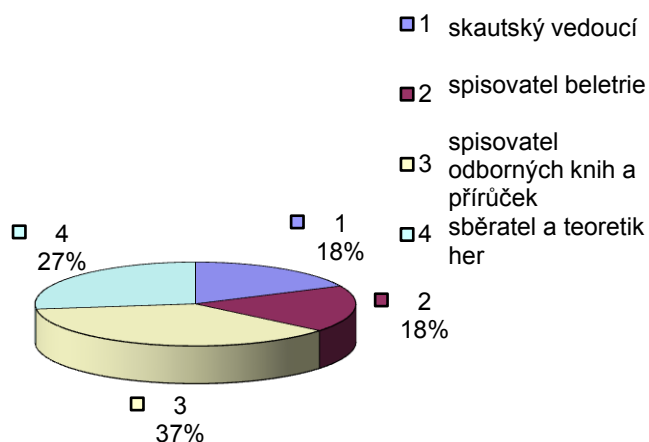
Položka č. 8 a následující položky dotazníkové šetření jsou vyhodnocovány z celkového počtu 108 respondentů (tj. 100 %), což je celkový počet dotazovaných, kterým je osoba Miloše Zapletala známa.

Položka č. 7 zjišťuje, z jakého pohledu znají respondenti osobu Miloše Zapletala. U této položky bylo možno vybrat z více možností. Z celkového počtu 186 odpovědí (tj. 100 %) bylo 34 odpovědí (tj. 18 %) pro volbu, že dotazovaní znají Miloše Zapletala jako skautského vedoucího, 34 odpovědí (tj. 18 %) jako spisovatele dobrodružných knih, 68 odpovědí (tj. 37 %) uvedeno u položky spisovatel odborných knih a příruček a 50 odpovědí (tj. 27 %) zaznamenáno u varianty sběratel a teoretik her. Zjištěné výsledky jsou přehledně zpracovány v tabulce č. 8 – Kdo je Miloš Zapletal a znázorněn grafem č. 7 – Kdo je Miloš Zapletal.

Tabulka č. 8 – Kdo je Miloš Zapletal

Kdo je Miloš Zapletal	a.č.	r.č.
skautský vedoucí	34	18 %
spisovatel dobrodružných knih	34	18 %
spisovatel odborných knih a příruček	68	37 %
sběratel a teoretik her v celosvětovém měřítku	50	27 %
Celkem	186	100 %

Graf č. 7 - Kdo je Miloš Zapletal

Položka č. 8 poukazuje, jakým způsobem se respondent seznámil s osobou Miloše Zapletala. Odpověď z doslechu zvolilo 8 respondentů (tj. 7 %), s osobou Miloše Zapletala se 10 dotazovaných (tj. 9 %) poprvé seznámilo prostřednictvím kamarádů v oddíle. Četbou knih pro mládež tohoto spisovatele se s Milošem Zapletalem seznámilo 8 dotazovaných (tj. 7 %), prostřednictvím odborných knih a příruček 22 respondentů (tj. 21 %) a na základě čtením a užíváním jeho sepsaných knih souborů her pro různá prostředí 54 respondentů (tj. 50 %). 6 dotazovaných (tj. 6%) zvolilo možnost odpovědi jiné, kde uvedli, že se s osobou Miloše Zapletala setkali poprvé osobně na skautském kurzu, znají ho ze skautského století, nebo se o něm učí ve škole (tabulka č. 10). Výsledné informace jsou zpřehledněny v tabulce č. 9 – Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem a graficky znázorněny v grafu č. 8 - Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem.

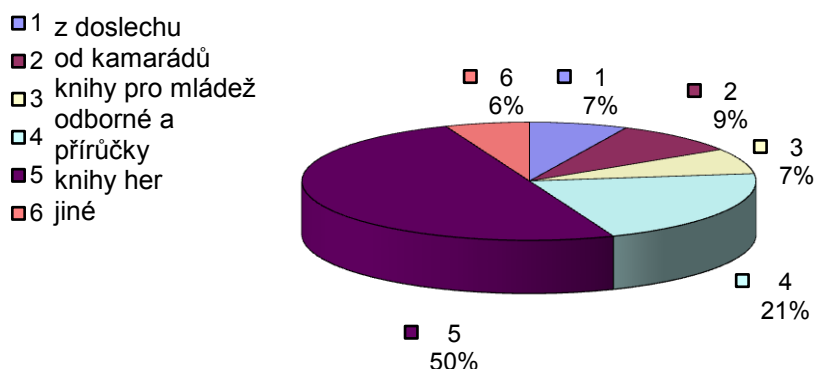
Tabulka č. 9 - Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem

Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem	a.č.	r.č.
z doslechu	8	7 %
od kamarádů v oddíle	10	9 %
četbou jeho knih pro mládež	8	7 %
využitím jeho odborných knih a příruček	22	21 %
využitím jeho sepsaných knih souborů her	54	50 %
jiné	6	6 %
Celkem	108	100 %

Tabulka č. 10 – Jiné seznámení

Jiné seznámení s osobou Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
skautské století	1	17 %
ve škole	3	50 %
osobně na kurzu	2	33 %
Celkem	6	100 %

Graf č. 8 - Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem

Položka č. 9 stanovuje odpověď, zda a kolik respondentů někdy četlo nějakou dobrodružnou knihu od Miloše Zapletala. Pokud některou z knih četli, mohli respondenti u této otázky doplnit počet knih či název. Z celkového počtu dotazovaných 88 respondentů (tj. 81 %) zvolilo odpověď NE, 20 respondentů (tj. 19 %) odpovědělo ANO. Nejčtenější tituly beletrie jsou uvedené v tabulce č. 12. Názvy knih uvedlo jen 15 respondentů (tj. 14 %). K počtu přečtených knih se respondenti nevyjadřovali. Výsledky jsou přehledně zpracovány v tabulce č. 11 – Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala a graficky znázorněny v grafu č. 9 – Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala.

Tabulka č. 11 - Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala

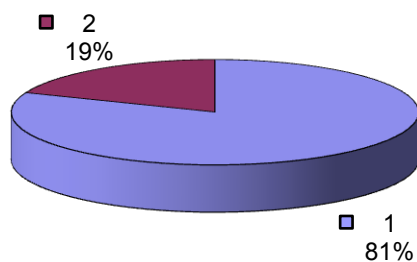
Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
Ne	88	81 %
Ano	20	19 %
Celkem	108	100 %

Tabulka č. 12 – Nejčtenější tituly beletrie

Nejčtenější tituly beletrie	a.č.	r.č.
Stežka odvahy	6	40 %
Sedmička	3	20 %
Ostrov přátelství	3	20 %
Soví jeskyně	2	13 %
Lovec hvězd	1	7 %
Celkem	15	100 %

Graf č. 9 - Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala

■ 1 Ne
■ 2 Ano

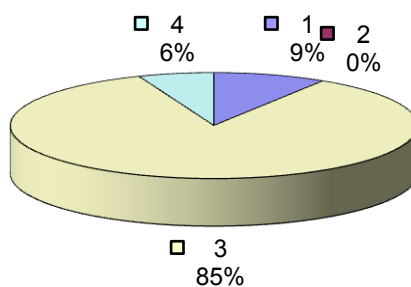
Položka č. 10 zjišťovala, s jakou knihou od Miloše Zapletala se respondent poprvé setkal. Knihu dobrodružnou uvedlo 10 respondentů (tj. 9 %), možnost kniha odborná nezvolil žádný respondent 0 (tj. 0 %), knihu o hrách označilo 92 respondentů (tj. 85 %) a napoprvé se setkalo s příručkou 6 dotazovaných (tj. 6 %). Výsledky jsou přehledně vyhodnoceny v tabulce č. 13 – S jakou knihou Miloše Zapletal jste se setkali poprvé a znázorněny grafem č. 10 - S jakou knihou Miloše Zapletal jste se setkali poprvé.

Tabulka č. 13 - S jakou knihou Miloše Zapletala jste se setkali poprvé

S jakou knihou Miloše Zapletala jste se poprvé setkali	a.č.	r.č.
dobrodružnou	10	9 %
odbornou	0	0 %
o hrách	92	85 %
příručka	6	6 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 10 - S jakou knihou Miloše Zapletala jste se poprvé setkali

- 1 dobrodružnou
- 2 odbornou
- 3 o hrách
- 4 příručka

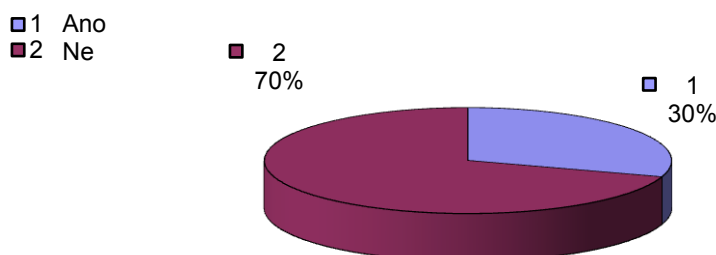

Položka č. 11 zjišťuje, zda respondenti vnímají osobu Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara. 32 respondentů (tj. 30 %) uvedlo odpověď ANO, odpověď NE označilo 76 respondentů (tj. 70 %). Výsledky jsou zpracovány v Tabulce č. 14 – Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara a znázorněny grafem č. 11 - Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara.

Tabulka č. 14 - Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara

Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara	a. č.	r. č.
Ano	32	30 %
Ne	76	70 %
Celkem	108	100 %

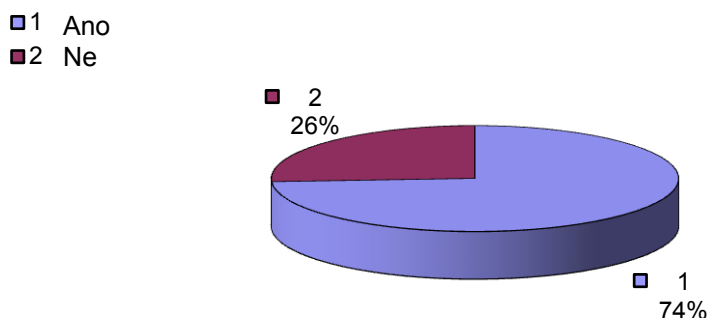
Graf č. 11 - Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara

Položka č. 12 zjišťuje, jestli respondenti využívají her Miloše Zapletala ve vedení oddílu. Na tuto položku 80 respondentů (tj. 74 %) odpovědělo ANO a 28 respondentů (tj. 26 %) si vybralo možnost NE. Výsledky jsou přehledně zpracovány v tabulce č. 15 – Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu a znázorněny grafem č. 12 - Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu.

Tabulka č. 15 - Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu

Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu	a. č.	r. č.
Ano	80	74 %
Ne	28	26 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 12 - Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu

Položka č. 13 je zaměřena na zjištění, jakým způsobem, dle názoru respondentů, působí hry Miloše Zapletala na rozvoj dětí. Na tuto otázku 74 respondentů (tj. 68 %) odpovědělo, že hry působí pozitivně. Na variantu negativně neodpověděl žádný z dotázaných 0 (tj. 0 %). Že hry neovlivňují žádným způsobem si myslí 4 dotázaní (tj. 4%). Možnost, že hra slouží k rozvoji fyzické zdatnosti, zvolilo 12 respondentů (tj. 11 %), a že napomáhá k psychickému rozvoji volilo 6 respondentů (tj. 6%). 12 dotázaných (tj. 11 %) vyjádřilo svůj názor vlastním postojem, který je zpracován v tabulce č. 17. Celkové výsledky jsou zpřehledněny v tabulce č. 16 – Jak hry působí na rozvoj dětí a znázorněny v grafu č. 13 - Jak hry působí na rozvoj dětí.

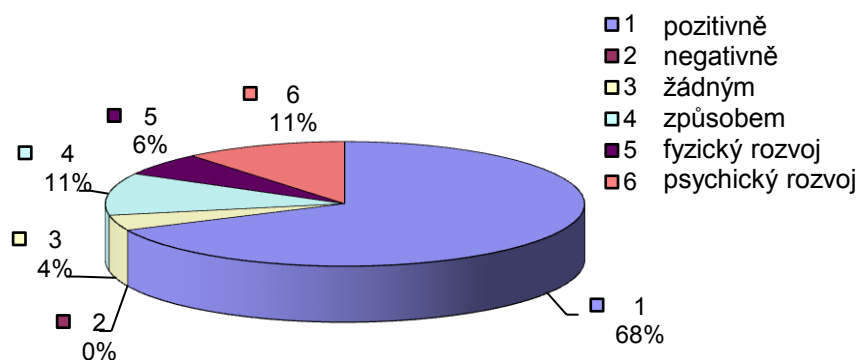
Tabulka č. 16 - Jak hry působí na rozvoj dětí

Jak hry působí na rozvoj dětí	a.č.	r.č.
pozitivně	74	68 %
negativně	0	0 %
žádným způsobem	4	4 %
rozvoj fyzické zdatnosti	12	11 %
psychický rozvoj	6	6 %
vlastní vyjádření	12	11 %
Celkem	108	100 %

Tabulka č. 17 - vlastní postoj

vlastní postoj	a.č.	r.č.
nevím	3	25 %
kombinace fyzického i psychického rozvoje	5	42 %
pozitivně + podporována týmovost a spolupráce	4	33 %
Celkem	12	100 %

Graf č. 13 - Jak hry působí na rozvoj dětí

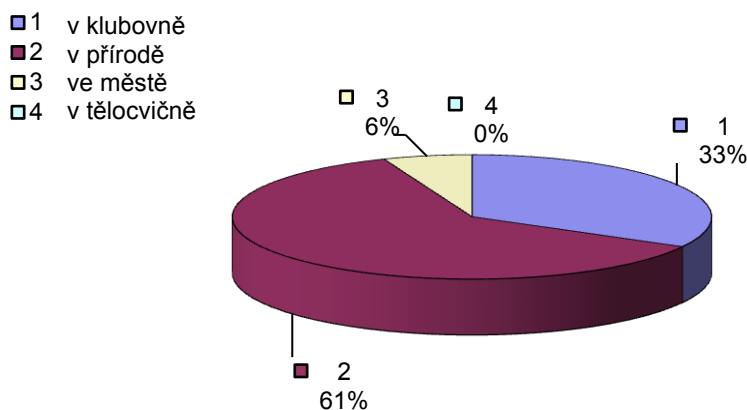

V položce č. 14 jsem zjišťoval, v jakém prostředí jsou hry Miloše Zapletala převážně využívány. 36 respondentů (tj. 33 %) odpovědělo, že využívají her Miloše Zapletala v prostředí klubovny či místnosti, 66 (tj. 61 %) dotazovaných zvolilo odpověď, že využívají her z knih Miloše Zapletala se zaměřením na hry v přírodě a 6 respondentů (tj. 6 %) se přiklonilo k variantě, že nejčastěji využívají her v prostředí města. Nikdo z dotazovaných neoznačil volbu odpovědi her v tělocvičně (tj. 0 %). Získané výsledky jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 18 – Jakých her je nejvíce využíváno a znázorněny grafem č. 14 - Jakých her je nejvíce využíváno.

Tabulka č. 18 - Jakých her je nejvíce využíváno

Jakých knih o hrách je nejvíce využíváno	a.č.	r.č.
v klubovně (místnosti)	36	33 %
v přírodě	66	61 %
ve městě	6	6 %
v tělocvičně	0	0 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 14 - Jakých her je nejvíce využíváno

Položka č. 15 stanovuje zjištění, zda knihy o hrách respondenti znají, případně jejich počet a název. 20 respondentů (tj. 19 %) označilo odpověď NE, že přímo knihu o hrách od Miloše Zapletala neznají, odpověď ANO, knihy o hrách od Miloše Zapletala jsou jim známé, zvolilo 88 respondentů (tj. 81 %). Z celkového počtu 108 dotazovaných (100 %) jich 32 (tj. 30 %) uvedlo počet knih o hrách, které znají (tabulka č. 20) a 46 respondentů (tj. 43 %) uvedlo jim známé názvy (tituly) knih o hrách od autora Miloše Zapletala (tabulka č. 21). Celkové výsledky jsou zřehledněny v tabulce č. 19 – Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala a znázorněny grafem č. 15 - Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala.

Tabulka č. 19 - Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala

Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
Ne	20	19 %
Ano	88	81 %
Celkem	108	100 %

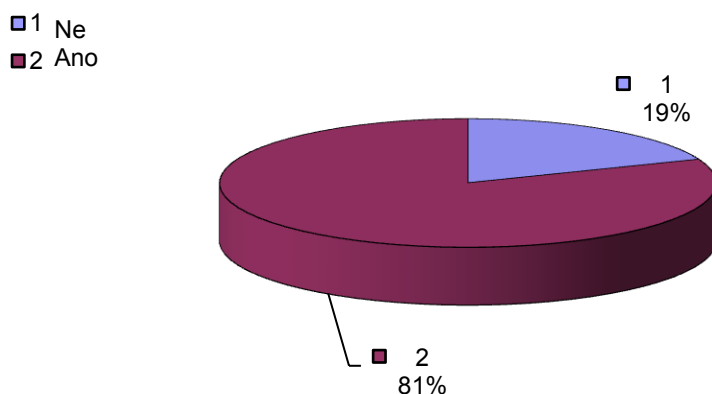
Tabulka č. 20 – Počet známých titulů knih o hrách

Počet známých knih (titulů) o hrách od autora Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
1	2	6 %
2	10	31 %
3	4	13 %
4	8	25 %
5	4	13 %
6	2	6 %
7	2	6 %
Celkem	32	100 %

Tabulka č. 21 – Známé tituly knih o hrách

Známé názvy (tituly) knih o hrách od autora Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
Hry v přírodě	11	24 %
Hry v klubovně	9	20 %
Hry ve městě	8	17 %
Velká encyklopedie her	6	13 %
Hry v tělocvičně	3	7 %
Špalíček her	3	7 %
Hry na hřišti	2	4 %
Velká kniha deskových her	2	4 %
Etapové hry	1	2 %
Hry do kapsy	1	2 %
Celkem	46	100 %

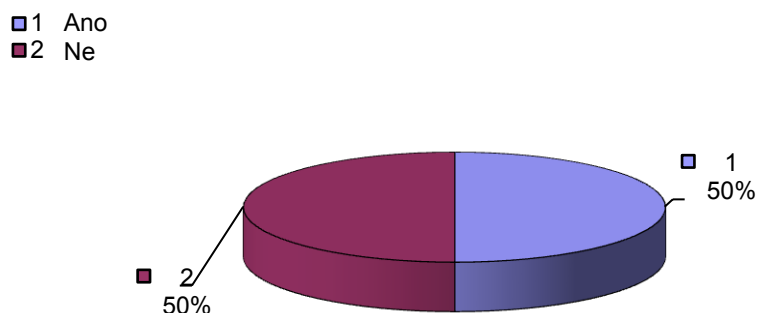
Graf č. 15 - Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala

Položka č. 16 stanovuje zjištění, zda respondenti někdy použili příruček či rad ve vedení oddílu. 54 respondentů (tj. 50 %) zvolilo odpověď ANO, stejný počet 54 respondentů (tj. 50 %) odpovědělo NE. Získané výsledky jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 22 – Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu a znázorněny grafem č. 16 - Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu.

Tabulka č. 22 - Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu

Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu	a. č.	r. č.
Ano	54	50 %
Ne	54	50 %
Celkem	108	100 %

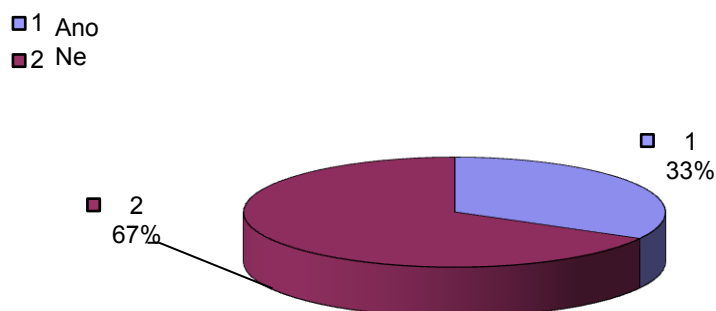
Graf č. 16 - Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu

Položka č. 17 zjišťuje, jestli respondenti pracují s příručkami a nechají se inspirovat zkušenostmi Miloše Zapletala ve vedení tábora. 36 dotázaných (tj. 33 %) svoji volbou ANO sdělilo, že používají příruček a využívají zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora. Naproti tomu 72 dotázaných (tj. 67 %) zvolilo odpověď Ne. Celkový přehled výsledků je uveden v tabulce č. 23 – Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora a znázorněn grafem č. 17 - Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora.

Tabulka č. 23 - Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora

Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora	a. č.	r. č.
Ano	36	33 %
Ne	72	67 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 17 - Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora

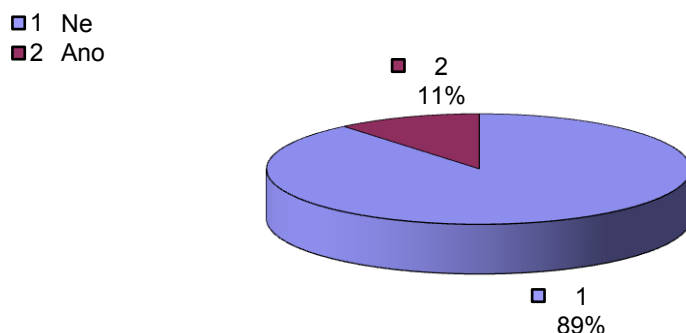
Položka č. 18 zjišťuje, zda respondenty ovlivnila četba dobrodružných knih a příběhů Miloše Zapletala v přístupu k dětem a pokud ano, aby doplnili v jakém smyslu. Na tuto otázku odpovědělo 96 respondentů (tj. 89 %) volbou NE, tedy, že nebyli nijak či žádným způsobem ovlivněni. 12 respondentů (tj. 11 %) volilo možnost ANO. Dále svoji odpověď Ano - v jakém smyslu doplnili a rozvedli, že se jednalo o pozitivní ovlivnění, pro některé to byl impuls pro vstup do skautského či vodáckého oddílu, jiní se naučili vidět obvyčejné věci jiným, zvláštním pohledem, či získali smysl pro hlubší přátelství, dobrodružství, soutěživost, lásku k přírodě. Někteří z dotazovaných uvedli, že byli ovlivněni knihou *Stežka odvahy*. Výsledky jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 24 – Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem a znázorněny grafem č. 18 - Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem.

Tabulka č. 24 - Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem

Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem	a. č.	r. č.
Ne	96	89 %
Ano	12	11 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 18 - Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem

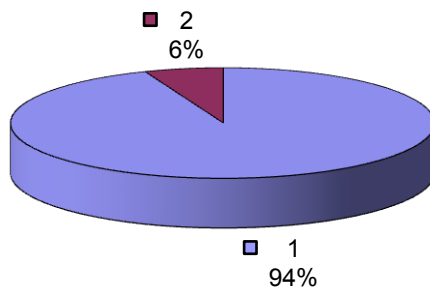
Položka č. 19 odpovídá na otázku, zda se respondenti někdy vžili do postavy z knih Miloše Zapletala nebo se zachovali stejně v téže či obdobné situaci, pokud ano, aby doplnili postavu nebo popsali situaci. 102 respondentů (tj. 94 %) na tuto otázku odpovědělo volbou NE, 6 respondentů (tj. 6 %) zvolilo možnost ANO, kdy dále uvedli jako postavu/osobu, se kterou se nejvíce ztotožnili nebo se vžili do její situace, postavu „Zrzka“ (kniha *Stežka odvahy*), „Pajda – Jonáš“ (kniha *Sedmička* či *Ostrov přátelství*), „Náčelník“ (osoba Miroslava Nevrlého – přítel a spolupracovník Miloše Zapletala), či vtipnou situaci ztráty drobné věci ve stínu a její následného hledání na jiném, příjemnějším slunném místě z důvodu příznivějších podmínek (hraná vtipná scénka z knihy *Ostrov přátelství*). Výsledky jsou zřehledněny v tabulce č. 25 – Ztotožnění s postavu či situací z knih Miloše Zapletala a znázorněny grafem č. 19 - Ztotožnění s postavu či situací z knih Miloše Zapletala.

Tabulka č. 25 - Ztotožnění s postavu či situací z knih Miloše Zapletala

Ztotožnění s postavou či situací z knih Miloše Zapletala	a. č.	r. č.
Ne	102	94 %
Ano	6	6 %
Celkem	108	100 %

Graf č. 19 - Ztotožnění s postavou či situací z knih Miloše Zapletala

- 1 Ne
- 2 Ano

5. Diskuse

Za cíl mé diplomové práce jsem si stanovil zjistit, jak, nakolik a v čem dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje. Cílenými otázkami v dotazníkovém šetření jsem zjišťoval, zda je respondentům osoba Miloše Zapletala známá, jakým způsobem či z jakého zdroje se s touto osobou seznámili, zda znají nějakou jeho tvorbu, případně čím je ovlivnila anebo zda s ní pracují.

Výzkum byl zajištěn prostřednictvím anonymního dotazníkového šetření. Dotazníky byly distribuovány v elektronické i tištěné formě a směřovaly na cílovou skupinu respondentů, jenž byla tvořena vedením skautských oddílů, turistických klubů a táborů na území České republiky. 124 správně vyplněných dotazníků bylo použito ke konečné analýze výsledků.

V úvodu dotazníku, po oslovení cílové skupiny, jsem se stručně představil s vysvětlením účelu dotazníku, požádal je o jeho vyplnění a předem poděkoval za spolupráci. Dále jsem v úvodu uvedl svoji emailovou adresu, kam mohli odesílat vyplněné dotazníky v elektronické podobě a případně zasílat otázky, nejasnosti, dotazy a připomínky. Žádné výhrady či nepřesnosti při vyplňování dotazníků nebyly zaslány ani jiným způsobem zjištěny.

Prvních pět dotazníkových položek bylo zaměřeno na demografické údaje. V první otázce jsem zjišťoval věk respondentů. Rozmezí věkové hranice se pohybovalo od 15 do 74 let. Průměrné stáří dotazovaných bylo 27 let. Největší počet dotazovaných se nacházel ve skupině věkového rozpětí od 21 do 29 let a to 78 respondentů (tj. 63 %). Druhé největší zastoupení měla skupina 15 až 20 let, ve které se nacházelo 20 respondentů (tj. 16 %), ve věkovém rozpětí 30 do 49 let bylo 18 dotazovaných (tj. 14,5 %) a nejmenší zastoupení měla skupina 50 let a více, do které spadalo 8 respondentů (tj. 6,5 %).

V otázce číslo dvě jsem zjišťoval pohlaví respondentů. Mezi dotazovanými bylo 70 mužů (tj. 56 %) a 54 žen (tj. 44 %).

Ve třetí dotazníkové položce bylo zjišťováno nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nejvíce dotazovaných uvedlo nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské a to 52 respondentů (tj. 42 %), vysokoškolské vzdělání má 50 respondentů (tj. 40 %) a dosažené základní vzdělání mělo 10 respondentů (tj. 8 %), kde je však nutno uvést,

že někteří z respondentů, jsou stále studující bez ukončeného vzdělání vyjma základního. Vyšší odborné vzdělání má 8 respondentů (tj. 7 %) a vyučený obor mají 4 dotázaní (tj. 3 %).

Další položka v dotazníku č. 4 zjišťovala u respondentů délku praxe či členství v oddíle. Volbu 11 let a více označilo 90 dotázaných (tj. 73 %), možnost členství v oddílu v délce 6 let až 10 let zvolilo 24 respondentů (tj. 19 %) a rozmezí 0 až 5 let uvedlo 10 dotázaných (tj. 8 %).

Dotazníková položka číslo pět zjišťovala, jakou funkci dotazovaný v oddíle či klubu zastává, kdy celé dotazníkové šetření je směřováno pouze na vedení klubů a oddílů nebo činovníky, kteří pracují s dětmi, působí na ně, mají za ně odpovědnost, či se na této činnosti nějakým způsobem podílí. 76 respondentů (tj. 61 %) uvedlo, že v oddílech vykonávají funkci vedoucího, 22 respondentů (tj. 18 %) sdělilo, že jsou hlavními vedoucími a 8 respondentů (tj. 6 %) označilo volbu funkce instruktor. Možnost volby „jiné“ zvolilo 18 dotazovaných (15 %), kdy upřesnili, že u 6 dotazovaných (tj. 33 %) se jedná o funkci ekonom/hospodář, 5 respondentů (tj. 58 %) je zdravotníků, 4 respondenti (tj. 22 %) jsou výchovní poradci, 2 respondenti (tj. 11 %) zastávají funkce činovníků na úrovni okresu a jeden respondent (tj. 6 %) sdělil, že je oldskaut s poradním hlasem při poradách a schůzích vedení.

Následující dotazníkové položky byly směřovány ke zjištění prvního cíle diplomové práce, a to *„jak a nakolik dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje“*, čímž je myšleno, v jaké míře je osobnost a literatura Miloše Zapletala pro výzkumný vzorek známá a jakým způsobem se pro dotázané známou osobností stal.

Položka č. 6 zjišťovala, zda dotázaní znají osobu Miloše Zapletala, jestli jim je tato osoba známá z jakéhokoliv pramene či jakýmkoliv způsobem. Tato položka poskytuje odpověď ke zjištění první části cíle, kdy je třeba vědět, jaký počet respondentů (kolik procent z výzkumného vzorku) zná osobu Miloše Zapletala, jenž je ústřední postavou celé práce a také dotazníkového šetření. Z celkového počtu 124 dotazovaných 108 respondentů (tj. 87 %) označilo odpověď ANO, 16 respondentů (tj. 13 %) zvolilo odpověď NE. Po tomto zjištění se téměř potvrdil můj odhad zmíněného v projektu diplomové práce, že osobu Miloše Zapletala bude znát 90 % dotázaných.

Na položku č. 7, z jakého pohledu znají respondenti osobu Miloše Zapletala, kdy u této položky bylo možno vybrat z více možností, z celkového počtu 186 odpovědí

(tj. 100 %) bylo 68 odpovědí (tj. 37 %) uvedeno u položky spisovatel odborných knih a příruček, 50 odpovědí (tj. 27 %) zaznamenáno u varianty sběratel a teoretik her, 34 odpovědí (tj. 18 %) pro volbu, že dotazovaní znají Miloše Zapletala jako skautského vedoucího a shodně pak 34 odpovědí (tj. 18 %) jako spisovatele dobrodružných knih. Toto zjištění pro mne bylo překvapující, protože dle mého názoru Zapletalova celoživotní literární tvorba v oblasti překladatelství či sepsání sbírek her je mnohem větší než jeho odborné knihy a příručky. Na druhou stranu výsledky šetření podporuje fakt, že knihy jako *Výpravy za dobrodružstvím*, *Rok malých dobrodružství* a edice *Skautské prameny*, které jako knihy odborné, návodné a obsahující programovou činnost, patří do této kategorie odborných knih a příruček, si získali u mladé generace v současnosti velkou oblibu a nechybí v žádné klubové či oddílové knihovně. Obzvláště pak samotná edice *Skautské prameny* skládající se z více třiceti svazků je velmi rozsáhlým dílem. V tomto případě je odborná literární tvorba, co by i do rozsahu, dosti velká a rozšířená.

Následující položky od č. 8 dotazníkové šetření jsou analyzovány z celkového počtu 108 respondentů (tj. 100 %), což je celkový počet dotazovaných, kterým je osoba Miloše Zapletala známa. Následné položky nám zpřesňují zjištění, jak a nakolik dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje, tudíž není nutné dále pracovat s počtem respondentů, kteří tuto osobu neznají a z tohoto důvodu odpovídají na zbylé dotazníkové položky záporně, nebo je nechávají bez odpovědi.

Dotazníková položka č. 8 zjišťovala, jakým způsobem se respondent seznámil s osobou Miloše Zapletala. Nejčastěji volenou odpovědí bylo čtení a užívání jeho sepsaných knih souborů her pro různá prostředí, kterou označilo 54 respondentů (tj. 50 %), prostřednictvím odborných knih a příruček zvolilo 22 respondentů (tj. 21 %), díky informacím od kamarádu z oddílu se s Milošem Zapletalem poprvé seznámilo 10 dotazovaných (tj. 9 %), četbou knih pro mládež tohoto spisovatele se o Miloši Zapletalovi dozvědělo 8 dotazovaných (tj. 7 %), odpověď „z doslechu“ zvolilo 8 respondentů (tj. 7 %) a 6 dotazovaných (tj. 6 %) zvolilo možnost odpovědi „jiné“. Zde tři dotázaní uvedli, že se s osobou Miloše Zapletala setkali poprvé ve škole, kde se o něm učí, dva respondenti se s ním setkali osobně na skautském kurzu a jeden respondent ho zná ho ze skautského století. Velice mne potěšilo zjištění, že se o osobě Miloše Zapletala učí ve škole, což má rozhodně pozitivní dopad na žáky s touto osobou se seznámit, především jeho literaturou.

Položka č. 9 stanovuje odpověď, zda a kolik respondentů někdy četlo nějakou dobrodružnou knihu od Miloše Zapletala. Pokud dotazovaní některou z knih četli, mohli u této otázky doplnit počet knih či název/titul knihy. 88 respondentů (tj. 81 %) zvolilo odpověď NE, žádnou dobrodružnou knihu autora Miloše Zapletala nečetli, 20 respondentů (tj. 19 %) odpovědělo ANO. Názvy knih uvedlo pouze 15 respondentů (tj. 14 %). Mezi nejčtenější tituly beletrie patří kniha *Stezka odvahy*, která byla zmíněna 6-ti respondenty (tj. 40 %), dále pak 3 respondenti (tj. 20 %) uvedli knihu *Sedmička*, 3 respondenti (tj. 20 %) uvedli knihu *Ostrov přátelství*, 2 respondenti (tj. 13 %) *Sovi jeskyně* a jeden respondent (tj. 7 %) *Lovec hvězd*. O počtu známých knih se respondenti v dotazníku nezmiňovali, tuto možnost odpovědi nevyužili. Je známé, že dobrodružná trilogie tvořená knihami *Sedmička*, *Ostrov přátelství* a *Cvoci* si u čtenářů získala velké obliby, avšak v celkovém pojetí mne zaráží skutečnost, že beletrie Miloše Zapletala není příliš rozšířena. Již v položce číslo 7 figuruje Miloš Zapletal jako autor dobrodružných knih pro mládež na děleném třetím, čtvrtém místě z možných čtyř v počtu označených odpovědí respondenty. Taktéž v položce dotazníku číslo 8 se odpověď seznámení s Milošem Zapletem prostřednictvím četbou knih pro mládež nachází na děleném čtvrtém, pátém místě z možných šesti co do počtu označených položek. I v této deváté položce je volba ANO četbě dobrodružných knih 19 % respondentů velmi malé množství. V další desáté položce se také jako s první knihou od Miloše Zapletala typem dobrodružné setkalo pouze 9 % dotázaných. Je však skutečností, že beletrie pro mládež Miloše Zapletala není příliš rozsáhlá, oproti jiné literární tvorbě. Obzvláště pak činnost editorská, kde se podílel i na některých knihách Jaroslava Foglara, velmi zaměstnávala Miloše Zapletala a nahradila tak samotné psaní dobrodružných knih pro mládež.

Následná desátá položka zjišťuje, s jakou knihou od Miloše Zapletala se respondent poprvé setkal. Knihu o hrách označilo 92 respondentů (tj. 85 %), knihu dobrodružnou uvedlo 10 respondentů (tj. 9 %) a s jako první knihou od autora Miloše Zapletala se 6 dotazovaných (6 %) setkalo s příručkou. Možnost kniha odborná ne zvolil žádný respondent 0 (tj. 0 %), což mne velmi zaujalo, protože zde vzniká rozpor, kdy respondenti v položce č. 7 nejvíce volili odpověď, že Miloše Zapletala znají jako spisovatele odborných knih a příruček. Je skutečností, že v této desáté položce byla literatura odborná a příručky rozděleny do dvou alternativ volených odpovědí, přesto je poměr obou těchto zvolených odpovědí velmi nízký, 6 dotazovaných příručka a žádný odborná kniha, z celkového počtu 108 respondentů znající osobu Miloše Zapletala.

Jedenáctá položka dotazníkového šetření se zaměřila na zjištění, zda respondenti považují osobu Miloše Zapletala za tak zvaného „pokračovatele“ Jaroslava Foglara. 76 respondentů (tj. 70 %) označilo odpověď NE, 32 respondentů (tj. 30 %) uvedlo odpověď ANO. Tato položka reaguje na časté označení Miloše Zapletala „pokračovatel Jaroslava Foglara“ a není typickou, jako součást určení I. cíle diplomové práce, taktéž ověření její hypotézy. Ačkoliv oba Zapletal i Foglar byli nadšenými skautskými činovníky po celé své životy, spisovateli dobrodružných knih a celou svoji tvorbu zasvětili mládeži, byli také přáteli a spolupracovníky. Jejich literární tvorba byla rozdílná, osobitá s odlišnými prvky. V počátcích života Miloše Zapletala byl bezesporu Foglar jeho velkým vzorem, rádcem, možná i učitelem. Zde bych se však i já přiklonil k názoru většiny a Miloše Zapletala bych spíše nazval přítelem a spolupracovníkem Jaroslava Foglara než jeho „pokračovatelem.“

Výše uvedené položky směřují k **očekávanému výsledku cíl 1., kde jsem předpokládal, že více jak dvě třetiny respondentů zná některá jeho díla, ať už z beletrie, odborné knihy o hrách či jeho příručky.** Tento výsledek se mi potvrdil vzhledem k tomu, že 87 % respondentů z celkového množství 124 dotazovaných odpovědělo, že zná osobu Miloše Zapletala, jako spisovatele z 55 %, sběratele a teoretika her z 27 % i skautského vedoucího a činovníka z 18 % dotázaných. Je jím také známa jeho literární tvorba, ať už se jedná o knihy pro mládež nebo knihy odborné či především knihy o hrách, kdy s nimi se setkalo již napoprvé 85 % dotázaných.

Následující dotazníkové položky jsou směřovány ke zjištění druhého cíle diplomové práce, a to „*v čem, jakým způsobem Miloš Zapletal ovlivnil dnešní skauty?*“, kdy na základě takto položené otázky zjišťujeme informace, které nám sdělí, využívají-li dotázaní odborných knih o hrách Miloše Zapletala k vedení dětí a k jejich pozitivnímu působení na ně.

V položce číslo 12 bylo zjištěno, zda-li respondenti využívají her Miloše Zapletala ve vedení oddílů. Na tuto položku 80 respondentů (tj. 74 %) odpovědělo ANO a 28 respondentů (tj. 26 %) si vybralo možnost NE. Tato skutečnost pro mne osobně nebyla žádným překvapením. Z osobní zkušenosti vím, že knihy o hrách pro různá prostředí autora Miloše Zapletala nechybí v knihovně žádné klubovny. Z těchto knih je bohatě čerpáno a tvoří základ herního programu oddílů či družin. Někteří členové či vedoucí oddílů si kolikrát ani neuvědomují, kdo je vlastně autorem těchto knih.

Položka číslo 13 nám osvětluje názor dotazovaných, jakým způsobem působí hry Miloše Zapletala na rozvoj dětí. Na tuto otázku 74 respondentů (tj. 68 %) odpovědělo, že hry působí pozitivně. Na variantu negativně neodpověděl žádný z dotázaných 0 (tj. 0 %). Že hry neovlivňují žádným způsobem si myslí 4 dotázaní (tj. 4%). Možnost, že hra slouží k rozvoji fyzické zdatnosti, zvolilo 12 respondentů (tj. 11 %), a že napomáhá k psychickému rozvoji volilo 6 respondentů (6 %). 12 dotázaných (tj. 11 %) vyjádřilo svůj názor vlastním postojem, kdy 3 osoby z těchto 12 dotázaných, jenž vyjádřili svůj vlastní postoj, sdělili, že na tuto otázku neznají odpověď, 5 osob uvedlo kombinaci fyzického i psychického rozvoje a 4 osoby si myslí, že působení je pozitivní a hry podporují spolupráci a týmovost mezi dětmi a členy oddílů. Já osobně mohu říci, že po přečtení několika knih o hrách Miloše Zapletala zastávám názor, že působení na rozvoj dětí je rozhodně pozitivní. Je samozřejmě důležité jakou knihu a jaké hry zvolíme. Hry v přírodě či Hry ve městě a na vsi rozvíjí především fyzickou zdatnost, avšak i s kombinací psychického rozvoje. Hráči se musí na hru soustředit, pochopit ji, koncentrovat svou pozornost, přemýšlet o různých variantách zadaných úkolů či řešení a zvládání náročných překážek vedoucí ke zdárnému splnění cíle. Naproti tomu například Velká kniha deskových her je knihou plnou her zaměřující se na psychický rozvoj. A rozvoj obou těchto složek je pro celkový vývoj člověka velmi důležitý, na to Miloš Zapletal jako vysokoškolský učitel, jenž má vystudovány pedagogickou fakultu Karlovy univerzity obor tělovýchova, myslel.

Čtrnáctá položka dotazníkového šetření zjišťuje, v jakém prostředí jsou hry Miloše Zapletala převážně využívány. 36 respondentů (tj. 33 %) odpovědělo, že využívají her Miloše Zapletala v prostředí klubovny či místnosti, 66 (tj. 61 %) dotazovaných zvolilo odpověď, že využívají her z knih Miloše Zapletala se zaměřením na hry v přírodě a 6 respondentů (tj. 6 %) se přiklonilo k variantě, že nejčastěji využívají her v prostředí města. Nikdo z dotazovaných neoznačil volbu odpovědi her v tělocvičně (tj. 0 %). Musím naznat, tyto výsledky mi přijdou logické. Pokud bychom se podívali na tvorbu Miloše Zapletala, jenž je směřována na knihy o hrách, zjistíme, že nejvíce jich je orientováno na prostředí volné přírody, terénu, louce či hřišti. Stejně tak jsou hojně využívány hry v klubovně či jiných místnostech, kde je člověk stísněný v malém prostoru, a tak značně omezen. Proto jsou knihy o hrách v prostředí kluboven, knihy hlavolamů, kreativní hry či deskové hry jako druhé nejvyužívanější. Naproti tomu knihy o hrách ve městě a na vsi nebo v tělocvičně není mnoho a zřejmě nejsou ani moc rozšířené.

Patnáctá položka dotazníkové šetření nám stanovuje, zda knihy o hrách respondenti znají, případně jejich počet a název. 20 respondentů (tj. 19 %) označilo odpověď NE, že přímo knihu o hrách od Miloše Zapletala neznají, odpověď ANO, knihy o hrách od Miloše Zapletala jsou jim známé, zvolilo 88 respondentů (tj. 81 %). Z celkového počtu 108 dotazovaných (100 %) jich 32 (tj. 30 %) uvedlo počet knih o hrách, které znají a 46 respondentů (tj. 43 %) uvedlo jim známé názvy (tituly) knih o hrách od autora Miloše Zapletala. Nejvíce osob tedy 10 z celkových 32, jenž uvedlo počet jim známých knih o hrách, sdělilo, že znají alespoň dva tituly knih o hrách, osmi osobám jsou známy čtyři knihy, dále již má zjištění sestupnou tendenci. Mezi nejznámější tituly patří *Hry v přírodě* a *Hry v klubovně*, což potvrzuje zjištění z položky č. 14, jakých her je nejvíce využíváno (v jakém prostředí).

Další položkou je otázka č. 18, jenž se vztahuje spolu s předchozími položkami ke zjištění druhého cíle a ověření mé první hypotézy. V položce č. 18 nám tedy stanovuje zjištění, zda dotázané ovlivnila četba dobrodružných knih a příběhů Miloše Zapletala v přístupu k dětem. Pokud ano, aby respondenti doplnili v jakém smyslu. Na tuto otázku odpovědělo 96 respondentů (tj. 89 %) volbou NE, tedy, že nebyli nijak či žádným způsobem ovlivněni. 12 respondentů (tj. 11 %) volilo možnost ANO. Dále svoji odpověď, Ano - v jakém smyslu, zpřesnili tím, že rozvedli svou odpověď. Uvedli, že se jednalo o ovlivnění pozitivní, pro některé to byl impuls pro vstup do skautského či vodáckého oddílu, jiní se naučili vidět obyčejné věci jiným, zvláštním pohledem, či získali smysl pro hlubší přátelství, dobrodružství, soutěživost, lásku k přírodě. Především uvedené hodnoty jako smysl pro hlubší přátelství a láska k přírodě, s tím další úzce spojené jako pozitivní přístup, důvěra, odpovědnost, nesobectví, soudržnost a jiné, by měli mít v dnešním moderním světě a společnosti své nenahraditelné místo. Jsem velice rád, že knihy Miloše Zapletala takto působí na své čtenáře, snaží se je udělat lepšími, vštípit jim pozitivní a správné myšlení. A jsem přesvědčen, ač téměř 90 % dotázaných uvedlo, že je dobrodružné knihy nijak neovlivnily v přístupu k dětem, kdy se podílejí na jejich výchově, že knihy ovlivnily je osobně tak, že se stali lepšími a toto přenáší dále na ostatní. Tuto otázku jsem v dotazníkovém šetření uvedl se záměrem, zjistit ovlivnění dospělého člena, vedoucího oddílu vlivem četby dobrodružné knihy pro mládež a zda toto ovlivnění předává dále svým nástupcům.

Výše uvedené položky č. 12, 13, 14, 15 a 18 směřují k **očekávanému výsledku cíl 2., kde jsem předpokládal v hypotéze č. 2, že více jak polovina dotázaných využívá odborných knih o hrách Miloše Zapletala k vedení dětí a k jejich pozitivnímu působení na ně.** Tento výsledek se mi potvrdil vzhledem k tomu, že 74 % respondentů z celkového počtu 108 dotazovaných, jenž znají osobu autora Miloše Zapletala, využívá jeho knih o hrách ve vedení oddílů, 94 % respondentů označuje přínos hry na rozvoj dětí kladně, ať už se jedná o hry v různých prostředích, především klubovně a přírodě, jenž slouží k psychickému a fyzickému rozvoji dítěte. Tyto knihy zná 81 % dotázaných. Proto můžeme s jistotou říci, že více jak polovina dotázaných využívá knih o hrách Miloše Zapletala k vedení dětí a k jejich pozitivnímu působení na ně.

Následující dotazníkové položky jsou směřovány ke zjištění druhého cíle diplomové práce, a to „*v čem, jakým způsobem Miloš Zapletal ovlivnil dnešní skauty?*“, kdy na základě takto položené otázky zjišťujeme informace, které nám sdělí, zda respondenti využívají zkušeností a poznatků Miloše Zapletala ve vedení oddílů či konání letních táborů.

Položka číslo 16 zjišťuje, jestli respondenti někdy využili příruček či rad ve vedení oddílů. 54 respondentů (tj. 50 %) zvolilo odpověď ANO, stejný počet 54 respondentů (tj. 50 %) odpovědělo NE. Vzhledem k tomu, že edice *Skautské prameny*, jenž je plná rad, pomůcek a doporučení k vedení oddílů či konání různých turistických nebo oddílových akcí, je velmi rozšířená a oblíbená, očekával bych vyšší procento u odpovědi ANO. Vždyť Miloš Zapletal je autorem mnoha návodných knih zabývajících se tábornickou praxí a velké řady knih obsahující programovou činnost.

V následující položce číslo 17 zjišťujeme, zda dotazovaní pracují s příručkami a nechají se inspirovat zkušenostmi Miloše Zapletala ve vedení a konání tábora. 36 dotázaných (tj. 33 %) svoji volbou ANO sdělilo, že používají příruček a využívají zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora. Naproti tomu 72 dotázaných (tj. 67 %) zvolilo odpověď NE. I tyto zjištěné výsledky jsou pro mne velmi překvapující, jelikož knihy jako *Jak vést letní tábor*, *Tábornická praxe*, *Prázdniny pod stanem*, *Skautský tábor* a další, jsou velmi podrobně propracovaná díla, které do poslední detailu popisují postup konání a vedení táborů a táborového života, včetně programů a her, jenž jsou desítkami let prověřené zkušenostmi předchůdců.

Poslední položka číslo 19 reaguje na otázku, zda se respondenti někdy vžili do postavy z knih Miloše Zapletala nebo se zachovali stejně v téže či obdobné situaci. V případě kladné odpovědi, necht' doplní postavu nebo popsali situaci. 102 respondentů (tj. 94 %) na tuto otázku odpovědělo volbou NE, 6 respondentů (tj. 6 %) zvolilo možnost ANO, kdy dále uvedli jako postavu/osobu, se kterou se nejvíce ztotožnili, nebo se vžili do její situace, postavu „Zrzka“ (kniha *Stežka odvahy*), „Pajda – Jonáš“ (kniha *Sedmička* či *Ostrov přátelství*), „Náčelník“ (osoba Miroslava Nevrlého – přítel a spolupracovník Miloše Zapletala), či vtipnou situaci ztráty drobné věci ve stínu a její následného hledání na jiném, příjemnějším slunném místě z důvodu příznivějších podmínek (hraná vtipná scénka z knihy *Ostrov přátelství*). Vzhledem k tomu, že počet osob, které četly dobrodružné knihy pro mládež, uvedený v položce číslo 9, je velmi nízký (19 %), očekával jsem i nízký počet kladných odpovědí v této položce. Pro mne osobně, byla velmi oblíbená postava „Jonáše – Pajdy“ v knihách *Sedmička* a *Ostrov přátelství*. Zejména v knize *Ostrov přátelství* se vyskytovalo několik postav, velmi charakteristicky odlišných a přece člověku blízkých. Jako například „Komár“, člen oddílu Jonáše, recesista, hoch sršící vtipem a dobrou náladou, který však svými řečmi dokáže člověka velmi provokovat a popudit, na druhé straně chytrý a cílevědomý. Takové jsou postavy v knihách Miloše Zapletala, kombinace dobrých i špatných vlastností, osoby člověku velmi blízké a reálné. Snad proto, že předlohou a inspirací těchto postav Zapletalovi byli skuteční členové vodáckého oddílu „Sedmička“.

Výše uvedené položky č. 16, 17 a 19 směřují k **očekávanému výsledku cíl 2., kde jsem předpokládal v hypotéze č. 1, že více jak polovina dotázaných využila zkušeností Miloše Zapletala jako vedoucího oddílu a letních táborů, kdy všechny své poznatky sepsal do několika příruček.** Vzhledem k tomu, že příruček a rad ve vedení oddílu využívá 50 % dotazovaných, jen 33 % pracuje s příručkami a nechává se inspirovat zkušenostmi Miloše Zapletala ve vedení tábora a pouhých 6 % dotazovaných se někdy zachovalo obdobně v téže situaci nebo se ztotožnily s postavou z knih Miloše Zapletala, musím říci, že tento výsledek se mi nepotvrdil. Což je pro mne velké překvapení, protože pokud vezmeme v úvahu rozsah a propracovanost literárních děl Miloše Zapletala věnující se tématu programové a oddílové činnosti, tábornické praxe, skautských dovedností, rádcovské příručky či metodické listy, kde je patrné Zapletalovo pedagogické úsilí odvedení mládeže od zahálčivého (dnes spíše konzumního) způsobu života.

6. Návrh možného širšího využití her Miloše Zapletala

Z výsledných informací dotazníkového šetření zjišťujeme, že Miloš Zapletal je mezi skauty a mládeží organizovanou v táborových či turistických oddílech známou osobností, jenž potvrdilo 81 % dotázaných. Především jsou známy jeho knihy o hrách pro různá prostředí, což se projevilo u 85 % dotázaných z celkového počtu respondentů, kteří Miloše Zapletala znají. 74 % těchto oslovených uvedlo, že využívají her Miloše Zapletala ve vedení oddílu, především her v klubovně (místnosti) a v přírodě.

Tato zjištění jsou velice pozitivní a já osobně mohu prohlásit, že mne velice potěšila. Obzvláště v dnešní moderní konzumní době je skvělé slyšet, že současná mládež není závislá pouze na televizi a internetu, setkávání se jen na sociálních sítích a vzájemné komunikaci prostřednictvím mobilních telefonů a webových kamer. Je třeba pěstovat přímou komunikaci, verbální či neverbální, navazovat sociální vztahy a prohlubovat je. Je nežádoucím sociálním jevem současné společnosti se izolovat, zůstat sám, v anonymitě, bez rodiny, přátel a partnerů. Takováto společenská izolace může vést až k absolutnímu vyloučení ze společnosti, jenž může mít za následek výskyt patologických jevů u jednotlivce. Takovýto člověk může následně hledat svoji životní cestu nebo způsob života v závislosti, žít se kriminální činností nebo hledat své bližní či rodinu v nežádoucím prostředí.

V životě dítěte či mladého člověka má hra, jako smysluplné využití volnočasové aktivity, nezastupitelné místo. Kromě přínosu fyzického a psychického rozvoje, učení novému a poznání, pěstuje smysl pro povinnost, odpovědnost, vytváří místo pro komunikaci a navazování sociálních vztahů s ostatními a okolím. Hra by měla být bezesporu využita tam, kde se formuje a rozvíjí charakter a smysly mladého člověka, zejména v mateřských a základních školách, družinách, dětských domovech, či diagnostických a výchovných ústavech. Zde se nachází mladí lidé, kteří nutně potřebují ukázat správnou směr a cestu budoucího života a je potřeba učinit pozitivní zásah do jejich vývoje osobnosti.

Hra se však netýká pouze dětí a mládeže. I dospělí lidé si rádi hrají a hra pro ně může být přínosem. Zejména mám pak na mysli stolní hry či konkrétně knihu Miloše Zapletala *Velká kniha deskových her*, kde jsou uvedeny hry rozvíjející paměť, myšlení,

kognitivní funkce a třífící smysly. Tyto hry jsou zaměřeny zejména na psychiku osobnosti, nikoliv na fyzickou stránku, proto se jejich využití může výtečně uplatnit i pro lidi starší, kteří mají například problémy s pohybovým systémem. V tomto smyslu mám na mysli využití her ve zdravotnických ústech, ústavech s pečovatelskou službou, domy pro seniory s asistenční službou a jiné spolky a organizace s obdobnou činností.

Toto zamyšlení mne přivádí k myšlence, jakým způsobem by se dalo dané téma rozvést. Vzhledem k tomu, že hra má velký přínos a velmi široké uplatnění, námětem další diplomové práce by mohlo být právě skutečné využívání, uplatnění a vliv her ve státních i soukromých organizacích jako zdravotnická i sociální zařízení pro různé věkové kategorie.

7. Vliv výsledků na sociální pedagogiku

Pokud obecně shrneme výsledky a zjištění této diplomové práce, ze získaných informací a poznatků nám vyplyne závěr, že spisovatel Miloš Zapletal již od svého mládí směřoval ke svému životnímu poslání práci s dětmi a mládeží, kdy celý život na něj působil vliv skautingu a woodcraftu, také však přátelství a spolupráce s Jaroslavem Foglarem, ke kterému cítil velký obdiv. Celá jeho literární tvorba směřovala k oslovení dětí a mládeže i přes nepřízeň dobových dějů a politiky, ku pomoci činnosti skautských oddílů a smysluplnému naplnění volnočasové aktivity dnešní mládeže.

To, že jeho poslání bylo naplněno, nám dokazuje dotazníkové šetření této diplomové práce, protože velké množství dotazovaných, z řad vedoucích činovníků skautských, táborových a turistických klubů a oddílů, sdělilo, že osoba Miloše Zapletala je jim známá, ať jako skautský činovník, spisovatel, překladatel a sběratel her, včetně jeho celoživotní literární tvorby, kdy především jeho největším počinem jsou právě ucelené sbírky a knihy o hrách pro různá prostředí. Tyto jsou v dnešní době hojně využívány nejen pro svoji rozmanitost, variabilitu a množství, ale především pro svou propracovanost, dobrodružnost i možnost orientace na různé sociální skupiny. Tím je myšleno, že tyto hry nejsou směřovány pouze pro děti a mládež, hry je možno využívat i například pro zrakově či fyzicky postižené. Je možno s nimi pracovat v nemocnicích, dětských domovech, domovech pro seniory i jiných sociálních zařízeních.

Sociální pedagogika se zabývá výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže i dospělých, ale na i na výchovu a pomoc rodinám s problémovými dětmi či na skupiny mládeže ohrožené drogami. A dobře zvolená hra je právě takovým prostředkem, kterým lze na tyto sociální skupiny aktivně a účinně výchovně působit, ať už preventivně či terapeuticky.

Zjištěné poznatky v praktické části diplomové práce nám poukazují na to, že hry pro různá prostředí pozitivně působí na jejich aktéry. To se týká nejen hráčů, ale i vychovatelů. Pomocí správně a konkrétně zvolené hry pro určité prostředí rozvíjíme psychickou i fyzickou zdatnost jedince, hra má stmelující účinek pro kolektiv, učí nás spolupráce, odpovědnosti a hře „fair play“, má pozitivní dopad na správné utváření charakteru osobnosti, vždyť hlavním faktorem působení v oblasti výchovy je právě prostředí. Na základě terapeutického působení zabývající se výchovou a převýchovou, opět právě hra působí pozitivně, ale jedná se hlavně o nenásilný prostředek výchovy, jenž vede k poznání, učení, relaxaci, působí na harmonický rozvoj všech stránek osobnosti, utváří charakter a má významnou úlohu při socializaci a komunikaci.

Hrou, v praktickém slova smyslu, by se měla zabývat především akademická disciplína Sociální práce, jenž se zabývá využitím společenské teorie a výzkumu ke studiu a zvýšení kvality života lidí i celé společnosti, prosazování sociální spravedlnosti, zlepšování kvality života a rozvíjení plného potenciálu každého jednotlivce, sociálních skupin a celého společenství.

Závěr

Má diplomová práce je zaměřena na jednu z nejvýraznějších postav českého skautingu, spisovatele, editora, překladatele, pedagoga Miloše Zapletala, autora beletrie pro mládež, odborných knih a příruček o oddílové praxi a světovým sběratelem a teoretikem her. Práce se skládá z teoretické a empirické části. Po úvodu jsem na základě obsahové analýzy dostupné literatury a jiných písemných pramenů sestavil teoretickou část, která krátce popisuje vývoj skautingu a woodcraftu ve světě i v České republice, včetně naší největší skautské organizace Junák, jelikož se jedná o dvě hnutí, která bezesporu ovlivnila literární tvorbu Miloše Zapletala. Dále je krátce uvedeno téma výchovy volného času a výchovného programu ve spojení se skautskou a zážitkovou pedagogikou. Hlavním obsahem teoretické části je zjištění pedagogických cílů Miloše Zapletala rekonstrukce jeho celého pedagogického systému, chápání Zapletalova fenoménu hry, k jakým pedagogickým cílům hru používá, v čem navazuje na Jaroslava Foglara a v čem je originální. Praktická část mé diplomové práce zjišťuje jak, na kolik a v čem dnešní skauty pojetí Zapletala ovlivňuje, kdy součástí je analýzu a souhrn výsledků dotazníkového šetření.

Prvním cílem práce bylo zjistit jak a nakolik dnešní skauty Zapletalovo pojetí ovlivňuje. Tímto je myšleno, v jaké míře je osobnost Miloše Zapletala pro výzkumný vzorek známá a jakým způsobem se pro dotázané známou osobností stal.

Očekávaný výsledek č. 1. Domnívám se, že více jak dvě třetiny respondentů zná některá jeho díla, ať už z beletrie, odborné knihy o hrách či jeho příručky.

Očekávaný výsledek se **potvrdil**, kdy 87 % respondentů odpovědělo, že zná osobu Miloše Zapletala, jako spisovatele z 55 %, sběratele a teoretika her z 27 % i skautského vedoucího a činovníka z 18 % dotázaných. Je jím také známa jeho literární tvorba, ať už se jedná o knihy pro mládež nebo knihy odborné či především knihy o hrách, kdy s nimi se setkalo již napoprvé 85 % dotázaných.

Druhým cílem práce bylo zjistit v čem, jakým způsobem Miloš Zapletal ovlivnil dnešní skauty.

Očekávaný výsledek č. 1. Očekávám, že více jak polovina dotázaných využila zkušeností Miloše Zapletala jako vedoucího oddílu a letních táborů, kdy všechny své poznatky sepsal do několika příruček.

Tento výsledek se **částečně nepotvrdil**, příruček a rad ve vedení oddílu využívá 50 % dotazovaných, jen 33 % pracuje s příručkami a nechává se inspirovat zkušenostmi Miloše Zapletala ve vedení tábora a pouhých 6 % dotazovaných se někdy zachovalo obdobně v téže situaci nebo se ztotožnilo s postavou z knih Miloše Zapletala.

Očekávaný výsledek č. 2. Předpokládám, že více jak polovina dotázaných využívá odborných knih o hrách Miloše Zapletala k vedení dětí a k jejich pozitivnímu působení na ně.

Očekávaný výsledek se **potvrdil**, 74 % respondentů využívá jeho knih o hrách ve vedení oddílu, 94 % respondentů označuje přínos hry na rozvoj dětí kladně, ať už se jedná o hry v různých prostředích, především klubovně a přírodě, jenž slouží k psychickému a fyzickému rozvoji dítěte. Tyto knihy zná 81 % dotázaných.

Zjištěné výsledky nám poukazují na to, že většina dnešní mládeže ve vedení organizovaných táborových a turistických společích či skautských oddílech, zná osobu Miloše Zapletala a jeho tvorba, ať už se jedná o beletrii, knihy návodné či příručky a knihy o hrách, ovlivňují jejich práci ve vedení klubů a oddílů. Vždyť pouhé seznámení a četba knih v nás zanechá určité pocity, nad kterými se musíme zamyslet, přemýšlet o nich a vyvodit z nich nějaké patřičné názory, důsledky, či poopravit naše názory a postoje k dané věci či problematice. Především beletrie Miloše Zapletala je velmi dobrodružná, čtivá a dějovost knihy pohltí každého čtenáře. Stejně tak knihy popisující činnost junáckých oddílů musí každého čtenáře pracujícího ve vedení vlastního oddílu plně zaujmout, inspirovat a poradit ve věcech budoucí činnosti klubu nebo oddílu.

Tímto se však již dostáváme ke zjištěným výsledkům druhého cíle v čem, jakým způsobem Miloš Zapletal ovlivnil dnešní skauty.

Je jisté, že knihy o hrách patří k nejznámějším dílům Miloše Zapletala, jsou v současné době využívány ve velkém rozsahu s uplatněním pro různá prostředí, kdy však

nejvíce převládá příroda a klubovna. Tyto hry působí na děti kladně, ať už se to týká jejich fyzického nebo psychického rozvoje.

O něco méně jsou pak v dnešní době využívány návodné knihy a příručky Miloše Zapletala.

Seznam použité literatury a prameny:

Knižní zdroje

Brožová, V., *Persvazivní strategie návodné literatury Jaroslava Foglara a Miloše Zapletala* In Hamanová, R., Lábusová, D. (eds.): *K fenoménu Jaroslav Foglar: Sborník příspěvků z konference Fenomén Jaroslav Foglar. Praha, Památník národního písemnictví 17. září 2007*, 1. vyd. - Praha : Památník národního písemnictví, 2008, 230 s

BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou*. Praha : Tiskové a distribuční centrum Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1998. 393 s. ISBN 80-86109-07-0

BŘICHÁČEK, Václav ; RŮŽIČKA, Vít. *Pedagogika*. 1. vydání - dotisk. Praha : TDC Junáka, 2003, 39 s. ISBN 80-86109-36-4.,

BOZDĚCH, Z., et al. *Skautský oddíl III.*. Liberec : Skauting, 1996. 208 s. ISBN 80-85421-19-4.

ČESÁK, Pavel. *Odborné zkoušky skautek a skautů*. 1. vyd. Praha : Tiskové a distribuční centrum Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1998. 166 s. ISBN 80-86109-16-X.

HANUŠ, Radek, CHYTILOVÁ, Lenka. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. vydání, Praha: Grada, 2009, 192 s., ISBN 978-80-247-2816-2.,

Hájek B., Hofbauer B., Pávková J.: *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*, 1. vyd. Praha: Portál 2008, 240 s., ISBN 978-7367-473-1

HUIZINGA, Johan. *Homo Ludens: o původu kultury ve hře*. 1. vydání, Praha: Dauphin, 2000, 297 s., ISBN 80-727-2020-1.,

Janiš, K., Kraus, B., Vacek, P., *Kapitoly ze základů pedagogiky*. 4. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. 163 stran. ISBN 978-80-7041-371-5.,

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V.: *Člověk – prostředí – výchova*. Brno: Paido 2001. ISBN 80-7315-004-2,

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3.,

MIKULKA, L. *Causa: Jaroslav Foglar*. 1. vyd. Ostrava: Amosium servis, 1991. 143 stran.

MRVA, J. *Jaroslav Foglar*. Kroměříž: Okresní knihovna, 1990. 66 stran.

NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství*. Brno: Paido, 2002. 111 stran. ISBN 80-7315-006-9.

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vydání, Praha: Portál, 2002, 231 s., ISBN 80-7178-711-6.,

PECHA, Libor: Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc 1999, ISBN 80-7198-353-5, str. 56

Průcha, J., Walterová E., Mareš, J: Pedagogický slovník, Praha: Portál 2003, Vydání 4., 322 s, ISBN 80-7178-772-8,

SETON, E. T.: Kniha lesní moudrosti. 2. vyd. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-084-8

SVOBODOVÁ, J. ŠMAHELOVÁ, B. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Brno: MSD, 2007. 140 stran. ISBN 978-80-86633-81-7,

ZAJÍC, Jiří . *Myšlenkové základy skautingu*. 1. vydání. Praha : TDC Junáka, 2000. 79 s. ISBN 80-86109-40-2.

ZAPLETAL, M. *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. 288 stran. ISBN 978-80-242-1902-8

ZAPLETAL, Miloš; JIRÁSEK, Ivo. *ZET-pět životů*. 1. vydání, Olomuc : Edice Gymnasion, 2010, 334 s., ISBN 978-80-244-2662-4.,

ZAPLETAL, Miloš; *Výpravy za dobrodružstvím*. 1. vydání, Praha : Albatros, 1986, 360 s., ISBN 13-752-86-14/53,

ZAPLETAL, Miloš; *Rok malých dobrodružství*. 1. vydání, Praha : knižní klub, 2008, 248 s., ISBN 978-80-242-2112-0,

ZAPLETAL, Miloš. *Organizátor her*, 1 vyd., Praha: Mladá fronta, 1982, 192 str.

ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v klubovně*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1986, 567 s., ISBN 27-053-86.,

ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry v přírodě*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1985, 629 s., ISBN 27-017-85.,

ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her – Hry ve městě a na vsi*. 1. vydání, Praha: Olympia, 1988, 567 s., ISBN 27-035-88.,

ZAPLETAL, Miloš. *Velká kniha deskových her*. 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 1991, 184 s., ISBN 80-204-0188-1.,

Elektronické zdroje

Brožová, V.: *Heslo M. Z.* in: P. Janoušek a kol.: Slovník českých spisovatelů. Díl 2 Praha, Brána 1998, s. 695-696., doplněno 2009 v el. verzi: www.slovníkceskeliteratury.cz

Doména Skaut org.: *Co je skauting?* [online], 2003, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://www.skaut.org/skauting.links.php>,

Doména Skaut org.: *Světový skauting*, [online], 2003, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://www.skaut.org/skauting.svet.php>,

Dotazník-online. [online]. [2007] [cit. 2013-02-20]. Dostupné na : <http://www.dotaznik-online.cz/>

Gymnasion: *Nejsnilkovatější snilek Miloš Seifert*, [online], 2010-2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.gymnasion.org/archive/article/nejsnilkovatejsi-snilek-0?page=2>

JUNÁK – SVAZ SKAUTU A SKAUTEK ČR. *Skautská křižovatka* [online]. [2005] [cit. 2013-02-02]. Dostupný z www: <http://krizovatka.skaut.cz/databaze/obrazky-a-symboly/osobnosti/>,

Knihovna Karla Dvořáčka: *Bibliografie M. Zapletala*, [online], 2009, [cit. 2013-02-15]. Dostupné na <http://kkdvyskov.pcnet.cz/region-a-odkazy/bibliografie-m-zapletala/>

Liga lesní moudrosti: *Historie woodcraftu*, [online], 1994, [cit. 2013-01-15]. Dostupné na http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs,

Magazín Ekamarád.cz: *Miloš Zapletal slaví 73 let*, [online], 2003, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <http://www.ekamarad.cz/ezin/clanek/2208/>

NOVÁK, Matyáš. *Skaut.org - informační doména* [online]. [2000] , 01. 01. 2003 [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.skaut.org/skauting.svet.php>> ,

Počátky skautingu - srovnání ideových rozdílů mezi Setonem a Baden-Powellem, [online], 1999, [cit. 2013-01-15]. Dostupné na <http://www.netpages.free-online.co.uk/sha/origins.htm>,

Rada Junáka. *Organizační řád a systemizace Junáka*. [s.l.] : Junák, 2005. 30 s. Dostup. [http://junak.cervenopecky.cz/stredisko/soubory/dokumenty/junak_rad_organizacni_systemizace\[2\].pdf](http://junak.cervenopecky.cz/stredisko/soubory/dokumenty/junak_rad_organizacni_systemizace[2].pdf)

Rošťákova skautská stezka [online], 2006, [cit. 2013-02-02]. Dostupné na <<http://rostakovastezka.webgarden.cz/historie-svetoveho-skautingu>> ,

Skautská křižovatka: *Zahraniční akce Jamboree*, [online], 1999, [cit. 2013-01-20]. Dostupné na <http://krizovatka.skaut.cz/mezinarodni-skauting/zahranicni-akce/jamboree>,

Skautská křižovatka: *Charta skautingu*, [online]. [2005] [cit. 2013-02-15]. Dostupné na <http://krizovatka.skaut.cz/organizace/dokumenty/e-knihovna/detail-946/>

Skaut.cz: *Co je skauting?* [online], 2011, [cit. 2013-01-20]. Dostupné na <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/co-je-vlastne-skauting>,

Skaut.cz: *O skautingu – Projděte se 100letou historií skautingu*, [online], 2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/historie>,

Skaut.cz: *O skautingu – Zajímavá fakta a čísla*, [online], 2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/fakta-cisla>,

Stanovy Junáka, [online], 2001, s. 1, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>,

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Český skaut : Úvodem k nové národní naší instituci*. 3. vyd. Praha : Junák - Svaz skautů a skautek České republiky, 2002. Dostupné online

Wikipedie: *Historie woodcraftu*, [online], 2013, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Woodcraft>,

Wikipedia: *Jamboree*. [online], 2013, [cit. 2013-01-15]. srov. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jamboree>,

Wikipedie: *Junák.svaz skautů a skautek ČR*, [online], 2013, [cit. 2013-02-10]. dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jun%C3%A1k>,

Wikipedie: *Miloš Seifert*, [online], 2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Seifert,

Wikipedie: *Rabíndranáth Thákur*, [online], 2013, [cit. 2013-02-18]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%ADndran%C3%A1th_Th%C3%A1kur

Wikipedie: *Skauting*, [online], 2013, [cit. 2013-01-10]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Skauting>,

Wikipedie: *Symboly woodcrafterského hnutí*, [online], 2011, [cit.2013-01-10]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Symboly_woodcraftersk%C3%A9ho_hnut%C3%AD,

Wikipedie: *Zážitková pedagogika*, [online]. 09. 09. 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1žitkov%C3%A1_pedagogika

Seznam zkratek

a.č.	absolutní četnost
A-TOM	Asociace turistických oddílů mládeže
ČR	Česká republika
IFOFSAG	International Fellowship of Former Scoust and Guides
ICCS	International Catholic Conference of Scouting
ICCG	International Catholic Conference of Guiding
ISGF	International Scout and Guide Fellowship
LLM	Liga lesní moudrosti
r.č.	relativní četnost
RČS	republika československá
TOM	turistický oddíl mládeže
UIGSE-FSE	L'Union Internetonale des Guides et Scouts d'Europe – Fédération du Scoutisme Européen
WAGGGS	World Association of Girl Guides and Girl Scouts
WFIS	World Federation of Independent Scouts
WOSM	World Organization of the Scout Movement

Seznam tabulek

Tab. č. 1 – Věk respondentů.....	62
Tab. č. 2 – Pohlaví respondentů.....	63
Tab. č. 3 – Vzdělání respondentů.....	64
Tab. č. 4 – Délka členství v oddíle.....	65
Tab. č. 5 – Funkce ve vedení oddílu.....	66
Tab. č. 6 – Jiné funkce.....	66
Tab. č. 7 – Znáte Miloše Zapletala.....	67
Tab. č. 8 – Kdo je Miloš Zapletal.....	68
Tab. č. 9 – Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem.....	69
Tab. č. 10 – Jiné seznámení.....	69
Tab. č. 11 – Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala.....	70
Tab. č. 12 – Nejčtenější tituly beletrie.....	71
Tab. č. 13 – S jakou knihou Miloše Zapletala jste se setkali poprvé.....	72
Tab. č. 14 – Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara.....	73
Tab. č. 15 – Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu.....	73
Tab. č. 16 – Jak hry působí na rozvoj dětí.....	74
Tab. č. 17 – vlastní postoj.....	75
Tab. č. 18 - Jakých her je nejvíce využíváno.....	76
Tab. č. 19 – Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala.....	77
Tab. č. 20 – Počet známých titulů knih o hrách.....	77
Tab. č. 21 – Známé tituly knih o hrách.....	77
Tab. č. 22 – Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu.....	78
Tab. č. 23 – Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora.....	79
Tab. č. 24 – Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem.....	80
Tab. č. 25 – Ztotožnění s postavou či situací z knih Miloše Zapletala.....	81

Seznam grafů

Graf č. 1 - Věk respondentů.....	63
Graf š. 2 – Pohlaví respondentů.....	63
Graf č. 3 – Vzdělání respondentů.....	64
Graf č. 4 – Délka členství v oddíle.....	65
Graf č. 5 – Funkce ve vedení oddílu.....	66
Graf č. 6 – Znáte Miloše Zapletala.....	67
Graf č. 7 – Kdo je Miloš Zapletal.....	68
Graf š. 8 – Jak jste se seznámili s Milošem Zapletalem.....	70
Graf č. 9 - Četba dobrodružných knih od Miloše Zapletala.....	71
Graf č. 10 – S jakou knihou Miloše Zapletala jste se setkali poprvé.....	72
Graf č. 11 – Vnímáte Miloše Zapletala jako pokračovatele Jaroslava Foglara.....	73
Graf č. 12 – Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu.....	74
Graf č. 13 – Jak hry působí na rozvoj dětí.....	75
Graf š. 14 - Jakých her je nejvíce využíváno.....	76
Graf č. 15 – Znáte některou z knih o hrách Miloše Zapletala.....	78
Graf č. 16 – Využití příruček a rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu.....	79
Graf č. 17 – Využití příruček a zkušeností Miloše Zapletala ve vedení tábora.....	80
Graf č. 18 Vliv četby dobrodružných knih a příhod Miloše Zapletala v přístupu k dětem.....	81
Graf č. 19 – Ztotožnění s postavou či situací z knih Miloše Zapletala.....	82

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 – Charta skautingu

Vážení táborníci, junáci, skauti, pionýři, vedoucí, instruktoři a jiní oddílový činovníci,

jmenuji se Lukáš Juda a jsem studentem 5. ročníku magisterského studia oboru Sociální pedagogika, Institut mezioborových studií v Brně se společnou akreditací s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně.

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude podkladem mé diplomové práce na téma: „Pedagogika Miloše Zapletala“. Výsledky dotazníkového šetření budou využity pouze k mé diplomové práci a dotazník je anonymní. Vždy je správná pouze jedna odpověď, pokud tomu není přímo u dané otázky psáno v poznámce jinak. V případě nejasností při vyplňování dotazníku mě můžete kontaktovat na emailové adrese: LukasJuda@seznam.cz.

Děkuji za Váš čas a spolupráci při vyplnění dotazníku.

1. Kolik je Vám let? (uved'te).....

2. Jakého jste pohlaví:

- a) muž
- b) žena

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní
- b) vyučený
- c) středoškolské (popř. vyučený s maturitou)
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

4. Jak dlouho jste členem oddílu:

- a) 0-5 let
- b) 6-10 let
- c) 11 a více

5. Jakou zastáváte funkci ve vedení oddílu?

- a) instruktor
- b) vedoucí
- c) hlavní vedoucí
- d) jiná (uved'te).....

6. Je Vám známa osoba Miloše Zapletala?

- a) ano
- b) ne

7. Znáte Miloše Zapletala jako: (možnost vybrat z více odpovědí)

- a) skautského vedoucího
- b) spisovatele dobrodružných knih
- c) spisovatele odborných knih a příruček
- d) sběratele a teoretika her v celosvětovém měřítku

8. Jakým způsobem jste se seznámil s osobou Miloše Zapletala?

- a) z doslechu
- b) od kamarádů v oddílu
- c) četba jeho knih pro mládež
- d) využitím jeho odborných knih a příruček pro vedení oddílu či letního tábora
- e) využití jeho sepsaných knih souborů her pro různá prostředí,

f) jiné, ...

9. Četl jste někdy nějakou dobrodružnou knihu od Miloše Zapletala?

- a) ne
- b) ano (uved'te počet, popřípadě název).....

10. S jakou knihou od autora Miloše Zapletala jste se poprvé setkali?

- a) dobrodružnou
- b) odbornou
- c) o hrách
- d) příručka

11. Vnímáte osobu Miloše Zapletala za tak zvaného „pokračovatele Jaroslava Foglara?“

- a) ano
- b) ne

12. Využíváte her Miloše Zapletala ve vedení oddílu?

- a) ano
- b) ne

13. Jakým způsobem, dle Vašeho názoru, působí hry Miloše Zapletala na rozvoj dětí?

- a) pozitivně
- b) negativně
- c) žádným způsobem
- d) hry jsou spíše směřovány k rozvoji fyzické zdatnosti
- e) hry jsou spíše zaměřeny na psychický rozvoj
- f) vlastní vyjádření.....

14. Využíváte her Miloše Zapletala převážně:

- a) v klubovně (místnosti)
- b) v přírodě
- c) ve městě
- d) v tělocvičně

15. Znáte některou z knih o hrách autora Miloše Zapletala?

- a) ne
- b) ano (uved'te počet, popřípadě název).....

16. Použili jste někdy příruček či rad Miloše Zapletala ve vedení oddílu?

- a) ano
- b) ne

17. Pracujete s příručkami a necháváte se inspirovat zkušenostmi Miloše Zapletala ve vedení tábora?

- a) ano
- b) ne

18. Ovlivnila Vás četba dobrodružných knih a příběhů od Miloše Zapletala v přístupu k dětem?

- a) ne
- b) ano, (v jakém smyslu).....

19. Vžil jste se někdy do postavy z knihy Miloše Zapletala, nebo jste se zachoval obdobně v těžké situaci?

- a) ne
- b) ano (jaká kniha/postava).....

CHARTA

českého skautingu na počátku 21. Století

Je český skauting starý nebo mladý? Když je člověku dvacet, rozpíná křídla své budoucnosti a cítí, co vše ještě může a chce dokázat. Má málo zkušeností, ale hodně sil a hlavně touhu letět dál a výš. Když je člověku devadesát, jeho dílo je téměř hotové a stává se odkazem pro příštím generacím. Českému skautingu již devadesát bylo. Je tedy starý nebo mladý? Záleží na nás. Můžeme si vybrat jen minulost a být jen staří, nebo jen budoucnost a být jen mladí. Ale máme i jedinečnou možnost přijmout obojí a být staří svou zkušeností a oprávněnou hrdostí na to, co už jsme dokázali, a mladí rozepjatými křídly a touhou letět dál a výš.

Naše zkušenost je v mnoha ohledech jedinečná. Český skauting je vyvzdorovaný a vykoupený. Odvaha, úsilí i důvtip, s jakým čeští skauti přetrvali léta krajní nepřízně, vytvořily pevný základ, o který se dnes můžeme opírat při překonávání problémů a překážek. A chceme-li zůstat minulosti věrni, musíme rozepnout křídla a letět.

Skauting je myšlenkou

živoucí a burcující. Nenechává lidi tam, kde jsou, ale vede je dál a výš, protože je promyšleným systémem výchovy a sebevýchovy.

Díky němu vyrůstají z dětí lidé, kteří se stávají pilíři občanské společnosti, jsou ochotní a schopní utvářet svět kolem sebe k lepšímu.

Lidé charakterní a zodpovědní, kteří věří, že život je příležitost ke službě.

Lidé otevření budoucnosti a schopní na sobě stále pracovat.

Lidé činorodí a rozhodní, nenechající se vláčet okolnostmi, ale aktivně utvářející svůj život.

Lidé praktičtí a tvořiví, kteří umějí najít řešení a dotáhnout je do konce.

Lidé samostatní, schopní postarat se o své potřeby a zároveň otevření spolupráci s druhými.

Lidé plně zapojení do života v různých společenstvích, snažící se o dlouhodobé rozvíjení vztahů, vytváření pevných vazeb a sítí vzájemné podpory.

Lidé, kterým nechybí sebedůvěra a radost.

Lidé, kteří uznávají duchovní hodnoty přesahující materiální svět a dávající životu smysl a směr.

K výchově takových lidí musí směřovat naše výchovné prostředky. Právě takoví lidé jsou nadějí lidského společenství bez ohledu na hranice států a rozdíly kultur. Jejich činnost ve prospěch okolního světa je tím, co dává myšlence skautingu smysl – ať už na prahu dospělosti ze skautské organizace odejdou nebo ne.

Junák je organizací,

která dává skautskému hnutí řád i prostor nezbytný pro co nejlepší využití společných sil.

Junák proto musí být:

Pevně zakotven v poslání, principech a metodě, které za bezmála jedno století osvědčily svoji kvalitu a jsou vyjádřeny jak v ústavách světových skautských hnutí, tak ve Stanovách Junáka.

Otevřený všemu, co dobře slouží k naplnění poslání a je v souladu s principy a metodou skautingu.

Současný, posuzující výchovné prostředky nikoliv podle toho, jak sloužily včera, ale jak slouží dnes a jak mohou sloužit zítra.

Pestrý a rozmanitý, respektující různost cest vedoucích ke společnému cíli a v jinakosti nevidět nebezpečí, ale obohacení.

Přitažlivý pro mladé lidi a uznávající, že skauting patří především jim, má naplňovat jejich potřeby a touhy.

Uznávaný společností pro své kvality a výsledky výchovné práce, které dokáže sdělovat srozumitelným a přesvědčivým způsobem.

Silný svými možnostmi i rostoucím počtem členů, který je odrazem dlouhodobé kvality programu, nikoliv laciné nabídky.

Patnáct let po své obnově je Junák – svaz skautů a skautek ČR živou a silnou organizací, ale přesto čelíme několika výrazným problémům. Ještě šest let zbývá do chvíle, kdy se začne počítat druhé století našeho trvání.

Chceme, aby Junák byl organizací s pevnými hodnotovými základy na straně jedné, a s moderními, přitažlivými formami a prostředky na straně druhé.

Chceme, aby rodiče vnímali Junáka jako kompetentní organizaci s jasným výchovným posláním, která jim nabízí pomoc při výchově jejich dětí a zábavným způsobem připravuje mladé lidi na smysluplné prosazení ve společnosti.

Chceme, aby děti viděly skauting jako místo, kde budou přijaty skupinou svých vrstevníků, kde najdou opravdové kamarády, a skauting se pro ně stal přitažlivým dobrodružstvím se špetkou tajemství a výlučnosti, do něhož se budou chtít zapojit i ho samy aktivně utvářet.

Pokud nám skutečně jde o skauting pro dnešní svět, je třeba:

- 1) Začít se podstatně více zajímat o problémy společnosti, v níž žijeme, i světa kolem nás a méně o své problémy vnitřní.
- 2) S důvěrou se opřít o to, co máme společné: poslání, principy a metodu skautingu.
- 3) Podporovat oddíly a střediska s kvalitním programem a aktivní komunikací s veřejností, aby byly inspirací a oporou ostatním.
- 4) Přijmout skutečnost, že skauting není jedinou z dobrých cest výchovy, a zároveň se smířit s tím, že se pohybujeme v prostředí, v němž musíme být schopni konkurence ve všem, kde je to třeba.
- 5) Sdílet radost z dobře vykonané práce, ze společenství, z přátelství, z naplňování myšlenky, která za to stojí.

Konkrétně to znamená:

- 6) Inovovat skautský výchovný program (např. stezka, odborky, výchovné projekty) a hledat prostředky a postupy, které osloví dnešní děti a mládež. Předávané znalosti a dovednosti posuzovat podle jejich užitečnosti pro svět v jednadvacátém století; odlišit pevné základy od zastaralých prostředků.
- 7) Přizpůsobit skautské vzdělávání inovovanému skautskému programu.
- 8) Cíleně oslovovat ty mladé lidi, které zatím oslovit neumíme. Snažit se skauting nabídnout všem, pro něž může být zajímavý.

Těchto osm bodů je východiskem pro činnost Junáka ve zbývajících šesti letech prvního století českého skautingu, chceme-li naplnit naše motto „...skauting pro život“.